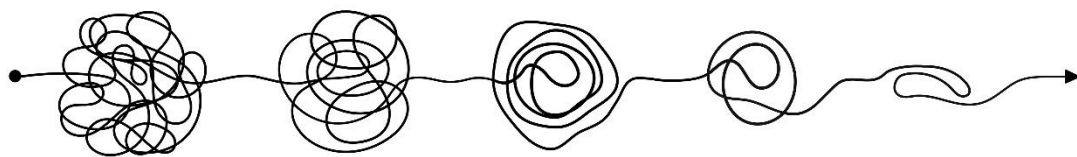

Een zekere onzekerheid

*Een onderzoek naar het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid
en het vermogen in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen hierin*

Rekenkamer Tilburg

september 2023

Hayke Veldman, Hans Mulder, Marloes van Rijswijk-van Mook, Marga Vermeer, Deborah van Gestel-Mulders

INHOUD

Dankwoord	3
DEEL 1. Bestuurlijke Nota	4
1. Inleiding	5
2. Onderzoeksaanpak en afbakening	7
3. Leeswijzer	7
4. Hoor en wederhoor	7
5. Bevindingen	8
6. Conclusies	13
7. Aanbevelingen	15
DEEL 2. Bestuurlijke reactie College van Burgemeester en Wethouders	17
DEEL 3. Nota van Bevindingen	22
1. Totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid tot 2020	23
1.1 Beleidskader 'Aanpak armoede'	23
1.2 De drie decentralisatie vanuit het Rijk	24
1.3 Vitaliteitsfoto	24
1.4 Agenda Sociaal 013	25
1.5 Bestuursakkoord 'Gezond en gelukkig in Tilburg'	25
1.6 Sociaal en veerkrachtig Tilburg	25
2. Huidige bestaanszekerheidsbeleid (2020-2023)	27
2.1 Beleidsnota 'Bestaanszekerheid'	27
2.2 Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg'	31
2.3 Uitvoeringsplan bestaanszekerheid	32
2.4 Akkoord 'Meer voor elkaar'	33
2.5 Bijstelling bestaanszekerheid in afgelopen jaren	34
3. Uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid	36
3.1 Doelgroepen	36
3.2 Hulp vanuit de gemeente	36
3.3 Regelingen en voorzieningen	37
3.4 Samenhang tussen regelingen en voorzieningen	39
3.5 Professionele partners en vrijwilligersorganisaties	39
3.6 Verantwoording over uitvoering van beleid	41
4. Sturen op actualiteit bestaanszekerheidsbeleid en aansluiting op doelgroepen	42
4.1 Monitoring van effecten van beleid	42
4.2 Vindplaats nieuwe inwoners	43
4.3 Monitoring van maatschappelijke ontwikkelingen	43
4.4 Evaluatie en actualisatie van beleid	43
4.5 Kaderstellende en controlerende rol raad	44

5.	Ervaringen en verbetersuggesties inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties	45
5.1	Volgens inwoners	45
5.2	Volgens gemeenteraad	46
5.3	Volgens ambtelijke organisatie	47
5.4	Volgens professionele partners en vrijwilligersorganisaties	48
5.5	Volgens Sociale Raad Tilburg	49
5.6	Mystery guest onderzoek	49
	Lijst met afkortingen	51

Bijlagen **52**

Bijlage 1:	Vragenlijsten voor interviews	53
Bijlage 2:	Bijstandsnormen per juli 2023	54
Bijlage 3:	Financiële stand van zaken Beleidsnota 'Bestaanszekerheid'	55
Bijlage 4:	Indicatoren en streefwaarden Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg'	57
Bijlage 5:	Subdoelen, indicatoren en streefwaarden Beleidsnota 'Bestaanszekerheid'	58
Bijlage 6:	Stand van zaken Uitvoeringsplan bestaanszekerheid	60
Bijlage 7:	Gemeentelijke regelingen en voorzieningen bestaanszekerheid	61
Bijlage 8:	Samenwerking tussen professionele partners en vrijwilligersorganisaties	66
Bijlage 9:	Ervaringen professionele partners en vrijwilligersorganisaties	68

Dankwoord

Bij het rekenkameronderzoek naar bestaanszekerheid zijn zowel de gemeente Tilburg, professionele partners en vrijwilligersorganisaties, als Tilburgers die in bestaansonzekerheid leven of leefden, betrokken. Ons dankwoord richt zich in eerste instantie tot de gemeente; richting de portefeuillehouder bestaanszekerheid en richting de ambtenaren waar wij contact mee hebben onderhouden tijdens het onderzoek en met hen die wij hebben gesproken ten behoeve van het krijgen van een beeld van het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan. Een speciaal dankwoord richting de professionele partners en vrijwilligersorganisaties die gehoor hebben gegeven aan onze oproep met ons in gesprek te gaan; uw ervaringen hebben waardevolle informatie voor dit rapport opgeleverd. En dan de Tilburgers waar het om draait, zij die in bestaansonzekerheid leven of leefden. Wij hebben een aantal van u mogen spreken ten behoeve van het onderzoek. Uw deelname, maar vooral uw verhalen en ervaringen waren zeer indrukwekkend en hebben veel bruikbare inzichten voor het onderzoek gebracht.

DEEL 1

BESTUURLIJKE NOTA

1. Inleiding

Aanleiding

Steeds meer Nederlanders kunnen niet goed (meer) rondkomen. Een groeiend aantal huishoudens zit financieel klem als gevolg van stijgende kosten, bovenop de al hoge vaste lasten. De balans tussen inkomsten en uitgaven is zoek. Een steeds groter deel van het inkomen gaat naar basisvoorzieningen zoals wonen, boodschappen en energie. Te weinig financiële armslag om basisvoorzieningen (wonen, zorg, boodschappen, energie, vervoer) te kunnen bekostigen, betekent leven in bestaansonzekerheid.¹

Bestaansonzekerheid heeft in de basis drie consequenties voor inwoners: door financiële onzekerheid worden financiële beslissingen of aankopen uit- of afgesteld, door psychologische onzekerheid ontstaan lichamelijke en psychische klachten, ontstaat er stress en levensloponzekerheid waarbij keuzes rondom uit huis gaan, trouwen en kinderen krijgen problematisch worden. Bestaansonzekerheid resulteert bovendien in een weerloze maatschappij; tussen bevolkingsgroepen ontstaan sterke verschillen in de kansen die zij krijgen met diverse maatschappelijke consequenties ten gevolg.²

Bestaanszekerheid is dus van belang voor mensen om op een volwaardige manier te kunnen meedoen in de samenleving en voor de samenleving als geheel. Daarbij gaat het in Tilburgse begrippen niet alleen om voldoende inkomen, maar ook om een betaalbare woning, voldoende te eten, toegang tot goede en betaalbare zorg en onderwijs en werk of andere dagbesteding die structuur en zin aan de dag geeft.

Gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein vormen een belangrijk vangnet voor mensen die (tijdelijk) niet mee kunnen doen aan de samenleving of zich niet zelf kunnen redden. Dat geldt vooral voor inwoners in een kwetsbare situatie: zij die te maken hebben met een stapeling van problemen – zoals lichamelijke beperkingen, financiële problemen of problemen in het gezin – en die daarnaast weinig economische en persoonlijke hulpbronnen hebben, zoals inkomen, regie en veerkracht. Deze inwoners staan vaak aan de zijlijn. Anno 2023 bevinden zich circa 1,3 miljoen volwassen Nederlanders (10%) in een dergelijke kwetsbare situatie³.

In Tilburg gaat het momenteel om ruim 15.000 huishoudens, zij leven van maximaal 120% van het sociaal minimum (bijstandsniveau). De gemeente Tilburg (vanaf nu: gemeente) streeft naar het bieden van bestaanszekerheid voor iedere Tilburger, en zeker voor de meest kwetsbaren. De opgave van het bestaanszekerheidsbeleid ligt erin om inwoners te ondersteunen die dat nodig hebben, en daarbij ook hun eigen veerkracht en die van hun omgeving te versterken.

Bestaanszekerheid is de laatste jaren door maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de impact van de coronacrisis, de oorlog in Oekraïne met hoge gas- en stroomprijzen tot gevolg, de koopkrachtdaling door de hoge inflatie en door stijgende huur- en koopprijzen van woningen, meer onder druk komen te staan. Er is een toename van het aantal Tilburgers in bestaansonzekerheid. Het gaat daarbij om inwoners die al bekend zijn bij de gemeente. Maar ook om nieuwe inwoners die als nieuwe sociaal minima worden gekenmerkt of net buiten de boot vallen, maar wel hulp nodig hebben. Het is de vraag of, en zo ja hoe bestaande en nieuwe inwoners in beeld zijn of komen bij de gemeente. En of inwoners in aanmerking komen voor gemeentelijke hulp en hiermee ook geholpen zijn. De Rekenkamer Tilburg (vanaf nu: RKT) is geïnteresseerd in hoe hier in de ontwikkeling en de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente mee wordt omgegaan. In het verlengde hiervan ligt de vraag in hoeverre het bestaanszekerheidsbeleid wendbaar is bij maatschappelijke ontwikkelingen die inwoners raken. En wat daarbij de rol van de gemeenteraad van Tilburg (vanaf nu: raad) is. Als laatste is de RKT geïnteresseerd in welke ervaringen en verbeteringsuggesties inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties hebben.

¹ Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) (maart 2023). Essay 'Bestaanszekerheid als belofte – Naar een lokale agenda bestaanszekerheid'.

² Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) (maart 2023). Essay 'Bestaanszekerheid als belofte – Naar een lokale agenda bestaanszekerheid'.

³ Sociaal en cultureel planbureau (april 2023). Sociale en culture ontwikkelingen – Stand van zaken 2023.

Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is meervoudig. Het onderzoek beoogt inzicht te bieden in:

- hoe het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid tot stand is gekomen en hoe dit er momenteel uit ziet;
- hoe de uitvoering van het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid in de praktijk is georganiseerd;
- in hoeverre en hoe er voor wordt gezorgd dat het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid in de praktijk voldoende toegesneden is en blijft op datgene wat 'bekende' en 'nieuwe' doelgroepen nodig hebben als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen in de samenleving;
- wat de rol van de gemeenteraad hierbij is;
- en welke ervaringen en verbeteringsuggesties inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties.

Centrale onderzoeksvraag

In navolging van de doelstelling is de volgende **centrale vraagstelling** geformuleerd:

Hoe is het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid tot stand gekomen en hoe ziet dit er momenteel uit, hoe is de uitvoering van het beleid georganiseerd, in hoeverre en hoe wordt gestuurd op de actualiteit inclusief aansluiting op doelgroepen, wat is de rol van de gemeenteraad hierbij en welke ervaringen hebben inwoners, gemeente, professionele partners en vrijwilligersorganisaties met het beleid en de uitvoering?

De vraagstelling heeft dus elementen van zowel doeltreffendheid als doelmatigheid in zich. Daarbij zijn de volgende **deelvragen** geformuleerd:

1.	Hoe is het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid tot stand gekomen? <ol style="list-style-type: none">Welk beleid voerde de gemeente in de afgelopen jaren op het gebied van bestaanszekerheid?Welk deel van het bestaanszekerheidsbeleid is centraal (vanuit het Rijk) en welk deel is decentraal (vanuit de gemeente) tot stand gekomen?Is er door de gemeente een omgevingsanalyse uitgevoerd ten aanzien van de ontwikkelingen in de samenleving die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid?Is er bij de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente sprake van inspraak en participatie vanuit inwoners?
2.	Hoe ziet het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid er uit? <ol style="list-style-type: none">Hoe is het beleid opgebouwd?Wat zijn de inhoudelijke hoofdlijnen van het beleid?
3.	Hoe is de uitvoering van het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid georganiseerd? <ol style="list-style-type: none">In hoeverre is het bestaanszekerheidsbeleid 'zelf' door de gemeente Tilburg dan wel via delegatie of mandatering 'op afstand' middels uitvoeringsorganisaties georganiseerd?Hoe vindt verantwoording door het college aan de raad plaats over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid?
4.	In hoeverre en hoe wordt gestuurd op de actualiteit in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid, inclusief aansluiting op 'bekende' en 'nieuwe' doelgroepen? <ol style="list-style-type: none">In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van ontwikkelingen in de samenleving in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid plaats?In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van de effecten van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?In hoeverre vindt (systematisch) evaluatie en eventuele actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?Wat is de rol van de raad bij de monitoring van ontwikkelingen en effecten, en bij evaluatie en actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid?
5.	Hoe wordt het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering ervaren? <ol style="list-style-type: none">Wat zijn de verbeteringsuggesties van inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties?Wat zijn de verbeteringsuggesties van de Sociale Raad Tilburg?Wat zijn de verbeteringsuggesties vanuit het mystery guest onderzoek van de Rekenkamer Tilburg?

2. Onderzoeksaanpak en afbakening

Het onderzoek is gestart in november 2022 en afgerond in juni 2023. Het onderzoek omvat de volgende onderzoeksopzet ter beantwoording van de centrale vraagstelling en deelvragen:

- **Bureauonderzoek:** Verdieping in algemene documentatie over bestaanszekerheid en in gemeentelijke documenten over het bestaanszekerheidsbeleid.
- **Veldonderzoek:**
Om de gemeentelijke documenten over het bestaanszekerheidsbeleid beter te kunnen doorgronden zijn interviews gehouden met:
 - De woordvoerders bestaanszekerheid en werk & inkomen (vanuit de raad)
 - De portefeuillehouder bestaanszekerheid vanuit het college van B&W (vanaf nu: college)
 - 4 ambtenaren van de afdeling Sociaal en 12 ambtenaren van de afdeling Werk & Inkomen (vanaf nu: W&I)
 - 6 professionele partners en vrijwilligersorganisaties die zorg dragen voor de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid
 - 8 inwoners van de gemeente die te maken hebben (gehad) met het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan
 - Aangevuld met leden van de Sociale Raad Tilburg (vanaf nu: SRT)Zie bijlage 1 voor een overzicht van interviewvragen.

Om een goed beeld te krijgen van de doorwerking van de bestaanszekerheidsbeleid in de praktijk, heeft de RKT gebruik gemaakt van de onderzoeksmethode 'storytelling' in gesprekken met inwoners en professionele partners en vrijwilligersorganisaties.

Storytelling

Het verzamelen van de ervaringen met het huidige bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan schetst een beeld hoe het bestaanszekerheidsbeleid in de praktijk ervaren wordt. Deze ervaringen zijn verzameld via inwoners die betrokken wilden worden bij het onderzoek (benaderd via afdeling W&I en professionele partners en vrijwilligersorganisaties) en via professionele partners en vrijwilligersorganisaties zelf (die onderdelen van het bestaanszekerheidsbeleid uitvoeren).

Als uitgangspunt zijn ervaringen opgetekend aan de hand van de vragen:

- welke maatschappelijke ontwikkelingen een relatie hebben tot bestaanszekerheid
- of er voldoende aansluiting gevonden wordt op bestaande inwoners zoals bekend bij de gemeente die in hun bestaanszekerheid worden geraakt
- of er voldoende inspanning wordt verricht om nieuwe inwoners die in hun bestaanszekerheid worden geraakt in beeld te krijgen
- of er voldoende aansluiting gevonden wordt op nieuwe in beeld gekomen inwoners die in hun bestaanszekerheid worden geraakt
- hoe bestaande en nieuwe inwoners de hulp van de gemeente en de regelingen en voorzieningen ervaren
- welke suggesties betrokkenen hebben hoe het beter kan

In dit kader heeft de RKT zelf een mystery guest onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop het aanvragen van een gemeentelijke regeling of toeslag verloopt en hoe het contact met de gemeente door de RKT zelf wordt ervaren. Eveneens is bekeken hoe de gemeentelijke website de weg wijst naar de verschillende regelingen of toeslagen.

3. Leeswijzer

De opzet van deze rapportage is als volgt. In deze Bestuurlijke nota (deel 1) geeft de RKT haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen. In deel 2 is de bestuurlijke reactie van het college opgenomen. In deel 3, de Nota van bevindingen, wordt een uitgebreider verslag gegeven van de resultaten van het onderzoek.

4. Hoor en wederhoor

Hoor en wederhoor heeft plaatsgevonden door de verslagen van interviews ter verificatie op onjuistheden en onvolledigheden terug te leggen bij geïnterviewden uit de gemeente Tilburg, de geïnterviewde professionele partners en vrijwilligersorganisaties en geïnterviewde inwoners. Aan de geïnterviewden heeft de RKT vervolgens het verzoek gedaan om de Nota van Bevindingen (deel 3) en de Bijlagen te toetsen op feitelijke

onjuistheden en onvolledigheden. De door hen genoemde suggesties zijn door de RKT overgenomen wanneer het ook feitelijke onjuistheden of onvolledigheden betrof. Vervolgens is het ontwerpproject bestaande uit de Bestuurlijke Nota (deel 1), de Nota van Bevindingen (deel 3) en de Bijlagen aangeboden aan het college met het verzoek om een bestuurlijke reactie. Deze reactie (deel 2) is integraal opgenomen in het eindrapport.

5. Bevindingen

De bevindingen vormen de beantwoording van de deelvragen 1 t/m 5.

Deelvraag 1 luidt als volgt:

Hoe is het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid tot stand gekomen?

- 1a. Welk beleid voerde de gemeente in de afgelopen jaren op het gebied van bestaanszekerheid?
- 1b. Welk deel van het bestaanszekerheidsbeleid is centraal (vanuit het Rijk) en welk deel is decentraal (vanuit de gemeente) tot stand gekomen?
- 1c. Is er door de gemeente een omgevingsanalyse uitgevoerd ten aanzien van de ontwikkelingen in de samenleving die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid?
- 1d. Is er bij de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente sprake van inspraak en participatie vanuit inwoners?

De beantwoording van deelvraag 1 luidt:

1a. Welk beleid voerde de gemeente in de afgelopen jaren op het gebied van bestaanszekerheid?

- In de afgelopen tien jaar is door de gemeente een actief armoedebeleid en later bestaanszekerheidsbeleid gevoerd. Tot 2017 met name gericht op het tegengaan van armoede en schulden; d.w.z. het bieden van financiële ondersteuning. Vanaf 2017 gericht op het bewerkstelligen van bestaanszekerheid in bredere zin dan enkel financiële ondersteuning.
- De focus op bestaanszekerheid in bredere zin is ontstaan naar aanleiding van de drie decentralisaties in het sociaal domein in 2015, waarbij het doen wat nodig is voor inwoners meer centraal kwam te staan.
- In 2016 is door de gemeente een 'Vitaliteitsfoto' gemaakt waarbij de belangrijkste opgaven voor de gemeente naar voren kwamen. Daarbij bleek het nodig om te werken aan het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg.
- De inhoudelijke drijvers van een sociaal en veerkrachtig Tilburg kwamen vanuit de Agenda Sociaal 013; Goede start, Optimale kansen, Ruimte om te leven, In een wereld die mij ziet. Deze drijvers, oftewel waarden, kwamen voort uit een serie stadsgesprekken en verdiepende gesprekken met professionals in 2016.
- De waarden uit de Agenda Sociaal 013 zijn opgenomen in het Bestuursakkoord voor 2018-2022. De Agenda Sociaal 013 en het Bestuursakkoord 2018-2022 liggen aan de basis voor het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg. In het Bestuursakkoord 2018-2022 wordt vervolgens voor het eerst gesproken over 'bestaanszekerheid' waarbij een brede definitie van bestaanszekerheid gehanteerd wordt.

1b. Welk deel van het bestaanszekerheidsbeleid is centraal (vanuit het Rijk) en welk deel is decentraal (vanuit de gemeente) tot stand gekomen?

- Het eerdere armoedebeleid en latere bestaanszekerheidsbeleid is door de gemeente tot stand gebracht. Daarbij is de gemeente beïnvloed door de drie decentralisaties binnen het sociaal domein in 2015, zoals door het Rijk geïnitieerd; er kwam meer nadruk te liggen op doen wat nodig is voor inwoners.
- De vrijheid van gemeenten om eigen beleid te maken is beperkt. Dat komt onder andere door de beperkende werking van landelijke wet- en regelgeving.

1c. Is er door de gemeente een omgevingsanalyse uitgevoerd ten aanzien van de ontwikkelingen in de samenleving die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid?

Een omgevingsanalyse is op meerdere momenten door de gemeente gedaan:

- In 2016 is een serie stadsgesprekken en verdiepende gesprekken met professionals gehouden met als uitkomst de Agenda Sociaal 013 met de drijvers/waarden voor een sociaal en veerkrachtig Tilburg.

- In 2018 is door bureau Panteia, in opdracht van de gemeente, onderzoek gedaan ter evaluatie van het armoede- en schuldenbeleid.
- In 2019 zijn data geanalyseerd van de groep sociaal minima en zijn gesprekken met raadsleden, ervaringsdeskundigen en professionals gevoerd. Dit diende als basis voor de ontwikkeling van een nieuwe visie op het bestaanszekerheidsbeleid voor de periode 2020-2023 met als uitgangspunt minder inwoners zonder perspectief en inwoners die meer gebruik maken van inkomensondersteunende regelingen.

1d. Is er bij de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente sprake van inspraak en participatie vanuit inwoners?

Er was sprake van inspraak en participatie vanuit inwoners en professionals bij de totstandkoming van de Agenda Sociaal 013; inwoners en professionals droegen bij aan het bepalen van de vier drijvers/waarden voor het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg.

Deelvraag 2 luidt als volgt:

Hoe ziet het huidige Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid er uit?

- 2a. Hoe is het bestaansbeleid opgebouwd?
- 2b. Wat zijn de inhoudelijke hoofdlijnen van het bestaansbeleid?

De beantwoording van deelvraag 2 luidt:

2a. Hoe is het bestaansbeleid opgebouwd?

- De Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid 2020-2023: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' uit 2019 zet in op een nieuwe visie op bestaanszekerheidsbeleid.
- De Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg 2020-2023' uit 2020 draagt bij aan het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg als één van de belangrijkste opgaven van de gemeente om aan te werken, zoals in 2016 vastgesteld middels de 'Vitaliteitsfoto'.
- Eén van de vijf doelen die in de Kadernota benoemd zijn, is 'Tilburgers ervaren bestaanszekerheid'. In de Kadernota zijn de doelen, indicatoren en streefwaarden voor dit doel benoemd. Ook zijn in de Kadernota de subdoelen, indicatoren en streefwaarden benoemd vanuit de Beleidsnota (één van de drie Beleidsnota's die tot deze Kadernota behoort). Deze subdoelen, indicatoren en streefwaarden geven richting aan het Uitvoeringsplan 'bestaanszekerheid'.
- Het Akkoord 'Meer voor elkaar' uit 2022 voor de periode 2022-2026 benoemd drie opgaven. Eén daarvan is 'Tilburg Kansrijk'. Deze opgave komt in plaats van een sociaal en veerkrachtig Tilburg. Hierin is de verdere inzet op bestaanszekerheid verankerd.

2b. Wat zijn de inhoudelijke hoofdlijnen van het bestaanszekerheidsbeleid?

- In de nieuwe visie voor bestaanszekerheid uit 2019 wordt door de gemeente een breder begrip van bestaanszekerheid gehanteerd dan enkel het bieden van financiële ondersteuning voor inwoners (waar het eerdere armoedebeleid zich primair op richtte). Het gaat ook om een dak boven je hoofd, rond kunnen komen, voldoende en gezond eten, werk of een andere zinvolle dagbesteding. De nieuwe visie is dan ook vertaald in de thema's inkomen en uitgaven, participatie/meedoen in de samenleving, wonen, gezondheid, en onderwijs en opleiding.
- Vanuit deze nieuwe visie zijn er vijf uitgangspunten vastgesteld voor bestaanszekerheid: 1. Perspectief bieden vanuit nabijheid en maatwerk, 2. Van compenserend achteraf naar kostenverlaging aan de voorkant, 3. Preventie en vroegsignalering: breder dan alleen inkomen, 4. Doorbreken van intergenerationale armoede⁴ en 5. Ondersteuning vanuit voorzieningen en minimaregelingen.
- Het Uitvoeringsplan 'bestaanszekerheid' uit 2021 kent vijf sporen met een 14-tal activiteiten om de vijf uitgangspunten uit de nieuwe visie te realiseren. Spoor A en E vormen de kern van de beweging die de gemeente met de nieuwe visie wil maken: door meer persoonlijk contact en doelgerichte ondersteuning

⁴ Ten aanzien van het doorbreken van intergenerationale armoede toont onderzoek uit maart 2023 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) aan dat de laatste 25 jaar kinderen uit een laag-inkomensgezin slechts 10% zelf risico op armoede loopt. Met andere woorden; wie als dubbeltje wordt geboren, kan vaak een kwartje worden en regelmatig zelfs meer. Ook het omgekeerde geldt; als ouders een hoog inkomen hebben, is er geen garantie dat kinderen dat zelf later ook hebben.

van minima, meer financiële zelfredzaamheid en minder afhankelijkheid van minimaregelingen. Spoor B, C, en D betreffen nieuwe, (meerjarige) pilots die bijdragen aan het voorkomen van armoede en het doorbreken van intergenerationele armoede.

- De doelstellingen vanuit het Akkoord 'Meer voor elkaar' uit 2022 in relatie tot bestaanszekerheid zijn; iedereen doet mee, doet er toe en telt mee. Iedereen moet kunnen genieten van een rijk aanbod aan cultuur, sport en recreatie. Iedereen wordt geholpen om uit armoede en schulden te komen. Iedereen heeft perspectief op bestaanszekerheid. De procescriteria die zijn benoemd zijn maatwerk, uitvoering voorop, wijkgericht waar het kan, gemeentebreed waar het moet en met inwonersparticipatie.

Deelvraag 3 luidt als volgt:

Hoe is de uitvoering van het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid georganiseerd?

- 3a. In hoeverre is het bestaanszekerheidsbeleid 'zelf' door de gemeente Tilburg dan wel via delegatie of mandatering 'op afstand' middels uitvoeringsorganisaties georganiseerd?
- 3b. Hoe vindt verantwoording door het college aan de raad plaats over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid?

De beantwoording van deelvraag 3 luidt:

3a. In hoeverre is het bestaanszekerheidsbeleid 'zelf' door de gemeente Tilburg dan wel via delegatie of mandatering 'op afstand' middels uitvoeringsorganisaties georganiseerd?

- De groep inwoners die in hun bestaanszekerheid wordt geraakt en bekend is bij de gemeente bestaat momenteel uit ruim 15.000 huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum, zogenoemde sociaal minima.
- De inwoners uit deze groep komen in aanmerking voor de (momenteel 13) verschillende (minima)regelingen en voorzieningen van de gemeente. Ook zijn er regelingen en voorzieningen vanuit het Rijk waar inwoners uit deze groep gebruik van kunnen maken. Denk onder andere aan uitkeringen, toeslagen en het tijdelijk energieplafond.
- De afdeling W&I voert de minimaregelingen en voorzieningen van de gemeente (zelf) uit. Bij de aanvraag door de inwoner of hulpinstantie voor een bepaalde regeling of voorziening voor de inwoner wordt door afdeling W&I getoetst of de inwoner voldoet aan de geldende criteria. Er wordt door afdeling W&I ook breed - naar de vijf leefgebieden van de inwoner - gekeken om andere relevante regelingen en voorzieningen die niet zijn aangevraagd, toch aan te kunnen bieden. Voldoet de inwoner niet (exact) aan de geldende criteria voor een regeling of voorziening, dan kan door de gemeente maatwerk worden geboden om toch hulp te kunnen bieden. Maatwerk past altijd binnen de wettelijke mogelijkheden die de gemeente heeft. Maatwerk binnen de wettelijke mogelijkheden is eerder de uitzondering dan de regel. Indien er sprake is van noodzakelijke kosten die niet vanuit de wettelijke mogelijkheden die de gemeente heeft kunnen worden vergoed, is er de mogelijkheid van een vergoeding via het maatwerkbudget vanuit de Toegang of via stichting TOF. Er gelden specifieke criteria om voor een maatwerkvoorziening via deze route in aanmerking te komen.
- Indien er sprake is van schulden biedt Team Schuldhulpverlening (vanaf nu: Team SHV) van de afdeling W&I specifieke hulp. Vanuit vroegsignalering en het project bestaanszekerheid worden huisbezoeken gedaan om outreachend hulp aan inwoners aan te kunnen bieden.
- De uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid is, naast de afdeling W&I, óók in handen van verschillende professionele partners en vrijwilligersorganisaties. Deze partners van de gemeente werken onderling in verschillende samenstellingen samen om de juiste hulp aan inwoners te kunnen bieden.

3b. Hoe vindt verantwoording door het college aan de raad plaats over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid?

- Het college verantwoordt aan de raad over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid via de P&C-cyclus (Programmabegrotingen, Jaarstukken) en via raadsinformatiebrieven en informatiebijeenkomsten, waarbij de raad wordt geïnformeerd over de voortgang van (onderdelen van) het Uitvoeringsplan bestaanszekerheid.
- Ook de raad zelf wint informatie in over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid. Raadsleden ontvangen signalen via inwoners en de eigen achterban. En ook via de Nationale Ombudsman, het Platform Sociale Zekerheid, de SRT en via onderzoek. De fracties stellen artikel 41 vragen aan het college,

stellen vragen aan de portefeuillehouder en houden zogenoemde 'koffiekamergesprekken' met de portefeuillehouder.

Deelvraag 4 luidt als volgt:

In hoeverre en hoe wordt er gestuurd op de actualiteit van het bestaanszekerheidsbeleid, inclusief aansluiting op 'bekende' en 'nieuwe' doelgroepen?

- 4a. In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van ontwikkelingen in de samenleving in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid plaats?
- 4b. In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van de effecten van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?
- 4c. In hoeverre vindt (systematisch) evaluatie en eventuele actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?
- 4d. Wat is de rol van de raad bij de monitoring van ontwikkelingen en effecten, en bij evaluatie en actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid?

De beantwoording van deelvraag 4 luidt:

4a. In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van ontwikkelingen in de samenleving in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid plaats?

- De gemeente benoemt de inflatie - waaronder de gestegen kosten voor energie en gestegen kosten voor boodschappen -, de gevolgen van de coronacrisis en de woningcrisis als de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen die bestaanszekerheid van inwoners anno 2023 raken.
- Er is echter geen methodiek waarbij de gemeente de maatschappelijke ontwikkelingen die bestaanszekerheid van inwoners (dreigen te) raken, systematisch monitort.
- Wel is het zo dat via data⁵ die de gemeente (systematisch) verzamelt, de maatschappelijke ontwikkelingen indirect in beeld komen bij de gemeente; inwoners maken namelijk gebruik van bepaalde regelingen en voorzieningen. Een goed voorbeeld hiervan is dat door de energiecrisis de eenmalige energietoeslag (vanaf nu: EET) door de gemeente automatisch is verstrekt aan de huishoudens die tot 120% van het sociaal minimum leefden en waarvan de recente inkomensgegevens bij de gemeente bekend waren. Zo is zo'n 97% (van ruim 15.000 huishoudens) bereikt. Separaat hebben zo'n 6.000 a 7.000 huishoudens zich gemeld bij de gemeente voor de EET middels een losse aanvraag, een groep die nog niet in beeld was bij de gemeente. Dit betrof huishoudens waarvan geen recente inkomensgegevens bij de gemeente bekend waren, huishoudens die boven 120% van het sociaal minimum leefden en met een eigen vermogen boven de bijstandsgrens en studenten.

4b. In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van de effecten van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?

- De gemeente hanteert verschillende manieren om (systematisch) data te krijgen om het bestaanszekerheidsbeleid te kunnen monitoren en waar nodig tussentijds bij te stellen.
- De jaarlijkse Armoedemonitor (c.q. Monitor bestaanszekerheid) wordt daarbij als leidend gezien door de gemeente; de monitor geeft de indicatoren en streefwaarden en stand van zaken weer zoals uit de Beleidsnota en Kadernota zijn benoemd. Data worden daarnaast verkregen via de stand van zaken en resultaten van het Uitvoeringsplan bestaanszekerheid, contact met inwoners (via de afdeling W&I en de afdeling Sociaal), contact met professionele - en vrijwilligersorganisaties, informatie uit kwartaalrapportages of (half)jaarlijkse rapportages van professionele partners en vrijwilligersorganisaties, het Platform Sociale Zekerheid en gemeentelijke overleggen tussen afdelingen met andere gemeenten.
- Met deze data wordt het bestaanszekerheidsbeleid door de gemeente frequent beoordeelt. Daarbij stelt de gemeente steeds de vraag of de gemeentelijke regelingen en voorzieningen nog passen bij de bestaande sociaal minima die al van de gemeentelijke regelingen en voorzieningen gebruik maken.
- De gemeente verwacht dat zo'n 3% van de groep die tot 120% van het bestaansminimum leeft momenteel nog onbekend is bij de gemeente. Immers, aan 97% van deze groep kon de EET automatisch worden uitgekeerd. Het vinden van nieuwe inwoners die in hun bestaanszekerheid worden geraakt (en dus nog niet bekend zijn bij de gemeente), gebeurt min of meer bij toeval. Een voorbeeld is de EET waarbij een nieuwe groep inwoners gevonden werd doordat zij zich zelf aanmeldden. De gemeente is op dit

⁵ Data worden verzameld via de Armoedemonitor c.q. Monitor bestaanszekerheid, de stand van zaken betreffende het Uitvoeringsplan bestaanszekerheid, contact met inwoners, met professionele partners en vrijwilligersorganisaties, het Platform Sociale Zekerheid en gemeentelijke overleggen.

moment nog niet bekend met welke andere vormen van ondersteuning deze nieuwe groep, buiten de EET, mogelijk verder nog nodig heeft.

4c. In hoeverre vindt (systematisch) evaluatie en eventuele actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?

- Het college voert, in zijn algemeenheid, het beleid uit binnen de kaders die door de raad zijn gesteld, houdt de stappen die worden gezet en de resultaten die met het beleid worden bereikt in zicht, stuurt waar nodig bij en rapporteert hierover richting de raad. Na een periode van vier jaar, geeft het college de raad inzicht in de evaluatie en eventuele actualisatie van het beleid.
- Het huidige bestaanszekerheidsbeleid omvat een periode van vier jaar (2020 – 2023). De Beleidsnota 'Bestaanszekerheid' wordt einde 2023 geëvalueerd. Er komt ook een terugblik op de Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg'. Dit vindt niet in de vorm van een evaluatie plaats omdat de Kadernota nog steeds voldoende aansluit op het Akkoord 'Meer voor elkaar'.
- Bij de evaluatie van het bestaanszekerheidsbeleid zullen data wederom van belang zijn. De portefeuillehouder bestaanszekerheid wil daarbij met name inzetten op het evalueren van de huisbezoeken vanuit afdeling W&I, de wijze waarop data de huidige gemeentelijke regelingen en voorzieningen kunnen versterken en de wijze waarop de informatie vanuit data resulteren in nieuwe gemeentelijke regelingen en voorzieningen.

4d. Wat is de rol van de raad bij de monitoring van ontwikkelingen en effecten, en bij evaluatie en actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid?

- De raad is, in zijn algemeenheid, kaderstellend bij de vaststelling van gewijzigd of nieuw beleid. De raad is controlerend met name via de P&C-cyclus; door vaststelling van de jaarlijkse Programmabegroting, Jaarstukken en Tussentijdse rapportages.
- Vanuit de raad wordt door de gemeente veel betrokkenheid ervaren bij het bestaanszekerheidsbeleid. Er zijn vaste woordvoerders bestaanszekerheid vanuit de fracties, er zijn verschillende moties en een enkel amendement ingediend bij de laatste Programmabegroting (2023) en er worden regelmatig schriftelijke vragen worden gesteld door raadsleden. Bij de voorbereiding van het huidige bestaanszekerheidsbeleid, zijn er meerdere sessies vanuit de gemeente geweest om de raad mee te laten denken bij de totstandkoming van het beleid.

Deelvraag 5 luidt als volgt:

Hoe wordt de het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering ervaren?

- 5a. Wat zijn de verbeter suggesties van inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties?
- 5b. Wat zijn de verbeter suggesties van de Sociale Raad Tilburg?
- 5c. Wat zijn de verbeter suggesties vanuit het mystery guest onderzoek van de Rekenkamer Tilburg?

De beantwoording van deelvraag 5 luidt:

5a. Wat zijn de verbeter suggesties van inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties?

- Vanuit de gesprekken met inwoners zijn hun ervaringen met bestaanszekerheid in de kern als volgt te omschrijven:
 1. Iedere inwoner kan in bestaansonzekerheid komen. Het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente is dan ook niet waterdicht; er is geen garantie dat elke inwoner die door het ijs zakt tijdig genoeg in beeld komt bij de gemeente.
 2. Een deel van de inwoners die in hun bestaanszekerheid wordt geraakt, wil wel hulp en kan ook zelf de weg vinden naar de juiste gemeentelijke regelingen en voorzieningen.
 3. Een deel van de inwoners die in hun bestaanszekerheid wordt geraakt, wil wel hulp maar kan de weg zelf niet vinden naar de juiste gemeentelijke regelingen en voorzieningen. Dit kan komen door een taalbarrière of missende digitale vaardigheden, vanuit schaamte, vanuit wantrouwen tegen de overheid, of omdat zij simpelweg niet weten waar aan te kloppen. De inwoners ervaren problemen die zij niet zelf kunnen oplossen. Er is dan ook geen garantie vanuit het bestaanszekerheidsbeleid dat inwoners ook werkelijk gevonden worden en aan hen hulp kan worden geboden.

4. De inwoners die de weg zelf niet kunnen vinden maar wel gevonden worden vanuit de outreachende aanpak van de gemeente (via vroegsignalering en het project bestaanszekerheid), ervaren deze aanpak als zeer prettig om de stap naar hulp vanuit de gemeente te zetten. Zij ervaren dat zij door de gemeente gezien en gehoord vanuit een mensgerichte benadering, dat zij worden vastgehouden en dat ze niet meer losgelaten worden voordat hun problemen zijn opgelost. De inwoners ervaren dat alleen met deze hulp van de gemeente, hun problemen wél opgelost worden.

5. Niet iedere inwoner die in aanmerking komt voor gemeentelijke regelingen en voorzieningen wil daar ook gebruik van maken. Dit komt vanwege schaamte, of omdat deze regelingen en voorzieningen niet altijd voldoende aansluiten bij de behoefte van de inwoner of omdat men onafhankelijk wil blijven van regelingen en voorzieningen in de angst een regeling of voorziening terug te moeten betalen.

- Er worden verschillende verbeteringsuggesties benoemd vanuit meerdere invalshoeken:
 - Inwoners benoemen zaken als het beter kunnen vinden van gemeentelijke regelingen en voorzieningen (gezien de veelheid daarvan), het verlagen van de drempel om hulp van de gemeente in te roepen, het vereenvoudigen van de aanvraag voor een gemeentelijke regeling of voorziening, de inwoner meer centraal zetten (niet alleen kijken waar men recht op heeft maar doen wat nodig is en menselijk handelen) en het verbeteren van het nazorgtraject na de ontvangen hulp van de gemeente.
 - Vanuit de raad benoemen woordvoerders bestaanszekerheid zaken als het regelmatig en op uniforme wijze informeren van de raad door het college over de uitvoering en bereikte effecten van het beleid. Ook het in een eerder stadium als raad in gesprek komen met het college over maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe groepen inwoners is gewenst.
 - Medewerkers vanuit de ambtelijke organisatie benoemen zaken als het samenspel tussen beleid en uitvoering verbeteren en het centraler stellen van de inwoner.
 - Professionele partners en vrijwilligersorganisaties benoemen zaken als het verbeteren van de vindbaarheid van gemeentelijke regelingen en voorzieningen voor inwoners, het verbeteren van het vinden van nieuwe inwoners die voor deze regelingen en voorzieningen in aanmerking komen, het verbeteren van processen, het beter benutten van budgetten voor gemeentelijke regelingen en voorzieningen en het verbeteren van de samenwerking met partners onderling.

5b. Wat zijn de verbeteringsuggesties van de Sociale Raad Tilburg?

- De SRT, het adviesorgaan van het college, benoemt het beter in beeld krijgen van alle inwoners in Tilburg die in hun bestaanszekerheid worden geraakt, het ervoor waken dat inwoners niet afhankelijk worden van gemeentelijke regelingen en voorzieningen (door het vermijden van het 'stapelen' van regelingen en voorzieningen) en het beter verbinden van wijkgericht werken met bestaanszekerheid.

5c. Wat zijn de verbeteringsuggesties vanuit het mystery guest onderzoek van de Rekenkamer Tilburg?

- Het mystery onderzoek laat zien dat het doen van een digitale aanvraag van regelingen en voorzieningen lastig kan zijn voor inwoners.
- Nadere verdieping van de website van de gemeente laat zien dat de regelingen en voorzieningen waaronder toeslagen, kwijtschelding en/of subsidie voor inwoners en organisaties op verschillende pagina's terug zijn te vinden. Een overzicht ontbreekt echter. De stichting Tilburgse Voedselbank wordt nergens genoemd.

6. Conclusies

De conclusies luiden als volgt.

1. Bestaanszekerheid is een complex onderwerp

Bestaanszekerheid wordt vanuit het beleid van de gemeente breed gedefinieerd. Er zijn in de gehanteerde definitie vele factoren die bepalen of iemands bestaanszekerheid in het gedrang komt. Als gevolg hiervan zijn er veel verschillende gemeentelijke regelingen en voorzieningen in het leven geroepen om hulp te kunnen bieden aan Tilburgers die behoren tot de sociaal minima (en/of de groep die net boven het sociaal minimum zit). Het is een wirwar aan regelingen en voorzieningen voor inwoners, het overzicht mist. Daarnaast bestaan er (logischerwijs) meerdere ingangen voor inwoners om hulp te vinden; via het sociale netwerk, via de gemeente, via (subsidie)partners van de gemeente of via de Toegang (waar verschillende hulpverlenende instanties binnen de gemeente samenwerken om de juiste hulp te kunnen bieden). Dáár waar

een inwoner binnen komt, dáár wordt de hulp in gang gezet. Het is vanuit die optiek juist nodig dat er een duidelijk overzicht is van alle gemeentelijke regelingen en voorzieningen. Ook in de gesprekken met professionele partners is aangegeven dat de afgelopen 20 jaar het aantal professionele partners en vrijwilligersorganisaties enorm is gegroeid. Er bestaan daarbij overlappende diensten en activiteiten voor soms dezelfde doelgroepen. De partners zien daarbij versnippering ontstaan. Daarbij wordt regie door de gemeente op dit onderdeel gemist.

2. Raad wil eerder in gesprek met het college

De raadsleden (d.w.z. de woordvoerders bestaanszekerheid) hebben als wens om regelmatig en op meer uniforme wijze dan nu het geval is door het college geïnformeerd te worden over de uitvoering en de bereikte effecten van het beleid. Ook wensen zij in een eerder stadium in gesprek te komen met het college over maatschappelijke ontwikkelingen en over het signaleren van nieuwe inwoners die in bestaanszekerheid (kunnen) worden geraakt. Dit helpt de raad om beter te kunnen controleren en om daar waar nodig kaders te stellen of bij te stellen om de juiste hulp te kunnen blijven bieden aan inwoners die hulp nodig hebben.

3. Beleid is nog onvoldoende ingericht op verschillende behoeften

De behoeften van inwoners voor wie hulp nodig is, blijken zeer divers. Waar de ene inwoner geholpen is met bijvoorbeeld (gedeeltelijke) financiële ondersteuning vanuit de gemeente, kan een andere inwoner juist geholpen zijn met de juiste begeleiding om zelf voldoende in zijn of haar financiën te voorzien. Dit laatste is weliswaar vanuit de gemeente de inzet vanuit een preventie-gedachte, toch is (de uitvoering van) het beleid onvoldoende ingericht op de verschillende behoeftes van inwoners, met name voor hen die beter geholpen zouden zijn met begeleiding om zelf in zijn of haar financiën te kunnen voorzien.

4. Vaker generiek dan maatwerk

Het beleid gaat over de regels die het - binnen de wet - mogelijk maken hulp te kunnen bieden. Bij afdeling W&I van de gemeente gaat het over het uitvoeren van de regels. De geldende criteria bepalen of een inwoner voor een (generieke) regeling of voorziening in aanmerking komt. Voldoet de inwoner daar niet (exact) aan dan kan maatwerk worden ingezet. Dit maatwerk, binnen de wettelijke mogelijkheden die de gemeente heeft, is eerder uitzondering dan regel. Indien de gemeente geen wettelijke mogelijkheden heeft, wordt getracht inwoners te helpen via het maatwerkbudget vanuit de Toegang of via stichting TOF, beiden maatwerkvoorzieningen van de gemeente. Ook hiervoor gelden bepaalde criteria om in aanmerking te komen. Voldoet een inwoner dus niet aan de geldende criteria, valt deze inwoner al snel buiten de boot voor de generieke regelingen en voorzieningen en de maatwerkvoorzieningen. Het systeem is daarbij behoorlijk leidend. Zeker als gevolg van de maatschappelijke ontwikkelingen, met name de energiearmoede en hogere inflatie, is een stijging te constateren in Tilburgers die hulp nodig hebben maar buiten de boot (dreigen te) vallen vanuit het huidige beleid. Dit is ook als landelijke trend waar te nemen⁶.

5. Een outreachende en mensgerichte aanpak in de uitvoering werkt

De gemeente past via huisbezoeken een outreachende aanpak toe aan inwoners die niet zelf de weg naar de gemeente weten te vinden. Door deze aanpak wordt de drempel voor inwoners verlaagd om hulp van de gemeente in te roepen; de gemeente komt naar de inwoners toe. De inwoners die open staan voor hulp willen gezien en gehoord worden door de gemeente. Vervolgens wordt gekeken naar wat er écht nodig is voor de inwoner, in plaats van het enkel uitgaan van wat het systeem kan bieden. De medewerker van de gemeente bijt zich vast in de (financiële en aanverwante) problematiek van de inwoner en heeft de intentie niet meer los te laten tot de problemen (op verschillende vlakken) zijn opgelost. Met de nodige kennis en kunde lukt het deze medewerker dan ook 'er door heen te komen' bij de gemeente of andere instanties om problemen op te lossen. Deze mensgerichte aanpak zonder het systeem leidend te laten zijn, het vasthouden van inwoners en het kunnen doorpakken om oplossingen te forceren, maakt hét verschil voor inwoners die niet bij machte zijn om eigenstandig uit de problemen te komen.

⁶ TNO (2023). Energiearmoede in Nederland 2022: Een actuele inschatting op nationaal en lokaal niveau; Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (2022). Rondkomen en betalingsproblemen: Ervaringen van Nederlandse huishoudens in onzekere tijden; Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (2023). Jaarverslag 2022; <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/cpb-hoge-energieprijzen-zorgen-voor-geldproblemen>; <https://www.ioresearch.nl/actueel/drie-op-tien-nederlanders-hebben-nu-moeite-met-rondkomen/>.

6. Het signaleren van maatschappelijke ontwikkelingen en daarmee nieuwe groepen inwoners gebeurt, maar niet structureel en niet gestructureerd

De gemeente zet zich in om nieuwe inwoners die in bestaansonzekerheid leven, te vinden. Door de data die de gemeente systematisch verzamelt om het bestaanszekerheidsbeleid te monitoren en waar nodig bij te stellen, komen (indirect) de maatschappelijke ontwikkelingen die inwoners in hun bestaanszekerheid raken, in beeld. Zo komen vervolgens ook (indirect) nieuwe inwoners in zicht bij de gemeente. Immers, de maatschappelijke ontwikkelingen maken dat er meer inwoners zijn die een beroep doen op gemeentelijke regelingen en voorzieningen. En deze inwoners tracht de gemeente te bedienen (een voorbeeld is de EET). Er is door de gemeente echter geen mechanisme ontwikkeld om maatschappelijke ontwikkelingen die bestaanszekerheid raken of nieuwe groepen inwoners die hulp nodig hebben, continu en systematisch te kunnen vinden. Er zijn tot dusver ook nog geen duidelijke stappen gezet om zo'n mechanisme te (kunnen) ontwikkelen. De gemeente is daardoor niet in staat om tijdig te signaleren of inwoners, die nog niet bekend zijn bij de gemeente, door het ijs heen zakken.

7. Aanbevelingen

Voorgaande bevindingen en conclusies leiden tot een aantal aanbevelingen. Hoewel de conclusies een duidelijke relatie hebben met de aanbevelingen, is de nummering van de conclusies niet één op één gekoppeld aan de nummering van de aanbevelingen. Er is daarnaast een onderscheid gemaakt tussen aanbevelingen specifiek gericht aan de raad en aanbevelingen specifiek gericht aan het college.

Aan de gemeenteraad van Tilburg

1. Zorg voor meer differentiatie in beleid

Er zijn veel verschillende gemeentelijke regelingen en voorzieningen die bijdragen aan bestaanszekerheid. Als gemeente heb je een breed palet van aanbod nodig dat voldoende aansluit bij wat er speelt bij inwoners die hulp nodig hebben. Het is niet reëel om te veronderstellen dat de gemeentelijke regelingen en voorzieningen die er nu zijn volledig in lijn zijn met de vele behoeftes van hen die hulp inroepen of van hen dit niet doen, maar wel nodig zouden hebben. De regelingen en voorzieningen van nu zijn vooral gericht op (een vorm van) financiële ondersteuning. Dat is voor een deel van de inwoners ook de behoefte. Maar ook het 'versterken' van het zelf doen is voor aantal inwoners juist van belang; deze inwoners hebben behoefte om het zelf te kunnen waarbij de gemeente hen (meer dan nu) begeleidt dit te leren. Ook de gemeente wil hierop inzetten; immers, voorkomen is beter dan genezen en houdt het stelsel ook op de lange termijn (financieel) houdbaar. Richt de beleidskaders dan ook zodanig in dat de verschillende behoeftes van inwoners aan bod komen. Niet iedere inwoner is immers gelijk en er is differentiatie in beleid nodig om als gemeente te kunnen doen wat nodig is voor inwoners. Erken als gemeente daarbij dat zelf- en samenredzaamheid lang niet voor iedereen is weggelegd; niet iedereen is in staat om het zelfstandig te doen, ook niet met behulp van iemands sociale netwerk. Deze groep heeft, soms blijvende, (intensieve) begeleiding nodig van de gemeente of hulpinstantie. Daarvoor is specifiek beleid nodig.

2. Verruim beleid waarmee de backoffice meer beslissruimte krijgt

De bestaande gemeentelijke regelingen en voorzieningen voorzien de sociaal minima die dat wensen in de benodigde hulp. Maar een deel valt daarbuiten omdat zij (net) niet tot de groep van sociaal minima behoort en dus niet voor een generieke regeling of voorziening in aanmerking komt terwijl hulp wel hard nodig is. De gemeente zet zich er voor in ook die groep hulp te kunnen bieden via maatwerk. Dit kan binnen de wettelijke mogelijkheden die de gemeente heeft, wat geldt voor bijna alle generieke regelingen en voorzieningen, of buiten de wettelijke mogelijkheden door inzet van het maatwerkbudget vanuit de Toegang of via stichting TOF. De inwoner moet ook in geval van maatwerk (logischerwijs) aan bepaalde criteria voldoen. Maar deze (vaak strenge) criteria zorgen er tegelijkertijd voor dat er nog steeds inwoners zijn die buiten de boot vallen. De gemeente moet onderzoeken of er mogelijkheden bestaan tot het verruimen van de beleidskaders waarmee de afdeling W&I meer beslissruimte krijgt; door hetgeen wat al binnen de wettelijke kaders mag, nog beter te gaan benutten zodat voor inwoners gedaan kan worden wat nodig is.

3. Onderzoek de balans tussen generieke regelingen en voorzieningen en het toepassen van maatwerk

Er wordt door de gemeente met name ingezet op generieke regelingen en voorzieningen; geldend voor iedere Tilburger die aan de criteria voldoet. Maatwerk wordt veel minder ingezet. Bij de actualisatie van het

beleid verdient het de aanbeveling om nader te bepalen welke lijn de raad wanneer wil bewandelen; generiek versus specifiek, dat wil zeggen verstrekken waar de inwoner recht op heeft versus toekennen wat iemand nodig heeft. Onderzoek ook de ruimte om van maatwerk een meer generieke regeling of voorziening te maken als blijkt dat (grote) groepen inwoners daarbij gebaat zijn. Dat gebeurt nu nauwelijks (met uitzondering van de EET). Maatwerk biedt wel degelijk voordelen en kansen bij het beter kunnen inspelen op bestaande én nieuwe inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben. Door veel gevraagde maatwerkvoorzieningen als aanleiding te gebruiken voor aanpassingen in het beleid, is het voordeel dat bestaande regelingen en voorzieningen beter kunnen voorzien in (nieuw ontstane) behoeftes.

Aan het College van Burgemeesters & Wethouders

4. Werk vanuit vertrouwen en hanteer een menselijke maat richting inwoners

Richt de uitvoering zo in dat niet het systeem leidend is, maar stel de inwoner (meer) centraal. Wat heeft de inwoner nodig aan hulp in plaats van wat kan het systeem bieden? De inwoner die bij de gemeente aanklopt voor hulp wil serieus genomen worden, gezien en gehoord worden en wenst dat er vervolgens mensgericht wordt gehandeld. Zoals ook de Nationale Ombudsman in haar Jaarverslag 2022 constateerde.⁷ Vaak weet de inwoner die hulp inroept prima wat hij of zij nodig heeft. Geef als gemeente het vertrouwen aan de inwoner dat hij of zij daartoe in staat is, zoals ook de VNG⁸ de noodzaak voor werken vanuit vertrouwen benoemt. Luister naar het verhaal van de inwoner. Voer het goede gesprek met de inwoner. En vertaal dit in de juiste begeleiding, vanuit een menselijke maat. Dat wil zeggen door te kijken welke ruimte er is om hulp te bieden in relatie tot wat er nodig is voor de inwoner. Team schuldhulpverlening heeft bewezen volgens deze werkwijze te kunnen handelen, en dat dit werkt voor inwoners om uit de problemen te komen. Een aanpak die gekenmerkt wordt door het niet willen loslaten van de inwoner, een doorpak mentaliteit en de juiste kennis en kunde is van essentieel belang om oplossingen te forceren. In dit kader kan de gemeente ook leren van de uitgangspunten die de stichting Tilburgse Voedselbank hanteert; een voedselpakket bevat *altijd* de noodzakelijke basisbehoeftes voor de inwoner (brood, ei, etc.), en dit pakket wordt aangevuld met producten die de inwoner nodig heeft op basis van wat hij of zij *zelf* kiest.

5. Verbeter de vindbaarheid van gemeentelijke regelingen en voorzieningen

Door de veelheid aan gemeentelijke regelingen en voorzieningen, is er weinig overzicht voor Tilburgers welke regelingen en voorzieningen er zijn en hoe daarvoor in aanmerking te komen. Creëer dit overzicht op één plek. Een aanvraag voor hulp eenmalig indienen, zou de nodige frustratie schelen bij inwoners; één keer je verhaal doen en één keer de procedure door voor het ontvangen van de juiste hulp.

6. Werk aan een methode voor het vinden van nieuwe inwoners en veranker dit in beleid

Nieuwe groepen inwoners die in hun bestaanszekerheid worden geraakt worden niet systematisch gezocht of gevonden door de gemeente. De gemeente is daardoor niet in staat om tijdig te signaleren of inwoners, die nog niet bekend zijn bij de gemeente, door het ijs heen zakken. Ontwikkel daarom als gemeente instrumenten om nieuwe groepen inwoners *voordat* zij door het ijs zakken, te signaleren. En scherp het beleid aan: maak ook in het zoeken en benaderen van inwoners die in hun bestaanszekerheid worden bedreigd een keuze tussen 'recht hebben op' of 'bieden wat nodig is'. Denk bij het opsporen van mensen die door het ijs heen zakken ook aan vindplaatsen via de raad; als volksvertegenwoordiger die de behoeftes van inwoners kent. Denk aan professionele partners en vrijwilligersorganisaties die een goed (zo niet beter) zicht hebben op welke inwoners nog niet bereikt worden en toch hulp nodig hebben. Ook het als college met de raad in gesprek gaan bij de eerste signalen over maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe groepen inwoners die geraakt worden in hun bestaanszekerheid, helpt om de raad beter in positionering te brengen. Een proactieve houding van het college en afdeling Sociaal richting de raad is daarbij van belang.

⁷ Nationale Ombudsman (mei 2023). Jaarverslag 2022: Tijd voor de burger.

⁸ Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) (maart 2023). Essay 'Bestaanszekerheid als belofte – Naar een lokale agenda bestaanszekerheid'.

DEEL 2

**BESTUURLIJKE REACTIE
COLLEGE VAN BURGEMEESTER
EN WETHOUDERS**

Onderwerp	Datum
Rapport Rekenkamer	12 september 2023
Ons kenmerk	Uw kenmerk
	Doorkiesnummer
	14 013
	Fax
E-mail	013 542 93 96
college@tilburg.nl	Bezoekadres
Postadres	Stadhuisplein 130
Postbus 90155	
5000 LH Tilburg	

Aan de leden van de Rekenkamer

Geachte leden van de Rekenkamer,

Allereerst willen we u complimenteren en bedanken voor dit gedegen onderzoeksrapport en voor de gekozen onderzoeksopzet en -aanpak. Dank ook aan alle maatschappelijke partners en inwoners die input hebben geleverd. Er ligt een rapport waaruit we opmaken dat we op de goede weg zijn met extra aandachtspunten voor de komende periode. Dat is waar het ons om gaat, meer voor elkaar in Tilburg.

In 2019 hebben we met de beleidsnota Bestaanszekerheid 2020-2023 een andere koers gekozen. Compenseren via generieke regelingen doen we voor Tilburgers met een inkomen tot 120 %. Zonder generieke regelingen is de bestaanszekerheid van deze groep in het geding. Voor alle inwoners van Tilburg geldt dat we inzetten op perspectief en de mogelijkheden van de inwoners centraal stellen. Wij zien het liefst dat inwoners betaald werk verrichten en financieel onafhankelijk zijn. Dit is echter niet voor iedereen haalbaar. Wanneer hiervan sprake is, gaan we samen met de inwoner na welke mogelijkheden er zijn om op andere manieren mee te kunnen doen in de maatschappij en een waardig bestaan te hebben of op te bouwen.

Met Tilburg investeert in Perspectief bieden we maatwerk aan alle inwoners die een uitkering ontvangen vanuit de Participatiewet. Uit het klanttevredenheidsonderzoek ([klanttevredenheidsonderzoek](#)) blijkt dat inwoners zeer tevreden zijn met deze benadering. Voor inwoners met een andere inkomstenbron gaan de medewerkers bestaanszekerheid met inwoners in gesprek om op maat samen met de inwoner na te gaan hoe het perspectief op bestaanszekerheid vergroot kan worden. De ene inwoner kan toe met geen of weinig ondersteuning, voor de ander is er meer nodig (bijvoorbeeld een opleiding of ondersteuning van de Toegang). Met dit maatwerk bevorderen we de kansgelijkheid voor onze inwoners.

We gaan nu in op uw conclusies en aanbevelingen aan het college.

1. Bestaanszekerheid is een complex onderwerp

We onderschrijven uw conclusie dat bestaanszekerheid een complex onderwerp is. Een deel van de complexiteit heeft te maken met het gegeven dat de hoogte van uitkeringen en minimumlonen een bevoegdheid is van het Rijk en dat gemeenten niet aan inkomenspolitiek mogen doen. Tenzij in een experimenteerform, hetgeen we in het verleden hebben gedaan met het vertrouwensexperiment en iwe in 2024 weer gaan doen met de pilot 'gezin en geld'. Daarnaast constateert u terecht dat er veel verschillende gemeentelijke regelingen en voorzieningen zijn om hulp te bieden aan onze inwoners. Met de behandeling van de begroting 2023 heeft de raad een motie ([motie 57 bomen en bos](#)) aangenomen waarin ze het college oproept om meer inzicht te geven in de verschillende regelingen die door of met subsidie van de gemeente worden uitgevoerd. We hebben een overzicht opgesteld en gaan in september in gesprek met de raad hierover waarbij het vereenvoudigen van de regelingen en voorzieningen onderwerp van gesprek is.

De grote én groeiende hoeveelheid organisaties (vrijwilligers en/of (semi-)professionals) herkennen wij ook maar zien wij dat vooral als een uitdrukking van de grote maatschappelijke betrokkenheid van onze inwoners, instituties en bedrijfsleven op het thema bestaanszekerheid in de volle breedte. Deze betrokkenheid waarderen en omarmen we en waar nodig faciliteren en ondersteunen we deze. Waar we met de

organisaties een subsidierelatie aangaan, vinden we het belangrijk dat organisaties samenwerken zodat we zoveel mogelijk impact realiseren en overlap wordt voorkomen

2. Informeren van de Raad

U geeft aan dat raadsleden regelmatig en op meer uniforme wijze geïnformeerd willen worden over de uitvoering en de bereikte effecten van het beleid. We gaan graag in gesprek met de raad over de frequentie en vorm van informatieverstrekking. Dit laat onverlet dat wij, waar aan de orde, in moeten spelen op actuele ontwikkelingen en daar (tussentijdse) besluiten over nemen zoals de eenmalige energietoeslag. Geregeld informeren we de leden van de gemeenteraad actief over onderwerpen die bestaanszekerheid raken via raadsinformatiebrieven of raadsinformatiebijeenkomsten.

Daarnaast heeft en maakt de Raad gebruik van diverse mogelijkheden om geïnformeerd te worden. Dit kan door overleg met ambtenaren, met de wethouder, door het stellen van vragen, het indienen van moties en door onderwerpen te agenderen. Dit kan de Raad ook doen in reactie op maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe doelgroepen die in hun bestaanszekerheid worden bedreigd.

3. Beleid is nog onvoldoende ingericht op verschillende behoeften en vaker generiek dan maatwerk

U geeft aan dat het college de inwoner (meer) centraal moet stellen, meer uitgaan van welke hulp de inwoner nodig heeft in plaats van wat het systeem kan bieden. In Tilburg ontvangen ca. 6500 inwoners een uitkering van de gemeente Tilburg. Ons eerste doel is om te zorgen dat onze inwoners financieel zelfredzaam zijn en niet afhankelijk zijn van een uitkering van de gemeente. De inwoners die dat niet op eigen kracht kunnen, helpen en ondersteunen we. Waar nodig geven we een duwtje in de goede richting. Inwoners die het niet lukt financieel zelfredzaam te worden door betaald werk, stimuleren we om maatschappelijk actief te zijn.

Met Tilburg investeert in Perspectief hebben we de omslag gemaakt naar een mensgerichte benadering. We investeren hier dagelijks in en blijven dat doen. We bieden onze burgers maatwerk en luisteren naar hun verhaal. In de uitvoering hebben we ons te houden aan wet- en regelgeving. Vanuit efficiency en rechtmatigheid is een zekere mate van uniformiteit wenselijk. Binnen de wet- en regelgeving bieden we passende ondersteuning toegesneden op de situatie van de betreffende inwoner. Voor hulp en ondersteuning die niet binnen wet- en regelgeving passen, bieden we maatwerk. Indien dit vaak voor komt, zetten we ons via onze lobbykanalen in om wet- en regelgeving te wijzigen. Voor landelijke wetgeving is dit een lang traject.

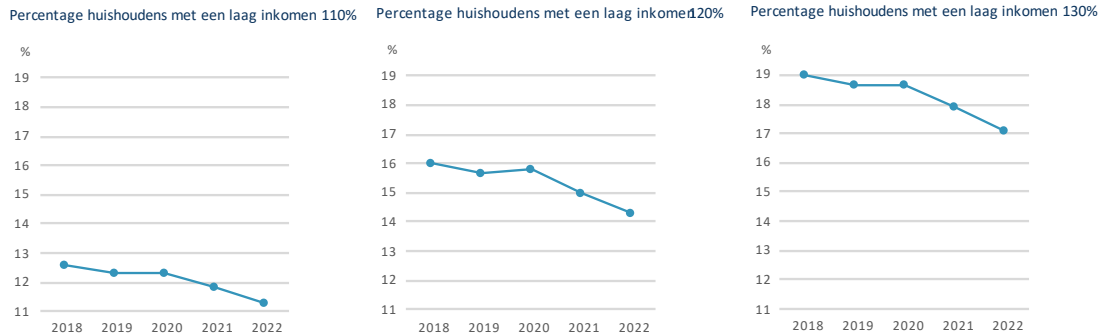
Uit de ervaringen die we hebben opgedaan met Tilburg investeert in Perspectief blijkt dat we op de goede weg zijn, maar dat er zeker nog verbeterpunten zijn. De werkwijze uit Tilburg investeert in Perspectief wordt ook gehanteerd door de medewerkers bestaanszekerheid voor mensen zonder gemeentelijke uitkering. De medewerkers gaan actief op zoek naar inwoners die onze steun wellicht nodig hebben om hun bestaanszekerheid te vergroten. Dit doen ze door te kijken naar inkomsten en uitgaven maar ook naar bijvoorbeeld gezondheid en deelname aan maatschappelijke activiteiten. Zij zorgen voor een oplossing, en leveren daarbij maatwerk vanuit een eigen maatwerkbudget. We zijn blij te lezen dat u constateert dat deze aanpak werkt. We gaan deze aanpak uitbreiden door meer medewerkers bestaanszekerheid in te zetten in de wijken waar dat het meest nodig is. Dit zijn de wijken Tilburg Noord, Tilburg West en Groenewoud. Voor deze wijken ontvangen we extra financiële middelen vanuit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

U geeft aan dat als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen er een stijging is te constateren in Tilburgers die hulp nodig hebben maar buiten de boot (dreigen te) vallen vanuit het huidige beleid. Dit is een constatering die we niet zonder meer kunnen delen en die we uwerzijds ook niet door data zien ondersteund.

In heel Nederland leefden in 2021 1.034.000 mensen onder de armoedegrens van € 1.293 per maand en in 2022 790.000 onder de armoedegrens van € 1.396 per maand. In 2023 leven 825.000 mensen onder de armoedegrens van € 1.515 per maand (bron CBS). Ook in Tilburg zien we dat het aantal inwoners dat onder de armoedegrens leeft, afneemt. Zie hiervoor ter nadere duiding de onderstaande grafiek.

1. Huishoudens met laag inkomen 2018 - 2022

(2022 raming)

Tilburg huishoudens en huishoudens met een laag inkomen 110%, 120% en 130%

	Doelgroep (DG) huishoudens	HH met laag inkomen 110%	% HH 110%	HH met laag inkomen 120%	% HH 120%	HH met laag inkomen 130%	% HH 130%
2018	93.600	11.800	12,6	15.000	16,0	17.800	19,0
2019	95.000	11.700	12,3	14.900	15,7	17.800	18,7
2020	96.400	11.900	12,3	15.200	15,8	18.000	18,7
2021	98.100	11.600	11,8	14.700	15,0	17.600	17,9
2022	99.176	11.205	11,3	14.200	14,3	17.001	17,1

Voor 2024 is evenwel de verwachting dat het aantal inwoners dat in armoede leeft bij ongewijzigd landelijk beleid zal toenemen tot 990.000 (waarschijnlijk komen hierbij ook nieuwe groepen onder de armoedegrens). Of dit zich in werkelijkheid zal voordoen en in welke mate, is afhankelijk van Rijksbeleid met betrekking tot de hoogte van de uitkeringen en het al dan niet doorzetten van de (energie)toeslagen.

Dit laat onverlet dat er nog steeds (te) veel huishoudens en kinderen in armoede leven en dat we ons in zullen blijven zetten om dit aantal te verminderen. Het stemt ons hierbij hoopvol dat het Rijk 2 miljard euro heeft vrijgemaakt voor bestaanszekerheid.

We hebben een sluitende systematiek waarbij inwoners die niet in aanmerking komen voor bijzondere bijstand of andere voorliggende voorzieningen een beroep kunnen doen op het Tilburgs Ondersteuningsfonds (TOF). Het klopt dat TOF ook een toetsingskader heeft, waarbij ze steeds kijken wat het doel is van de bestaande regelingen. We helpen inwoners ten slotte met gemeenschapsgeld. Ons belangrijkste uitgangspunt blijft het empoweren van onze inwoners; vaak kunnen ze met éénmalige ondersteuning uit het TOF weer zelf verder.

4. Het signaleren van maatschappelijke ontwikkelingen en daarmee nieuwe groepen inwoners gebeurt, maar niet structureel en niet gestructureerd

Het college volgt de maatschappelijke ontwikkelingen die raken aan bestaanszekerheid op de voet. Bijvoorbeeld corona, energiecrisis, toegenomen inflatie, hogere uitkeringen, oorlog in de Oekraïne. Hierbij bedienen wij ons van een breed palet aan informatiekanalen. Steeds wordt hierbij op de actualiteit ingespeeld en zullen wij ook besluiten nemen, mochten (groepen) van inwoners dit nodig hebben. Met de pilot Smart Start gaan we datagedreven onderzoek doen naar onze minima. We verwachten dat we met de resultaten hieruit beter in staat zijn de inwoners te bereiken die dat het hardst nodig hebben.

Maatschappelijke partners, gemeenteraadsleden en al onze medewerkers die in contact zijn met inwoners zijn onze oren en ogen in de stad. Signalen over eventuele nieuwe doelgroepen pikken we onder andere op deze manier op. We zijn actief betrokken in landelijke platforms zoals de VNG en de Commissie Participatie en Integratie, waarmee we zowel landelijke ontwikkelingen volgen als proberen te beïnvloeden. We wisselen best practices uit met andere gemeenten, in zowel B5 verband als in ander verband.

Driemaal per jaar nemen we deel aan het Platform Sociale Zekerheid. In het platform is een breed scala aan maatschappelijke partners vertegenwoordigd en ook een vertegenwoordiging van de raad. De deelnemers geven aan waar ze tegen aan lopen op het vlak van bestaanszekerheid.

Tot slot

Het college kijkt er naar uit om samen met de raad de komende periode verder invulling te geven aan het beleid bestaanszekerheid. Uw aanbevelingen zien wij daarbij als ondersteunend en richtinggevend, waarvoor wij u – nogmaals – willen danken.

Hoogachtend,

namens het college,

mr. A. van Berckel, MBA
gemeentesecretaris

drs. Th.L.N. Weterings
burgemeester

DEEL 3

NOTA VAN BEVINDINGEN

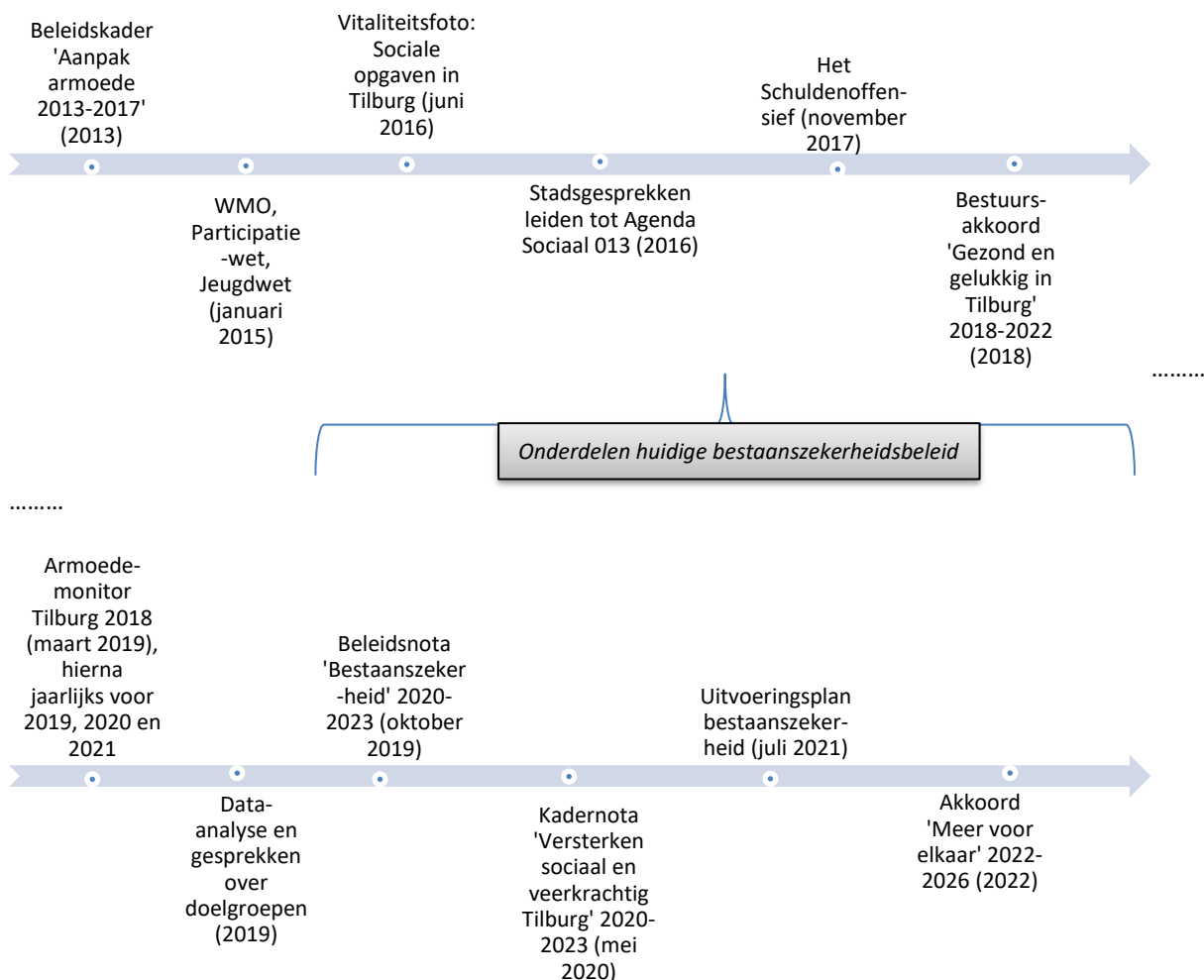
1. Totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid tot 2020

Hoofdstuk 1 beschrijft op basis van bureauonderzoek (documentatie) hoe het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid tot stand is gekomen (deelvraag 1). Daarbij zijn de volgende vragen gesteld:

- 1a. Welk beleid voerde de gemeente in de afgelopen jaren op het gebied van bestaanszekerheid?
- 1b. Welk deel van het bestaanszekerheidsbeleid is centraal (vanuit het Rijk) en welk deel is decentraal (vanuit de gemeente) tot stand gekomen?
- 1c. Is er door de gemeente een omgevingsanalyse uitgevoerd ten aanzien van de ontwikkelingen in de samenleving die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid?
- 1d. Is er bij de totstandkoming van het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente sprake van inspraak en participatie vanuit inwoners?

Tijdslijn

Figuur 1 geeft de tijdslijn van de totstandkoming van het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid weer vanaf 2013.

Figuur 1: Tijdslijn totstandkoming Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid

1.1 Beleidskader 'Aanpak armoede'

De gemeente Tilburg (vanaf nu: gemeente) heeft de afgelopen jaren een actief beleid gevoerd om armoede en schulden in de stad tegen te gaan en te voorkomen. In september 2013 heeft de raad het Beleidskader 'Aanpak armoede 2013-2017: Financiën op orde, ruimte om mee te doen' vastgesteld. De ambitie was dat de ondersteuning die

de gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties bieden eraan bijdroeg dat de inwoners die voor ondersteuning in aanmerking kwamen:

- goed met geld kunnen omgaan,
- gecompenseerd worden voor onvermijdelijke persoonlijke uitgaven,
- laagdrempelig toegang hebben tot inkomensondersteunende maatregelen en diensten,
- participeren op het maatschappelijke, sportieve of culturele vlak.

1.2 De drie decentralisaties vanuit het Rijk

De landelijke overheid (het Rijk) heeft veel taken rondom zorg, werk en jeugd overgedragen aan de gemeenten rond 2015. Omdat een gemeente dicht bij haar inwoners staat, kan zij meer op maat ondersteuning en hulp bieden, zo is de gedachte. In januari 2015 zijn de laatste drie decentralisaties in het sociaal domein uitgevoerd: de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (vanaf nu: WMO) en de Participatiewet⁹.

- Jeugdwet: De wet beoogt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.¹⁰
- WMO: De wet heeft als uitgangspunt dat gemeenten verantwoordelijk zijn van de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking, psychische of psychosociale problemen. De ondersteuning is erop gericht om mensen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te laten blijven en te laten participeren en deel te laten nemen aan het dagelijkse leven. In eerste instantie via het sociale netwerk en indien dat niet voldoende is, via algemene voorzieningen en indien dat niet voldoende is, via maatwerkvoorzieningen. Van gemeenten wordt daarbij een actieve inzet verwacht op het gebied van preventie en vroegsignalering om te voorkomen dat mensen aangewezen raken op (zwaardere) vormen van langdurige, maatschappelijke ondersteuning.¹¹
- Participatiewet: De wet heeft twee doelen; om zoveel mogelijk mensen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden of te ondersteunen bij het werk (betaald dan wel vrijwilligerswerk) én om te zorgen dat iedereen een inkomen heeft, ook mensen die niet in staat zijn in het eigen levensonderhoud te voorzien door het verstrekken van een (aanvulling op het) inkomen tot het 'sociaal minimum', oftewel 'bijstandsniveau'. Een bijstandsuitkering wordt enkel nog verstrekt wanneer er geen andere, voorliggende, wettelijke regeling is.¹²

Met deze drie decentralisaties werd het uitgangspunt om dicht bij inwoners te komen staan en voor inwoners te doen wat nodig is¹³. Omdat deze decentralisaties vanuit het Rijk zijn geïnitieerd, heeft dit gevolgen gehad voor hetgeen vanuit de gemeente aan bestaanszekerheidsbeleid is ontstaan. De volgende paragrafen schetsen de wijze waarop.

1.3 Vitaliteitsfoto

In juni 2016 is door de gemeente een analyse van de sociale opgaven in de stad gemaakt wat resulteerde in de 'Vitaliteitsfoto'. Hieruit kwamen met name de volgende uitdagingen voor de gemeente naar voren¹⁴:

- *De sociale veerkracht in de stad staat onder druk.* Dit als gevolg van de toenemende druk op de 'dragende middengroep' (werkende 19-65 jarigen), mantelzorgers en vrijwilligers.
- *De toenemende tweedeling in de samenleving.* Er zijn toegenomen verschillen tussen jong en oud, gezond en ongezond, arm en rijk, laag- en hoogopgeleid.
- *De relatief slechte gezondheid van Tilburgers.* Tilburgers roken veel, bewegen weinig en hebben meer overgewicht dan het landelijk gemiddelde. Van de inwoners vanaf 19 jaar heeft 60% meer dan één langdurige aandoening, wat vanzelfsprekend versterkt wordt door de vergrijzing.

⁹ Gemeente Tilburg (januari 2022). Visual 'Bouwen aan een inclusieve stad: Transformatie van het sociaal domein in Tilburg'.

¹⁰ [Jeugdzorg \(algemeen\) - Wikipedia](#)

¹¹ [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 - Wikipedia](#)

¹² [Participatiewet - Wikipedia](#)

¹³ Gemeente Tilburg (11 april 2022). Inwerkbijeenkomst 'Inclusieve Stad'.

¹⁴ Gemeente Tilburg (18 mei 2020). Bijlage 1 – Kadernota "versterken sociaal en veerkrachtig" 2020-2023.

1.4 Agenda Sociaal 013

In 2016 startte een serie stadsgesprekken in Tilburg – een eerste invulling van een zogenoemde omgevingsanalyse¹⁵ – om te komen tot de Agenda Sociaal 013. Dit is een pact van en voor de stad. Honderden inwoners van jong tot oud deelden hun verhalen. Zij spraken onder andere over hun gezondheid, hun wijken, burens, veiligheid, geld, werk of juist geen werk hebben, hun zorg voor elkaar en de toekomst van de Tilburgse jeugd.

Daarop volgde een serie verdiepende gesprekken met professionals van de gemeente, maatschappelijke instellingen, zorg, onderwijs, ondernemers en andere betrokken partijen. Zij gingen aan de slag met de input van inwoners. Het proces, de gesprekken en uitkomsten zijn wetenschappelijk begeleid en geanalyseerd. In deze gesprekken benoemden betrokkenen met elkaar wat er werkelijk toe doet in het leven én hoe de gemeente samen met alle betrokkenen het verschil kan maken. Daarmee was er inspraak en participatie vanuit inwoners en professionals.

Daar volgden vier waarden uit die de sociale agenda van de stad bepalen: Goede start, Optimale kansen, Ruimte om te leven, In een wereld die mij ziet. De waarden van de Agenda Sociaal 013 zijn de inhoudelijke drijvers bij het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg. De gemeente heeft ten aanzien van de Agenda Sociaal 013 een website¹⁶ ontwikkeld.

1.5 Bestuursakkoord ‘Gezond en gelukkig in Tilburg’

Het college heeft de waarden van de Agenda Sociaal 013 omarmd en in 2018 opgenomen in het Bestuursakkoord ‘Gezond en gelukkig in Tilburg’ voor 2018-2022. De beoogde impact vanuit het Bestuursakkoord is onder andere ‘een inclusieve stad’ met daarin ‘gezonde en gelukkige Tilburgers’¹⁷.

Een *inclusieve stad* houdt volgens de gemeente het volgende in (pg. 8):

“Onze aanpak is erop gericht dat iedereen kan meedoen, in elke fase van zijn leven. Degene die dit niet of onvoldoende op eigen kracht kan, krijgt passende ondersteuning. We zijn trots op ons sociaal beleid en we zetten deze koers voort, waarbij deze ondersteuning betaalbaar moet zijn en blijven, nu en in de toekomst. Daarbij zetten we nadrukkelijk in op preventie in de sociale basis.”

De term *‘bestaanszekerheid’* wordt in het Bestuursakkoord ‘Gezond en gelukkig in Tilburg’ 2018-2022 voor het eerst genoemd (pg. 11):

“We zetten in op bestaanszekerheid bij mensen die in armoede leven. Want armoede zorgt voor veel problemen; van sociale uitsluiting tot stress. We zijn trots op de aanpak van het schuldenoffensief. Op deze innovatieve wijze gaan we verder.”

De Agenda Sociaal 013 en het Bestuursakkoord ‘Gezond en gelukkig in Tilburg’ liggen aan de basis om de *sociale veerkracht* van de stad een impuls te geven¹⁸.

1.6 Sociaal en veerkrachtig Tilburg

De gemeente hanteert de zogenoemde ‘piramide’¹⁹ bestaande uit vier lagen. De onderste laag betreft het versterken van een sociaal veerkrachtig Tilburg. De tweede laag van onderen betreft het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling. De daarop volgende laag betreft het bieden van passende ondersteuning (via de Toegang). De bovenste laag betreft het ingrijpen bij crisis en onveiligheid.

De raadsbrief ‘Sociaal en veerkrachtig Tilburg’ van 3 september 2019 gaat in op de term ‘sociale veerkracht’ als de basis van de piramide:

¹⁵ Een omgevingsanalyse brengt factoren in kaart die niet beïnvloedbaar zijn maar waar rekening mee moet worden gehouden. Er kan in het kader van bestaanszekerheid bijvoorbeeld worden gedacht aan veranderende wet- en regelgeving, ontwikkelingen in het economisch klimaat en op de arbeidsmarkt, demografische ontwikkelingen, maatschappelijke ontwikkelingen en sociaal-culturele ontwikkelingen. Bron: [Omgevingsanalyse - Wikipedia](#), geraadpleegd op 31 januari 2023.

¹⁶ www.agendasociaal013.nl

¹⁷ Gemeente Tilburg (januari 2022). Visual ‘Bouwen aan een inclusieve stad: Transformatie van het sociaal domein in Tilburg’.

¹⁸ Gemeente Tilburg (2018). Bestuursakkoord ‘Gezond en gelukkig in Tilburg’ 2018-2022.

¹⁹ Gemeente Tilburg (3 september 2019). Raadsvoorstel Beleidsnota ‘Visie bestaanszekerheid 2020-2023: activeren vanuit nabijheid en maatwerk’.

Tilburgers hebben het vermogen om hun leven zelf en in samenhang met hun omgeving op een gelukkige en gezonde wijze in te vullen. Ook hebben zij het vermogen om met veranderingen om te gaan. Ze hebben hiervoor toegang tot de benodigde hulpbronnen.

Met 'vermogen' bedoelen we:

- Zelfredzaamheid: de mate waarin individuen regie voeren over hun eigen leven op basis van persoonlijke hulpbronnen.
- Samenredzaamheid: de mate waarin individuen hun sociaal netwerk (sociale hulpbronnen) daarbij willen/kunnen inzetten.

Met 'hulpbronnen' bedoelen we:

- Persoonlijke hulpbronnen: de capaciteiten van mensen ofwel de vaardigheden en competenties bepaald door onder meer werk, inkomen, opleiding en gezondheid (zelfredzaamheid).
- Sociale hulpbronnen: participatie in sociale netwerken (samenredzaamheid).
- Omgevingshulpbronnen: fysieke en tastbare voorzieningen op het gebied van onder meer onderwijs, spelen en bewegen, gezondheid, sport, cultuur en recreatie.

Voor het versterken van een sociaal en veerkrachtig Tilburg richt de gemeente zich op drie bouwstenen; bestaanszekerheid, positieve gezondheid en sociale basis. Deze bouwstenen dragen volgens de gemeente rechtstreeks bij aan de doelstellingen uit het Bestuursakkoord, de ambitie een 'inclusieve stad' te zijn en de waarden die de stad heeft benoemd voor de Agenda Sociaal 013.²⁰

Bestaanszekerheid: Activeren vanuit nabijheid en maatwerk

In een mensenleven is een aantal zekerheden onontbeerlijk: een dak boven je hoofd, rond kunnen komen, voldoende en gezond eten, werk of een andere zinvolle dagbesteding, een sociaal netwerk, en fysiek en mentaal welbevinden. De gemeente kijkt dan ook breed naar het begrip bestaanszekerheid. De gemeente wil mensen activeren en in hun kracht zetten, dan alleen achteraf compenseren. Door tijdige inzet op maat wil de gemeente voorkomen dat mensen verder afglijden en nog meer zorg nodig hebben.

Positieve gezondheid: Sterk van binnen, verbonden met buiten

De gemeente denkt vanuit positieve gezondheid waarbij het accent niet ligt op de gezondheidsproblemen, maar op de mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Een brede benadering draagt bij aan het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk de eigen regie te voeren. En integraal; samen met andere domeinen en partners uit de stad.

Sociale basis: Oog voor elkaar

De uitgangspunten voor de sociale basis zijn sociaal werk, preventief jeugd- en jongerenwerk, ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk. Het versterken van bewonersbetrokkenheid via wijknetwerken en wijkagenda's (van de wijk) komt meer stadsbreed te liggen. Een stevige sociale basis staat voor een stad met plek voor iedereen, waarin mensen op hun manier hun leven vormgeven, samenleven met anderen, waar iedereen erbij hoort en ertoe doet.

²⁰ Gemeente Tilburg (3 september 2019). Raadsbrief 'Sociaal en veerkrachtig Tilburg'; Gemeente Tilburg (3 september 2019). Raadsvoorstel Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid 2020-2023: activeren vanuit nabijheid en maatwerk'; Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023.

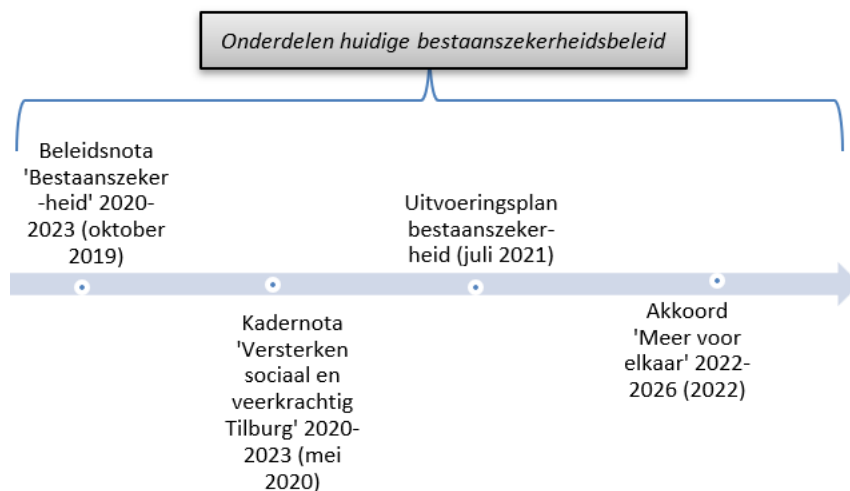
2. Huidige bestaanszekerheidsbeleid (2020 – 2023)

Hoofdstuk 2 beschrijft op basis van bureauonderzoek (documentatie) hoe het huidige Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid er uit ziet (deelvraag 2). Daarbij zijn de volgende vragen gesteld:

- 2a. Hoe is het bestaansbeleid opgebouwd?
- 2b. Wat zijn de inhoudelijke hoofdlijnen van het bestaansbeleid?

Tijdslijn

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de onderdelen van het huidige bestaanszekerheidsbeleid uit figuur 1, hoofdstuk 1.

2.1 Beleidsnota 'Bestaanszekerheid'

In de Beleidsnota 'Bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023²¹ (vanaf nu: Beleidsnota Bestaanszekerheid), vastgesteld door de raad op 21 oktober 2019, wordt ingegaan op verschillende onderdelen van het bestaanszekerheidsbeleid (tot dan):

Ruimhartige minimaregelingen	Minimaregelingen zijn er voor zogenoemde 'sociaal minima'. Minima zijn inwoners met een laag inkomen die moeten leven van het sociaal minimum, oftewel bijstandsniveau. De hoogte van het sociaal minimum is niet voor iedereen hetzelfde, het hangt af van leeftijd en leefsituatie. De bedragen wijzigen ieder jaar en worden door het Rijk bepaald. De bijstandsnormen per juli 2023 zijn opgenomen in bijlage 2. De beleidsnota richt zich op vijf centrale minimaregelingen voor sociaal minima: de Meedoenregeling, de Collectieve Zorgverzekering Minima (CZM), kwijtschelding gemeentelijke belastingen, de Individuele Inkomenslosgang (IIT) en de bijzondere bijstand.
Financiële ondersteuning	Subsidiëring van diverse organisaties die inwoners met een laag inkomen ondersteunen in financiële zin of in natura, waaronder: stichting de Tilburgse Voedselbank, stichting Leergeld, La Poubelle, stichting Tilburgs Ondersteunings Fonds (vanaf nu: TOF), stichting Mens Dier Nood, stichting Resto van Harte, stichting BroodNodig.
Zelfredzaamheid vergroten & preventie	Subsidiëring van diverse organisaties die inwoners ondersteunen met financiën, waaronder Thuisadministratie/Formulierenhulp (ContourdeTwern/Humanitas), SchuldenVrijMaatjes (De Vonk), juridische rechtshulp (de Rechtswinkel), financiële hulp (de Smeetskring), budgetbeheer/coaching (IMW).
Dienstverlening vanuit wettelijke kaders	De uitvoering van de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening: het verstrekken van bijstand voor levensonderhoud, begeleiding naar werk, begeleiding mensen met arbeidsbeperking, financiële voorlichting en advies (budgetcursussen),

²¹ Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023.

	schuldsituaties stabiliseren, schuldregelingen treffen. Daarbij is de dienstverlening van de minimaregelingen versimpeld en laagdrempelig gemaakt om inwoners te ontlasten. Ook is ingezet op communicatie en bekendheid.
Armoedeoffensief kinderen	Voor 2017-2019 wordt extra ingezet op bekostigen van schoolkosten, verruiming doelgroep van de startersbox (inclusief fiets) naar 130% van het sociaal minimum, initiatieven gericht op gezonde voeding, bekostigen van materialen voor sport en culturele activiteiten, extra inzet zwemlessen, uitstapjes en vakanties, speelgoed en kledingvouchers.
Schuldenoffensief	Een offensief voor de jaren 2018-2020 op het gebied van vroegsignalering en preventie van schulden. Bijvoorbeeld: het overnemen van schuldendossiers van bewindvoerders, pilot met de Sociale Verzekeringsbank (SVB) om ouderen met financiële problemen te ondersteunen, financieel adviesgesprek met nieuwe huurders, financiële bewustwording onder jongeren via project Fix up Your Life, het programma 'Smart met Geld' bij scholen voor het voortgezet speciaal onderwijs en de Financiële ambulance.

Bron: Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023.

De gemeente ontwikkelde een nieuwe visie op het bestaanszekerheidsbeleid voor de periode 2020-2023 omdat de gemeente van mening was dat het huidige beleid te weinig verandering betekende voor de Tilburgse inwoners met kwetsbaarheden, terwijl de gemeentelijke budgetten tegelijkertijd opdroogden. De visie is gericht op minder inwoners zonder perspectief en op inwoners die meer gebruik maken van inkomensondersteunende regelingen.

De visie is gebaseerd op data-analyse van de groep sociaal minima en gesprekken met raadsleden, ervaringsdeskundigen en professionals in 2019. Dit vormt een derde vorm van een zogenoemde omgevingsanalyse, na de stadsgesprekken om te komen tot de Agenda Sociaal 013 uit 2016 en de evaluatie van het armoede- en schuldenbeleid door Panteia in 2018.

In deze nieuwe visie wordt door de gemeente een breder begrip van bestaanszekerheid gehanteerd dan enkel het bieden van financiële ondersteuning voor inwoners.

Definitie gemeente Tilburg ten aanzien van bestaanszekerheid²²:

"Het bieden van maatregelen en ondersteuning op het financiële vlak. Hoewel financiële rust creëren nog steeds de basis is, gaat het ook om een fatsoenlijk dak boven je hoofd en voldoende te eten, toegang tot goede en betaalbare zorg en onderwijs, werk of een andere dagbesteding die structuur en zin aan de dag geeft."

Dat betekent ook dat de huidige regelingen op een meer activerende manier ingezet moeten kunnen worden naar mening van de gemeente; de regelingen moeten ondersteunend zijn aan de ontwikkeling van inwoners. Daardoor dragen de regelingen bij aan een financiële basis voor inwoners én aan de groei naar grotere (financiële) zekerheid en zelfstandigheid. Dus minder de (smalle) focus op armoede en schulden, maar een brede inzet op verschillende maatschappelijke terreinen. Dit is vertaald in de thema's inkomen en uitgaven, participatie/meedoen in de samenleving, wonen, gezondheid, en onderwijs en opleiding²³:

Vanuit de nieuwe visie worden vijf uitgangspunten (A t/m E) gehanteerd. Dit zijn²⁴:

A. In beeld: perspectief bieden vanuit nabijheid en maatwerk

Waar minima vooral bereikt werden door generieke regelingen, gaat de gemeente toe naar maatwerk in begeleiding en ondersteuning op basis van de behoefte van de inwoner. Dit door proactief minima te benaderen die gebruikmaken van regelingen. Met maatwerk en tijdelijke gerichte interventies zet de gemeente in op wat iemand nodig heeft (integraal: wonen, participatie, gezondheid, inkomen en onderwijs) waardoor inwoners meer perspectief krijgen en waar mogelijk structureel onafhankelijk kunnen worden van minimaregelingen en ondersteuning. Dit kan zijn bij bijvoorbeeld:

- het aanvragen van de juiste toeslagen en regelingen;

²² Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023. Pg. 5.

²³ Deze onderdelen zijn uitgewerkt in een illustratie. Bron: Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023.

²⁴ Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023.

- een opleiding (die de kansen op meer of beter betaald werk vergroot);
- ondersteuning om ander of meer uren werk te vinden om het inkomen te verhogen;
- doorverwijzing en ondersteuning om een inwoner te kunnen laten aansluiten bij initiatieven in de eigen wijk om uit het sociaal isolement te komen;
- een verwijzing (warme overdracht) naar een klantregisseur bijvoorbeeld voor schuldhulpverlening of een coördinator bij complexe multiproblematiek in het kader van één gezin – één plan – één coördinator.

Ook wordt er ingezet op (maatwerk)begeleiding en ondersteuning voor minimahuishoudens zonder Participatiewet-uitkering, zogenoemde ‘NUG-ers’ (niet-uitkeringsgerechtigden). Dit volgt uit het nieuwe re-integratiemodel Tilburg investeert in Perspectief (vanaf nu: TiiP) waarbij ingezet wordt op (maatwerk)begeleiding en ondersteuning voor alle huishoudens mét een Participatiewet-uitkering. De gemeente hanteert een groeiemodel; er wordt in 2020 gefaseerd gestart met in totaal 750 huishoudens over een periode van vier jaar en tussentijds wordt de impact beoordeeld om te zien wat structureel wordt voortgezet.

Tilburg investeert in Perspectief:

Sinds januari 2020 zet de gemeente in op de beweging ‘Tilburg investeert in Perspectief’. De pilots ‘Tilburgs Vertrouwensexperiment’ (2018-2020) en ‘Doe Mee’ (2019) hebben de gemeente geleerd dat vertrouwen loont, het geluk van mensen toeneemt en daarbij de kansen voor iedereen vergroot. Diverse aspecten zijn toegepast in het nieuwe beleid van de afdeling W&I; op het gebied van inkomen (bijstandsuitkering en bijzondere bijstand), schuldhulpverlening (o.a. budgettraining, schuldbemiddeling, schuldsanering, Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (vanaf nu: WSNP), bewindvoering), ondersteuning naar werk (o.a. ophalen vacatures, bemiddeling naar werk, Tilburg Actief, scholing, re-integratietrajecten, beschut werk), ondersteuning naar participatie (bemiddeling naar vrijwilligerswerk, MENSS, (arbeidsmatige) dagbesteding, meedoen in de wijk, sport en bewegen en tot slot de Toegang (voor problematiek waar afdeling W&I de instrumenten niet voor heeft of als de problematiek te groot is, werkt zij samen met de Toegang Tilburg)²⁵.

“We noemen het - *Tilburg investeert in Perspectief* - een beweging, want het draait allemaal om de manier waarop je mensen benadert. De sleutel is persoonlijke aandacht. Door te luisteren naar wat iemand wil, ervoor te zorgen dat iemand weer grip krijgt op zijn eigen leven en maatwerk te bieden waar nodig. Het is niet alleen belangrijk om mensen in beweging te krijgen, maar vooral ook om ze zelf in beweging te laten komen”, aldus wethouder Esmah Lahlah²⁶.

B. Van compenserend achteraf naar kostenverlaging aan de voorkant

Vereenvoudigen van de minimaregelingen zal voor een grotere deelname aan regelingen zorgen. Inwoners met een laag inkomen komen in aanmerking voor vele minimaregelingen en vormen van ondersteuning. De complexiteit zorgt voor onrust, niet-gebruik en daardoor puzzelen hoe rond te komen. Vaak is er te weinig overzicht waardoor (meer) achterstanden en schulden ontstaan. Dit door bepaalde kosten aan de voorkant omlaag te brengen. Hierdoor hoeven mensen niet eerst voor te schieten en vervolgens een aanvraag te doen voor de kosten. Bovendien bereikt de gemeente hiermee standaard alle minima in plaats van alleen degenen die hun weg goed weten te vinden. Minder administratieve belasting zal ook zorgen voor minder onrust en meer ruimte om zich te richten op bijvoorbeeld participatie, werk en opvoeding.

C. Preventie en vroegsignalering: breder dan alleen inkomen

Door meer interventies aan de voorkant en actieve inzet op het voorkomen van problemen, zijn mensen beter in staat om zich staande te houden in onze complexe maatschappij. Denk hierbij aan investeren in onderwijs, extra inzet op gezondheid, stimuleren van participatie, vroegtijdig leren omgaan met financiën, zorgen dat inwoners alle toeslagen ontvangen, en tijdig ingrijpen bij betalingsachterstanden. Dit alles leidt tot minder (complexe) problematiek; compensatie met minimaregelingen achteraf is daardoor minder nodig, evenals zwaardere ondersteuning zoals schuldsanering. Dit door met andere beleidsterreinen zoals wonen, participatie, gezondheid, sport en onderwijs uit te werken welke extra impulsen nodig en mogelijk zijn voor de minima doelgroep. Vanuit de sterke correlatie tussen armoede en gezondheid gaat de gemeente aan de hand van pilots in

²⁵ In Toegang Tilburg zijn de afdelingen Dienstverlening en Werk & Inkomen van de gemeente Tilburg, Instituut voor Maatschappelijk Werk (vanaf nu: IMW) regio Tilburg, MEE en GGD Hart voor Brabant vertegenwoordigd. Toegang Tilburg is gestart in 2015. Sinds 2019 werkt zij samen in een coöperatie. Met ruim 300 professionals werken zij in wijkteams in Tilburg, Berkel-Enschot, Udenhout en Biezenmortel. [Wie zijn wij - Toegang Tilburg](#)

²⁶ [Tilburg zet beweging van vertrouwen voort - Gemeente Tilburg](#)

de PACT-wijken bekijken hoe de vicieuze cirkel tussen beide doorbroken kan worden. De aanpak vanuit het Schuldenoffensief (die pilots die bewezen effect hebben gehad) wordt duurzaam voortgezet. Ook wordt de uitvoering van de wettelijke taken inzake schuldhulpverlening geëvalueerd: wat is al geborgd en moet blijven, wat doen we al en is nog niet geborgd? Op basis hiervan optimaliseert de gemeente de werkwijze met betrekking tot schuldhulpverlening. De gemeente wil ook een aanpak ontwikkelen om te voorkomen dat mensen onder het bestaansminimum komen.

D. Doorbreken van intergenerationale armoede

Onderzoek toont aan dat kinderen die in een armoede-situatie verkeren zich op korte termijn ongelukkig voelen, zich zorgen maken over de thuissituatie en minder snel deelnemen aan sociale activiteiten. Voor de langere termijn blijven kinderen die in armoede opgroeien vaak op een lager onderwijsniveau steken en lopen risico om als volwassene opnieuw in armoede te verkeren. De intergenerationale armoede moet doorbroken worden. Kinderen die momenteel in armoede leven moeten op korte termijn mogelijkheden krijgen om (weer) mee te kunnen doen, om sociale uitsluiting te voorkomen. Op de lange termijn moet de gemeente ervoor zorgen dat kinderen zichzelf maximaal kunnen ontwikkelen en zo uit de situatie van armoede kunnen komen. Dit betekent enerzijds concrete maatregelen in het verstrekken van spullen in natura of geld waardoor deze kinderen mee kunnen doen aan sport, onderwijs en cultuur. Anderzijds vraagt het extra ondersteuning vanuit jeugd en gezin, het onderwijs en voor- en vroegschoolse educatie. Essentieel hierin is ook de communicatie en het bereiken van deze gezinnen, bijvoorbeeld via de relatiebeheerders in de Toegang. Dit door op basis van de evaluatie Armoedeoffensief Kinderen en een traject onder begeleiding van Speaking Minds (betrekken van jongeren bij beleidsontwikkeling) te beoordelen welke maatregelen effectief zijn gebleken. En wordt onderzocht welke verbindingen met en extra inzet op andere beleidsterreinen nodig zijn.

E. Ondersteuning vanuit voorzieningen en minimaregelingen

De gemeente wil de uitvoering verbeteren en een nog groter bereik van bestaande minimaregelingen realiseren. De administratieve last rond compensatie (van bijvoorbeeld bijdragen aan school of sport) wil de gemeente omlaag brengen. Dit door minimaregelingen en/of ondersteuning te bieden aan inwoners met een laag inkomen. De minima-effect-analyses en het evaluatieonderzoek van Panteia uit 2018 laten zien dat bijvoorbeeld de stichting Tilburgse Voedselbank, stichting Leergeld en de Goederenbank nodig zijn om lucht en breedte te creëren voor minima en te voorkomen dat deze inwoners maandelijks structureel tekortkomen. Daarbij blijft de ondersteuning om inwoners financieel weerbaar te maken belangrijk, zoals de inzet van Thuisadministratie/Formulierenhulp (ContourdeTwern/Humanitas), SchuldenVrijMaatjes, Juridische rechtshulp, budgetbeheer en budgetcoaching. De stevige basis aan minimaregelingen en voorzieningen vanuit het huidige beleid houdt de gemeente grotendeels in stand. Het is wel mogelijk om per onderscheiden groep huishoudens te onderzoeken waar zij het meeste baat bij hebben, afgemeten aan hun kansen op financiële zelfredzaamheid. Dit geldt vooral voor de voorzieningen waarover de gemeente volledige beleidsvrijheid heeft, zoals de Collectieve Zorgverzekering Minima (vanuit nu: CZM), de Meedoenregeling en subsidies (onder andere voor de stichting Tilburgse Voedselbank en stichting Leergeld).

De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een regeling kunnen bijvoorbeeld nader worden bekeken. Het blijft een belangrijk speerpunt om de bekendheid en laagdrempeligheid van deze regelingen continu te promoten. Minimaregelingen en voorzieningen ziet de gemeente niet alleen als vangnet, maar ook als preventie-instrument. Vanuit de andere uitgangspunten zet de gemeente erop in om inwoners waar mogelijk structureel onafhankelijk te maken van minimaregelingen. Maar het tegenovergestelde kan ook gelden: iemand met een inkomen van bijvoorbeeld 130% of 140% van het sociaal minimum zou mogelijk ook tijdelijk extra begeleiding of financiële ondersteuning kunnen ontvangen. De gemeente laat hiermee het inkomensplafond (nu meestal 130%) los. Het gaat om kijken naar wat er nodig is om bestaanszekerheid te versterken.

Uit de Beleidsnota blijkt dat de gemeente de volgende doelgroep hanteert om gebruik te kunnen maken van de minimaregelingen: een inkomensgrens tot 120% van het sociaal minimum, met uitzondering van de Individuele Inkomens toeslag (blijft op 110%) en de kwijschelding gemeentelijke belastingen (blijft op 100%, het Rijksbeleid laat geen ruimte voor een hogere inkomensgrens).²⁷

²⁷ Bron: Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023.

De gemeente draagt bij aan de CZM en de Individuele Inkomensvoet (vanaf nu: IIT) wordt beperkt verlaagd. Verder gaat de gemeente in 2021 met professionele partners en vrijwilligersorganisaties aan de slag om meer samenhang te creëren en meer doelgerichte ondersteuning te bieden. De verschuiving van compensatie achteraf naar ondersteuning aan de vóórkant zal problemen voor minima oplossen/verminderen. Tegelijkertijd is het zo dat de gemeente de totale inzet op bestaanszekerheid deels financiert uit een verlaging van de generieke grens van 130% naar 120%, waardoor sommige inwoners juist hun financiële problemen zullen zien vergroten (ter informatie; deze inkomensgrens is op een later moment weer teruggedraaid naar 130%). In die gevallen kan maatwerk de oplossing bieden. De inwoners die de gemeente actief gaat benaderen zullen daarom voor een belangrijk deel bestaan uit deze groep.

Ook benoemt de Beleidsnota bestaanszekerheid het financiële kader ten aanzien van de vijf uitgangspunten. De stand van zaken ten aanzien van dit financiële kader is opgenomen in bijlage 3.

2.2 Kadernota ‘Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg’

Op 18 mei 2020 is de Kadernota ‘Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg’ voor de periode 2020-2023²⁸ (vanaf nu: Kadernota) vastgesteld door de raad. De Kadernota draagt bij aan de aanpak die nodig is om Tilburg sociaal en veerkrachtiger te maken.

De gemeente wil de volgende impact voor inwoners²⁹ (pg. 3):

“In Tilburg voel je je thuis en **verbonden**, met de stad, met je wijk of buurt, een vereniging, de school van je kinderen etc. In onze stad doe je ertoe, kun je meedoen, een **betekenisvol leven** leiden en heb je **gelijke kansen** om je te ontwikkelen. Dit vraagt om voldoende voorzieningen, soms om professionele inzet, maar altijd samen met de inwoners van buurten en wijken. We willen dat alle kinderen en jongeren opgroeien in een sociaal ‘rijke’ en gezonde, veilige omgeving waarin je je talenten kan benutten. We weten ook dat het leven weerbarstig is; het verliezen van een dierbare, je baan of je gezondheid kan iedereen gebeuren. Met een sterke sociale basis **word je gezien en gehoord** en vind je ondersteuning. Vaak binnen je eigen sociale kring, maar soms ook hierbuiten. De huisarts, de school, de wijkwerker, maar ook de buurvrouw; we hebben hierin allemaal een rol. Met aandacht en openheid voor lastige onderwerpen als eenzaamheid en financiële problemen. We zetten in op **bestaanszekerheid**. Er is **perspectief** voor iedereen; op een baan, om uit de schulden te komen, een dak boven je hoofd te hebben en voldoende middelen om mee te kunnen doen in de samenleving. We streven naar **positieve gezondheid** voor alle Tilburgers, jong en oud. Het gaat niet alleen om fysieke gezondheid, maar ook om mentale weerbaarheid, erbij horen en ertoe doen, een gezonde leefomgeving. Dat begint bij een gezonde en kansrijke start voor kinderen vanaf -10 maanden. **Sport en cultuur** dragen in belangrijke mate bij aan gezondheid, ontmoeting, talentontwikkeling en het gevoel erbij te horen. We streven naar een harmonische samenleving die **vervreemding voorkomt**; met vervreemding bedoelen we mensen of groepen mensen die het gevoel hebben er niet bij te horen vanwege uiterlijk, geloof, gezondheid of om andere redenen, en zich daardoor machteloos en buitengesloten voelen.”

Met de inzet op het versterken van de sociale veerkracht staan vijf doelen centraal:

- Tilburgers voelen zich fysiek, emotioneel en sociaal gezond
- Tilburgers voelen zich verbonden met elkaar en hun omgeving
- Tilburgers ervaren bestaanszekerheid
- Tilburgers hebben mensen om zich heen waarop ze kunnen steunen
- Tilburgers zijn in beweging

In de Kadernota zijn de doelen, indicatoren en streefwaarden benoemd. Indicatoren voor het derde genoemde doel – Tilburgers ervaren bestaanszekerheid – zijn³⁰:

- % huishoudens met inkomen tot 110%, 120% en 130% van sociaal minimum
- % inwoners dat moeite heeft met rondkomen
- % kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin

Zie bijlage 4 voor streefwaarden behorende bij deze indicatoren.

²⁸ Gemeente Tilburg (18 februari 2020). Raadsvoorstel Kadernota “versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg” 2020-2023.

²⁹ Gemeente Tilburg (18 mei 2020). Bijlage 1: Kadernota ‘Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg: Doelen, indicatoren en streefwaarden ten behoeve van programmabegroting’.

³⁰ Gemeente Tilburg (18 mei 2020). Bijlage 1: Kadernota ‘Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg: Doelen, indicatoren en streefwaarden ten behoeve van programmabegroting’.

Uit de Kadernota blijkt dat de gemeente de volgende doelgroep hanteert om gebruik te kunnen maken van de minimaregelingen: een inkomensgrens tot maximaal 130% van het sociaal minimum.³¹

Ook zijn in de Kadernota de subdoelen, indicatoren en streefwaarden benoemd vanuit de Beleidsnota bestaanszekerheid, als één van de drie Beleidsnota's die tot deze Kadernota behoren³². De subdoelen en indicatoren uit deze Beleidsnota zijn in vijf sporen onderverdeeld³³:

Spoor	Doel	Indicator
1. In beeld: perspectief bieden vanuit nabijheid en maatwerk	Tilburgers zijn minimaregeling onafhankelijk	<ul style="list-style-type: none"> Hoeveel gesprekken zijn door de consultants bestaanszekerheid gevoerd? Bij hoeveel mensen is de voorgenomen versoering van de minimaregelingen te dragen? Bij hoeveel mensen is er een actie in gang gezet om hen richting verdere bestaanszekerheid te brengen?
2. Van compenserend achteraf naar kostenverlaging aan de voorkant	Kostenverlaging aan de voorkant	<ul style="list-style-type: none"> Aantal minimahuishoudens dat energiekosten weet te verlagen.
3. Preventie en vroeg signalering: breder dan alleen inkomen	Voorkomen van schulden, eenzaamheid en een slechte gezondheid bij minima-huishoudens	<ul style="list-style-type: none"> % Huishoudens met problematische schulden % Inwoners in bewindvoering of budgetbeheer % Inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat eenzaamheid ervaart % Inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat de eigen gezondheid als goed ervaart
4. Doorbreken van intergenerationele armoede	Voorkomen van uitsluiting van kinderen door armoede	<ul style="list-style-type: none"> % Kinderen uit huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat lid is van een sportvereniging % Kinderen uit huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat lid is van een cultuurvereniging / muziekles Aantal unieke kinderen dat bereikt wordt via Leergeld
5. Ondersteuning vanuit minimaregelingen en voorzieningen – tijdelijk en waar nodig	Voorkomen van uitsluiting door armoede	<ul style="list-style-type: none"> Aantallen verstrekkingen Bijzondere Bijstand, Meedoenregeling, CZM en IIT

De streefwaarden van deze indicatoren (waar deze bekend zijn) zijn bijgevoegd in bijlage 5. De subdoelen, indicatoren en streefwaarden vanuit de Beleidsnota bestaanszekerheid geven richting aan het uitvoeringsplan³⁴. De raad wordt geïnformeerd over de resultaten met betrekking tot doelen, indicatoren en streefwaarden via de P&C cyclus (Tussenrapportage en Jaarstukken).

2.3 Uitvoeringsplan bestaanszekerheid

De uitgangspunten uit de Beleidsnota bestaanszekerheid vormen de basis voor het uitwerken van een uitvoeringsplan met concrete activiteiten. Op 1 juni 2021 stelde het college middels een collegebesluit het 'Uitvoeringsplan bestaanszekerheid' vast³⁵. Het Uitvoeringsplan is dynamisch, wat ruimte biedt om op basis van de uitkomsten van projecten uit te breiden of aan te passen. Tegelijkertijd vormt het document wel een belangrijke 'houvast'.

Het plan kent vijf sporen, conform de uitgangspunten uit de Beleidsnota 'Bestaanszekerheid'. De sporen kennen weer verschillende activiteiten (14 in totaal)³⁶. Spoor A en E vormen de kern van de beweging die de

³¹ Bron: Gemeente Tilburg (18 mei 2020). Bijlage 1: Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg: Doelen, indicatoren en streefwaarden ten behoeve van programmabegroting'.

³² Naast de Beleidsnota 'Bestaanszekerheid' is de Beleidsnota 'Positieve gezondheid' vastgesteld op 21 oktober 2019 en is de Beleidsnota 'Integrale ouderenaanpak' vastgesteld op 28 oktober 2019.

³³ Gemeente Tilburg (21 oktober 2019). Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid: activeren vanuit nabijheid en maatwerk' 2020-2023.

³⁴ Gemeente Tilburg (18 februari 2020). Raadsvoorstel Kadernota "versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg" 2020-2023.

³⁵ Gemeente Tilburg (1 juni 2021). Collegebesluit 'Uitvoeringsplan bestaanszekerheid'; Gemeente Tilburg (27 mei 2021). Uitvoeringsplan bestaanszekerheid: Activeren vanuit nabijheid en maatwerk.

³⁶ Gemeente Tilburg (27 mei 2021). Uitvoeringsplan bestaanszekerheid: Activeren vanuit nabijheid en maatwerk.

gemeente met de nieuwe visie wil maken: door meer persoonlijk contact en doelgerichte ondersteuning van minima, meer financiële zelfredzaamheid en minder afhankelijkheid van minimaregelingen. Het aanpassen van de minimaregelingen is in 2020 vanwege corona-aanvalsplan uitgesteld. Na versoepeling van de maatregelen treedt het corona aanvalsplan in werking. De gemeente maakt een inhaalslag om de doelgroep te ondersteunen door extra inzet op huisbezoeken en minima via andere vindplaatsen te benaderen. Daarnaast wil de gemeente een grootschalig dataonderzoek starten om meer data over de doelgroep te verkrijgen. Waar zit de ondersteuningsbehoefte van de verschillende doelgroepen en wat betekent dat voor de minimaregelingen? Spoor B, C, en D betreffen nieuwe (meerjarige) pilots die bijdragen aan het voorkomen van armoede en het doorbreken van intergenerationele armoede. Het gaat om toegankelijke, laagdrempelige pilots gericht op preventie. De activiteiten onder elk van de vijf sporen, raken vaak meerdere sporen. Op die manier staan de activiteiten niet los van elkaar, maar is het een integraal plan. Daarnaast is het plan een 'brede' aanpak, aansluitend op/gekoppeld aan de aanpakken in andere beleidsdomeinen. Met het Uitvoeringsplan wil de gemeente bovendien al doende leren. Dus geen uitvoerig onderzoek doen dat aan de pilots voorafgaat, maar doen en ontdekken wat werkt en wat niet. Dit echter wel zo veel mogelijk op basis van data.

In het Uitvoeringsplan³⁷ wordt de activiteit getoond in relatie tot een spoor of meerdere sporen. Ook wordt daarbij een tijdslijn gegeven ten aanzien van de uitvoering. In bijlage 6 is de stand van zaken van begin 2023 voor de 14 activiteiten benoemd.

Uit deze sporen blijkt dat de gemeente verschillende beleidsuitgangspunten hanteert. In samenvatting zijn dit:

- Inwoners waar mogelijk structureel onafhankelijk maken van minimaregelingen.
- Verschuiving van compensatie achteraf naar ondersteuning aan de vóórkant.
- Verder kijken dan alleen de financiële situatie. Er zijn eveneens raakvlakken met wonen, gezondheid, onderwijs en participatie. Er wordt ingezet op maatwerk, ook bij het gebruik van minimaregelingen.
- Minimaregelingen worden alleen voor de doelgroep tot 120 % van het sociaal minimum ingezet, met uitzondering van de IIT (blijft op 110 %) en de kwijtschelding gemeentelijke belastingen (blijft op 100 %).
- Er is individuele ondersteuning met maatwerk voor de doelgroep boven 120 % van het sociaal minimum met financiële problemen. 750 inwoners met een inkomen tussen 100 % en 130 % van het sociaal minimum worden actief benaderd door de gemeente.
- De pilots uit het schuldenoffensief worden voortgezet.
- Er wordt ingezet op het doorbreken van intergenerationele armoede.
- Samen met professionele partners en vrijwilligersorganisaties wordt gestreefd naar meer samenhang onderling en doelgerichte ondersteuning van inwoners. Minimaregelingen en voorzieningen zijn niet alleen een vangnet maar ook een preventie-instrument. Met budgetbeheer wordt voorkomen dat inwoners zwaardere vormen van ondersteuning nodig hebben.

2.4 Akkoord 'Meer voor elkaar'

In het meest recente (Bestuurs)akkoord 'Meer voor elkaar' voor 2022-2026³⁸ uit 2022 (vanaf nu: Akkoord 2022-2026) worden drie opgaven genoemd. Een daarvan is de opgave 'Tilburg Kansrijk'. De opgave is gericht op preventie, gezondheid, jeugd en kansengelijkheid. De opgave gaat de groeiende ongelijkheid tegen en biedt perspectief op bestaanszekerheid en een arbeidsmarkt voor iedereen.

Op pagina 20 uit het Akkoord 2022-2026 wordt over bestaanszekerheid gesproken:

"We helpen mensen om uit armoede en schulden te komen en bieden hen perspectief op bestaanszekerheid. We investeren in wijken en scholen die dat het hardst nodig hebben. Ook blijven we werken aan activering. Vanwege de effecten van de coronacrisis, de toenemende inflatie en de stijgende energieprijzen zetten we de versoering van de minimaregelingen niet door. Tegelijkertijd willen we de bijzondere bijstand verbeteren en onderzoeken we hoe we dat kunnen doen. Daar waar we bureaucratie uit de regelingen kunnen schrappen, doen we dat. Onze aanpak van klantregie zetten we voort. We onderzoeken de ideale caseload en we borgen structureel dat iedereen met een uitkering een eigen klantregisseur heeft. De Meedoenregeling is de afgelopen jaren niet meegegroeid met de inflatie. We brengen deze regeling weer op een gezond niveau van € 135 per gezinslid en indexeren deze vervolgens jaarlijks. Zo kan iedereen blijven genieten van het rijke aanbod aan cultuur, sport en recreatie in onze stad."

³⁷ Gemeente Tilburg (27 mei 2021). Uitvoeringsplan bestaanszekerheid: Activeren vanuit nabijheid en maatwerk.

³⁸ Gemeente Tilburg (2022). Akkoord 'Meer voor elkaar' 2022-2026.

Doelstellingen vanuit het Akkoord 2022-2026 in relatie tot bestaanszekerheid zijn dan ook³⁹:

- Iedereen doet mee, doet er toe en telt mee
- Iedereen moet kunnen genieten van een rijk aanbod aan cultuur, sport en recreatie
- Iedereen wordt geholpen om uit armoede en schulden te komen
- Iedereen heeft perspectief op bestaanszekerheid

In het Akkoord 2022-2026 zijn ook procescriteria gegeven voor te ontwikkelen activiteiten binnen de ambtelijke organisatie en de maatschappelijke organisaties die een bijdrage leveren aan bestuurlijke doelstellingen. Deze procescriteria zijn⁴⁰:

- Maatwerk: Tilburgers doen mee naar vermogen in een niet prestatiegerichte omgeving die bijdraagt aan bredere participatie in onze samenleving, persoonlijk contact met een doelgerichte ondersteuning van onze minima en hun kinderen, kostenverlaging aan de voorkant.
- Uitvoering voorop: Toetsen of ambities, middelen en capaciteit in balans zijn, inzet van een uitvoeringstoets bij nieuwe activiteiten, schrappen van bureaucratie uit de regelingen waar mogelijk.
- Wijkgericht waar het kan, gemeentebreed waar het moet: Integrale gebiedsgerichte manier van werken, gekantelde sturing (doen wat nodig is voor inwoners; eerst inwoners dan regels en beleid), gemeente is steunend en niet sturend, wijkverbinders krijgen ruimte om dát te doen wat goed is voor de wijk.
- Inwonerparticipatie: bereiken en betrekken, inwoners bepalen mee bij bepaalde projecten.

2.5 Bijstelling bestaanszekerheidsbeleid

Er zijn meerdere zaken bijgesteld in het bestaanszekerheidsbeleid in de afgelopen jaren:

- Bestaanszekerheid in het Akkoord 2022-2026 maakt onderdeel uit van de opgave 'Tilburg Kansrijk' en van een sociaal en veerkrachtig Tilburg.
- In het beleid was een versobering aangegeven van de minimaregelingen (waartoe door de raad in 2019 is besloten). Met de vaststelling van de Programmabegroting 2023⁴¹ is deze versobering definitief niet doorgevoerd vanwege de stijgende energieprijzen en bredere inflatie, en het effect dat dit heeft op de bestaanszekerheid van een steeds grotere groep inwoners.
- De raad is in april 2022 via een raadsbrief geïnformeerd over het voorfinancieren van de EET in 2022 van € 800 (in totaal circa 9,6 miljoen euro), en heeft daar via een raadsvoorstel toe besloten⁴². Deze energietoeslag kwam namelijk pas in mei 2022 via het gemeentefonds beschikbaar.
- De raad is via een raadsbrief in juli 2022⁴³ geïnformeerd over een maatwerkoplossing voor huishoudens die in de financiële problemen komen door gestegen energiekosten en niet in aanmerking komen voor de energietoeslag. Aan stichting TOF is subsidie verstrekt zodat de stichting tegemoetkoming op maat kan geven, de zogenaamde Hoge Energie Rekening (vanaf nu: HER).
- De raad is via een raadsbrief in oktober 2022⁴⁴ geïnformeerd over extra ondersteuning aan inwoners op het gebied van (eenmalige) financiële ondersteuning op korte termijn en maatregelen voor energiebesparing op korte en langere termijn. Het gaat dan om het vergroten van de EET van 120% naar 130%, het verlengen van de aanvraagtermijn voor stichting TOF tot 1 januari 2023, fashioncheques, het uitbreiden van energiecoaches, ondersteuning van activiteiten van woningbouwcorporaties, vouchers voor kleinere energiebesparende maatregelen, verkenning van een witgoedregeling, ondersteuning van lokale initiatieven, het uitbreiden van energieadviseurs, het project Tilburg VerduurzaamT en voorbereiding van de subsidieregeling en de ondersteuning van bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.
- Tot slot zijn er in juli en december 2022 twee nieuwe subsidieregelingen⁴⁵ opgesteld inclusief bijbehorend beoordelingskader⁴⁶ als juridische grondslag om beschikbare subsidiemiddelen te kunnen verdelen over de subsidieaanvragen die het meeste impact realiseren op bestaanszekerheid.
- De Meedoenregeling heeft in 2023 een hogere waarde (van € 135) gekregen en wordt jaarlijks geïndexeerd.

³⁹ Gemeente Tilburg. Maatschappelijke opgave Tilburgers ervaren bestaanszekerheid.

⁴⁰ Gemeente Tilburg. Maatschappelijk opgave Tilburgers ervaren bestaanszekerheid.

⁴¹ Gemeente Tilburg (7 oktober 2022). Programmabegroting 2023 – Gemeente Tilburg.

⁴² Gemeente Tilburg (5 april 2022). Raadsbrief 'Voorfinancieren eenmalige energietoelage'; Gemeente Tilburg (11 april 2022). Raadsvoorstel 'Eenmalige Energietoeslag 2022'.

⁴³ Gemeente Tilburg (5 juli 2022). Raadsbrief 'Energiekosten'.

⁴⁴ Gemeente Tilburg (7 oktober 2022). Raadsbrief 'Energiearmoede'.

⁴⁵ Gemeente Tilburg (12 juli 2022). Collegebesluit 'Subsidieregeling Bestaanszekerheid 2023-2024'; Gemeente Tilburg (13 december 2022). Collegebesluit 'Subsidieregeling Samen voor Bestaanszekerheid – Subsidies tot 25.000 euro'.

⁴⁶ Gemeente Tilburg. Beoordelingskader Subsidieregeling 'Samen voor Bestaanszekerheid – Subsidies tot 25.000 euro'; Gemeente Tilburg. Bijlage 1. Beoordelingskader subsidieregeling Bestaanszekerheid 2023-2024.

- Vanaf Q3 2023 stelt de gemeente voor de duur van tenminste een half jaar het TOF ook open voor rechtstreekse aanvragen vanuit inwoners als het om medische kosten gaat.⁴⁷

⁴⁷ Gemeente Tilburg (4 april 2023). Raadsinformatiebrief 'Toezeggingen medische kosten'.

3. Uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid

Hoofdstuk 3 beschrijft op basis van bureauonderzoek (documentatie) en veldonderzoek (interviews) hoe de uitvoering van het Tilburgse bestaanszekerheidsbeleid is georganiseerd (deelvraag 3). Daarbij zijn de volgende vragen gesteld:

- 3a. In hoeverre is het bestaanszekerheidsbeleid 'zelf' door de gemeente Tilburg dan wel via delegatie of mandatering 'op afstand' middels uitvoeringsorganisaties georganiseerd?
- 3b. Hoe vindt verantwoording door het college aan de raad plaats over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid?

3.1 Doelgroepen

In Tilburg zijn momenteel ruim 15.000 huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum, dit is de doelgroep die gebruik kan maken van minimaregelingen. De gemeente⁴⁸ geeft aan dat de doelgroep op verschillende manieren ingedeeld kan worden:

- Met of zonder een participatiewet-uitkering;
- Al dan niet gebruik makend van minimaregelingen;
- Type huishouden;
- Leeftijd.

En combinaties van deze indelingen.

De gemeente ziet meerdere doelgroepen binnen de sociaal minima die momenteel in hun bestaanszekerheid worden geraakt. De gemeente noemt de werkende armen waaronder tweeverdieners, inwoners die vanwege medische redenen geen betaalde baan hebben, inwoners met een verstandelijke beperking, autisme of hersenletsel - de doelgroep bij zorgverlener Amarant -, studenten, ouderen, dak- en thuislozen, arbeidsmigranten, (minderjarige) asielzoekers – met name jonge Eritreeërs – en (minderjarige) statushouders. De professionele partners en vrijwilligersorganisaties die (deels) uitvoering geven aan het bestaanszekerheidsbeleid (waarover in een latere paragraaf meer) noemen daarnaast jongeren, grote gezinnen met één ouder of twee ouders met een laagbetaalde baan en AOW'ers met veel medische kosten en vervoerskosten.

3.2 Hulp vanuit de gemeente

Hulp aan inwoners die in hun bestaanszekerheid worden geraakt wordt door de gemeente op meerdere vlakken geboden vanuit de afdeling W&I.

Indien er geen of beperkt sprake is van betaald werk en er te weinig financiën zijn om van te leven, kan een inwoner in aanmerking komen voor een algemene bijstandsuitkering. Dit gebeurt op basis van een inkomens- en vermogenstoets. De inwoner krijgt bij toekenning een aanvulling op het inkomen tot de voor hem of haar geldende bijstandsnorm (welke landelijk is bepaald). Er gelden dan verschillende verplichtingen voor de inwoner, zoals de plicht tot sollicitatie om richting betaald werk te bewegen⁴⁹. Er is een klantregisseur bij de inwoner betrokken. Door de klantregisseur wordt gekeken naar de vijf leefgebieden waar problemen kunnen zijn opgetreden. De klantregisseur houdt met de inwoner regie op het leefgebied financiën. Indien er sprake is van schulden, gaat Team SHV aan de slag. Op het gebied van de andere vier leefgebieden heeft de klantregisseur geen doorzettingsmacht. Dit betekent bijvoorbeeld dat de klantregisseur geen sociale huurwoning kan regelen in geval een inwoner deze niet bezit.

Indien er geen sprake is of kan zijn van een algemene bijstandsuitkering (de zogenoemde NUG-ers), maar er wel sprake is van problemen op (een van) de vijf leefgebieden, wordt door de consulent bestaanszekerheid gekeken naar welke trede maximaal haalbaar is op de participatieladder⁵⁰. Hier wordt in gezamenlijkheid met de inwoner naar toe gewerkt.

⁴⁸ Afdeling Sociaal, Team Bestaanszekerheid.

⁴⁹ [Wat zijn mijn rechten en plichten in de bijstand? | Rijksoverheid.nl](#)

⁵⁰ De participatieladder bestaat uit 1. betaald werk, 2. betaald werk met ondersteuning, 3. onbetaald werk, 4. deelname aan georganiseerde activiteiten, 5. sociale contacten buitenshuis en 6. geïsoleerd.

Team SHV biedt specifiek hulp aan inwoners met financiële problemen. Hierbij wordt gewerkt met een vaste contactpersoon voor de inwoner. Deze medewerker kijkt breed naar de financiële situatie van de inwoner, werkt vanuit vertrouwen en houdt de inwoner vast in de zoektocht naar oplossingen voor de financiële problemen en tijdens het eventuele schuldsaneringstraject. Vanuit vroegsignalering en het project bestaanszekerheid worden huisbezoeken gedaan om hulp vanuit de gemeente aan te kunnen bieden aan inwoners.

Ook wordt maatwerk geboden. Dit gebeurt binnen de wettelijke mogelijkheden die de gemeente heeft en is mogelijk voor bijna alle gemeentelijke regelingen en voorzieningen. Een voorbeeld is dat voor de regeling bijzondere bijstand de gemeente een draagkrachtberekening kent, waarmee wordt bepaald wat de inwoner zelf in kosten kan bijdragen. Met een inkomen hoger dan 120% van het sociaal minimum kan de inwoner toch (gedeeltelijk) bijzondere bijstand ontvangen, afhankelijk van de specifieke kosten die de inwoner heeft. Dit zijn uitzonderingen.

Wanneer er sprake is van noodzakelijke kosten die niet vanuit de wettelijke mogelijkheden die de gemeente heeft kunnen worden vergoed, bestaat er nog de mogelijkheid van een vergoeding via het maatwerkbudget vanuit de Toegang of via stichting TOF. Criteria voor beide maatwerkvoorzieningen zijn dat er sprake moet zijn van het ontbreken van een wettelijke voorliggende voorziening, noodzaak van kosten, een schrijnende situatie én dat de vergoeding bijdraagt aan de individuele situatie van de inwoner. Ook is door de gemeente een maatwerkvoorziening in het leven groepen voor huishoudens met hoge energiekosten die zij niet meer kunnen betalen; de HER. Criterium is of een huishouden na de vaste lasten wel of niet voldoende overhoudt om de gestegen energiekosten te kunnen betalen.

Een voorbeeld van hulp via stichting TOF als maatwerkvoorziening: de EET is een toeslag vanuit het Rijk die gold voor inwoners die leefden tot 120% van het sociaal minimum, ruim 15.000 huishoudens in Tilburg. De gemeente heeft 97% van alle inwoners waarvoor de toeslag gold, in beeld gekregen en voor die groep de toeslag automatisch kunnen verstrekken (alleen wanneer inkomensgegevens bekend waren). Er bleek echter een groep te zijn die daar net buiten viel. Deze groep kon geholpen worden via stichting TOF. Het ging onder andere om studenten. Voor de groep zelfstandig wonende studenten met een laag inkomen en een eigen energiecontract is een nieuwe regeling door de gemeente in het leven geroepen zodat deze groep ook in aanmerking kwam voor de EET in 2022.

De SRT plaatst wel een kritische noot ten aanzien van maatwerk door de gemeente: *“Maatwerk is begripsvervuiling geworden en onderhevig aan bestuurlijke inflatie.”* Daarmee bedoelt de SRT dat de gemeente maatwerk zegt te leveren, maar dit feitelijk doet binnen de wet- en regelgeving die al ruimte biedt voor bepaalde oplossingen. Maatwerk is volgens de SRT juist nodig als de wet- en regelgeving hulp niet meer toelaat. De SRT benoemt dat de gemeente de volledige ruimte die er binnen wet- en regelgeving is beter kan benutten om inwoners door een moeilijke periode te helpen. Daarbij moet de gemeente ervoor waken dat inwoners niet afhankelijk worden van regelingen en voorzieningen.

3.3 Regelingen en voorzieningen

Bij het doen van een aanvraag voor een generieke regeling of voorziening, wordt een aanvraag door afdeling W&I getoetst volgens de bij de regeling of voorziening geldende regels. Maatwerk wordt bij uitzondering toegepast. Er wordt ook gekeken voor welke andere regelingen en voorzieningen de inwoner nog meer in aanmerking komt. Inwoners ontvangen op basis daarvan het aanbod voor het doen van een verkorte aanvraag voor deze regeling of voorziening.

De verschillende Tilburgse generieke regelingen en voorzieningen zijn anno 2023 als volgt:

Bijzondere bijstand	Inwoners met een laag inkomen en weinig eigen vermogen.
Energie besparen	Alle Tilburgers die energie willen besparen.
Kosten kinderopvang	In het geval van een bijstandsuitkering en mantelzorg zijn, in geval van een bijstandsuitkering en het volgen van een re-integratietraject of parttime werk, in geval van een bijstandsuitkering en sociale of medische redenen waarom kinderopvang nodig is (sociaal medische indicatie), in geval van geen bijstandsuitkering en geen recht op kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst en sociale of medische reden waarom kinderopvang nodig is (sociaal medische indicatie).
Studietoeslag	Studenten met een beperking die niet kunnen bijverdienen.

Budgetcursus	Voor alle inwoners van Tilburg die willen om leren gaan met geld.
Formulierenhulp (vanuit Con-tourdeTwern/Humanitas)	Voor alle Tilburgers die moeite hebben met het invullen van formulieren (toeslagen/re-gelingen etc).
Individuele inkomstenstoeslag (IIT)	Voor Tilburgers in de leeftijd van 21 jaar tot aan de pensioengerechtigde leeftijd, mini-maal 5 jaar in Nederland wonen, geen DUO ontvangen en al 60 maanden rond moeten komen van een inkomen op 110% van het bijstandsniveau.
Schulden	Voor Tilburgers van 18 jaar en ouder die financiële problemen hebben of in de schulden zitten.
Energietoeslag	Voor alle huishoudens die tot 130% van het minimum inkomen verdienen (ook voor stu-denten vanaf 18 jaar die zelfstandig wonen, zonder huisgenoten).
T-Kindpakket	Voor kinderen tot 18 jaar van ouders die tot maximaal 130% van het minimum inkomen verdienen.
Meedoenregeling	Voor Tilburgers met een inkomen tot 120% van het bestaansminimum en niet veel eigen vermogen.
Collectieve Zorgverzekering Minima (CZM)	Voor Tilburgers vanaf 18 jaar met een inkomen tot 120% van het bestaansminimum en niet veel eigen vermogen.
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Of u in aanmerking komt is afhankelijk van uw vermogen, inkomen, uitgaven en per-sonlijke omstandigheden. U moet in ieder geval aan deze voorwaarden voldoen: <ul style="list-style-type: none"> • u bent inwoner van de gemeente Tilburg. • de belastingaanslag staat op uw naam. • u heeft geen overwaarde op een eigen woning. • u bezit geen motorvoertuig(en) die meer waard is (zijn) dan € 2.269. Tenzij u kunt aantonen dat uw motorvoertuig onmisbaar is vanwege ziekte/invaliditeit/werk.
Witgoedregeling (najaar 2023)	Huishoudens met een laag inkomen kunnen via een waardebon van een nog vast te stel-len bedrag hun oude koelkast, koelvries-combinatie of wasmachine omruilen voor een zuiniger apparaat vanaf het najaar van 2023.

Bron: [Laag inkomen - Gemeente Tilburg](#), geraadpleegd op 31 januari 2023.

Bijlage 7 geeft een toelichting op bovengenoemde regelingen en voorzieningen.

Daarnaast zijn er regelingen en voorzieningen vanuit het Rijk:

Hoogte van uitkeringen (o.a. AOW, Wajong, WIA)	Mensen boven pensioengerechtigde leeftijd (AOW) en mensen die (deels) arbeidsonge-schikt zijn (Wajong, WIA).
Hoogte van minimumloon	Gehele beroepsbevolking.
Hoogte van belastingen van ar-beid en mate van arbeidskor-ting	Gehele beroepsbevolking.
Hoogte van toeslagen, bij-voorbeeld zorg- en huurtoe-slag, kindertoeslag, kindge-bonden budget	Mensen die in aanmerking komen voor een vorm van toeslagen.
Huurbeleid	Alle huurders.
Belasting op energie (2022)	De btw op energie is verlaagd van 21% naar 9%. Deze aanpassing geldt van 1 juli 2022 t/m 31 december 2022. Het verlaagde btw-tarief is van toepassing op aardgas, elektrici-teit, stadsverwarming, maar ook op onderdelen die te maken hebben met de levering van energie zoals netbeheerkosten en administratiekosten.
Korting energierekening (2022)	Ieder Nederlands huishouden ontvangt in november en december 2022 een korting van in totaal € 380 (€ 190 per maand) op de energierekening. Het voordeel wordt direct ver-werkt door de huidige energieleverancier.
Tijdelijk energieplafond (2023)	Vanaf 1 januari 2023 geldt een prijsplafond op energie voor alle huishoudens en andere kleinverbruikers. Voor gas wordt het maximale tarief € 1,45 per kuub tot een verbruik van 1.200 kuub. Voor elektriciteit wordt het maximale tarief verlaagd tot € 0,40 per kWh en het maximale verbruik verhoogd tot 2.900 kWh. Voor het energieverbruik bo-ven het plafond betalen huishoudens en andere kleinverbruikers het tarief zoals opge-nomen in het energiecontract.
Tijdelijk Noodfonds Energie (2022/2023)	Mensen met een laag inkomen en hoge energierekening kunnen een aanvraag indie-nen. Het noodfonds betaalt een deel van de rekening. Aanvragen mogelijk tot 1 april 2023. Steun tussen oktober 2022 en maart 2023.

3.4 Samenhang tussen regelingen en voorzieningen

Er zijn meerdere relaties te leggen tussen de verschillende gemeentelijke regelingen en voorzieningen. Een aantal voorbeelden zijn:

- Er bestaat een relatie tussen de CZM en de bijzondere bijstand. Medische kosten worden veelal niet vanuit de individuele bijzondere bijstand vergoed, maar door een bijdrage te geven aan de maandelijkse zorgverzekeringspremie van inwoners in de vorm van de CZM, zorgt de gemeente dat mensen goed en betaalbaar verzekerd zijn en betaalt de gemeente zo mee aan de vergoeding van medische kosten.
 - Er bestaat een relatie tussen de IIT en de bijzondere bijstand. Voor inwoners met een laag inkomen zijn twee regelingen beschikbaar voor de aanschaf of vervanging van duurzame gebruiksgoederen (zoals een koelkast, wasmachine, meubels); de bijzondere bijstand en de IIT.
 - Bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen kan op individuele basis aangevraagd worden als het witgoed oud of kapot is en het huishouden geen geld heeft kunnen reserveren voor de aanschaf van nieuw witgoed. In het najaar van 2023 volgt een nieuwe witgoedregeling vanuit de gemeente.
 - De IIT is een jaarlijks bedrag voor huishoudens die langdurig een laag inkomen hebben voor het opvangen van grotere kosten, zoals bijvoorbeeld de vervanging van een duurzaam gebruiksgoed. De IIT is de opvolger van de witgoedregelingen die gemeenten eerder vanuit de bijzondere bijstand hadden.
- De CZM en de Meedoenregeling hebben dezelfde normen voor het inkomen en het vermogen (120 % van het sociaal minimum). Oorspronkelijk kende de energietoeslag ook een inkomensgrens van 120% (maar geen vermogensgrens). In oktober 2022 is deze grens opgehoogd naar 130% van het sociaal minimum. De wijze waarop het inkomen berekend wordt, is gebaseerd op de inkomensberekening van de Meedoenregeling.

3.5 Professionele partners en vrijwilligersorganisaties

Het bestaanszekerheidsbeleid wordt deels door de gemeente Tilburg zelf uitgevoerd door de afdeling W&I. Ook zijn er verschillende professionele partners en vrijwilligersorganisaties (uitvoeringsorganisaties) die in meer of mindere mate worden gesubsidieerd door de gemeente en die onderdelen van het bestaanszekerheidsbeleid ten uitvoer brengen.

Subsidiëring ten aanzien van bestaanszekerheid gebeurt sinds 2019 stapsgewijs via de methodiek van Impact Gericht Subsidiëren (vanaf nu: IgS)⁵¹. Voor 2022 hebben nagenoeg alle subsidieorganisaties in het sociaal domein een impactgerichte aanvraag ingediend, op basis van zestien Maatschappelijke Opgaven (vanaf nu: MO's) die eerder door het college zijn vastgesteld. Een van deze MO's is de MO 'Tilburgers ervaren bestaanszekerheid'. Bij een positieve beoordeling op basis van een beoordelingskader is er subsidie verstrekt door de gemeente⁵².

De belangrijkste professionele partners en vrijwilligersorganisaties in het kader van de MO bestaanszekerheid zijn (in willekeurige volgorde):

Stichting Tilburgse Voedselbank	Verstrekken van voedsel aan mensen die dat nodig hebben en deze mensen toe leiden naar een hulpverleningstraject.
Stichting Leergeld	Primaire inzet op het kunnen meedoen aan sport, cultuur en attributen om onderwijs te kunnen volgen.
Ruilwinkels	Ruilen van goederen.
La Poubelle	Begeleiding bij participatietrajecten, recycling en uitgifte goederen aan mensen in armoede (Goederenbank).
Stichting Tilburgs Ondersteuningsfonds (TOF)	Bieden van financiële maatwerkoplossingen aan mensen in armoede die buiten de bestaande armoederegelingen vallen.
Stichting Mens Dier Nood	Betalen van rekening van dierenarts voor mensen die dat niet kunnen betalen. Ook voor preventieve kosten.

⁵¹ De RKT heeft in 2022 onderzoek gedaan naar het subsidiebeleid van de gemeente. Dit onderzoek 'Impact op subsidies: Een onderzoek naar het subsidiebeleid van de gemeente Tilburg' is in november 2022 aan de raad gepresenteerd en vastgesteld.

⁵² Gemeente Tilburg (9 maart 2021). Collegebesluit 'Verlenen impactgerichte subsidies 2021'; Gemeente Tilburg (21 december 2021). Collegebesluit 'Verlenen impactgericht subsidies 2022 voor veld Sociaal en veerkrachtig'; Gemeente Tilburg (8 maart 2022). Collegebesluit 'Verlenen impactgerichte subsidies 2022 voor veld Sociaal en veerkrachtig 2^e tranche'.

Stichting BroodNodig	Uitdelen van brood en het voeren van keukentafelgesprekken waarin aandacht is voor de dagelijkse problemen.
Thuisadministratie/Formulierenhulp (ContourdeTwern/Humanitas)	In orde brengen van de administratie van mensen en helpen met het invullen van formulieren. Thuisadministratie werkt 'aan de voorkant' van het proces van schuldhulpverlening waar de administratieve en financiële situatie nog te onoverzichtelijk is om te kunnen gaan werken aan een stabiele financiële basis en de aanpak van schulden.
SchuldenVrijMaatjes (De Vonk)	SchuldenVrijMaatjes zorgen dat de financiën van mensen die een schuldhulpverleningstraject krijgen op orde zijn. Dat is een voorwaarde voor een schuldenregeling. Ze zijn ook een expertisecentrum voor ondersteuning, activering en training bij vraagstukken over armoede en sociale uitsluiting. Ze adviseren de gemeente gevraagd en ongevraagd over deze vraagstukken.
Juridische rechtshulp (stichting Rechtswinkel Tilburg)	Inwoners ondersteunen in juridische geschillen waarbij inwoners worden meegenomen in de stappen zodat ze het wellicht voortaan zelf kunnen.
Fiscale hulp (de Smeetskring)	Verzorgen van aangiftes en bezwaren van belastingen en overheidsheffingen.
Budgetbeheer/coaching (IMW regio Tilburg)	Inwoners ondersteunen bij het beheren van hun budget. Zowel kortdurend als langdurig.
Jeugdeducatiefonds	Zet in op middelen voor educatieve doeleinden, zoals bijles, leesboeken en schooluitjes.
Stichting Weekje weg	Vakanties voor gezinnen.
Stichting Petje af	Kinderen inzicht geven in hun drijfveren, interesses, talenten en mogelijkheden.
Stichting Quiet Community Tilburg	Makelaarsfunctie om aanbod en vraag voor mensen in armoede bij elkaar te brengen, mensen in armoede een stem geven.
Tilburgs Kinderontbijt Dikke Mik (ContourdeTwern)	Aanbieden van een gezond ontbijt aan kinderen, ontmoeting en krachtiger maken ouders.
Stichting Broodje Aap & Linke Soep	Ouderparticipatie op basisscholen, begeleiding en ondersteuning voor ouders met migratieachtergrond, interculturele ontmoetingen.
Stichting Tangent	Tangent maakt deel uit van een fusie tussen de Kinderopvanggroep en vier onderwijsbesturen. Aanbod op het gebied van onderwijs, kinderopvang, cultuur, sport bewegen, muziek en extra ondersteuning op school als na school. Dit draagt bij aan de ontwikkelingskansen van kinderen tussen 0 en 13 jaar.

Bron: Informatie per e-mail ontvangen op 24 januari 2023 vanuit afdeling Sociaal, Team Bestaanszekerheid.

De professionele partners en vrijwilligersorganisaties werken op veel gebieden samen. Bijlage 8 geeft hiervan een overzicht. Dit overzicht laat zien dat er veel verschillende ingangen voor inwoners bestaan.

De gemeente werkt ook samen met partners die niet door de gemeente worden gesubsidieerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- T'Elftal tegen armoede: samenwerking tussen maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en de gemeente om plannen tegen armoede te maken.
- Leger des Heils: zorgaanbod op het gebied van ambulante begeleiding, beschermd wonen, participatie, jeugdbescherming, jeugdhulp en gezinsondersteuning, maatschappelijke opvang, reclassering, verpleging en verzorging en verslavingszorg.
- Armoedefonds: verstrekken van gratis menstruatieproducten (vanaf 2021 niet meer gesubsidieerd vanuit extra middelen vanuit het Rijk).
- Tante Pollewop: gesponsorde kledingbonnen die onder meer worden uitgegeven via stichting Leergeld, Pater Poels, IMW, Vluchtelingenwerk en Feniks.
- Het Platform Sociale Zekerheid: een plaats van uitwisseling van signalen uit het sociaal domein in Tilburg, waarin meer dan 80 professionele organisaties, instellingen, kerken, politieke partijen en de gemeente aan elkaar verbonden zijn en elkaar periodiek ontmoeten om actualiteiten te bespreken.

Volgend uit motie 57, werkt de gemeente tot uiterlijk halverwege 2023 aan het completeren van het overzicht van regelingen, voorzieningen en (subsidie)partners. Een eerste aanzet is door de gemeente reeds gemaakt. De gemeente heeft een brief aan de raad verstuurd over de voortgang en vervolgstappen in relatie tot motie 57⁵³.

3.6 Verantwoording over uitvoering van beleid

Het college verantwoordt aan de raad over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid. Dit gebeurt via:

- De P&C-cyclus (Programmabegrotingen, Jaarstukken). In de Programmabegrotingen vanaf 2019 tot op heden zijn de doelen, indicatoren en streefwaarden opgenomen ten aanzien van de hoofddoelstelling: "Tilburgers ervaren bestaanszekerheid". In de Jaarstukken vanaf 2020 worden de resultaten ten aanzien van de doelen, indicatoren en streefwaarden benoemd.
- Raadsinformatiebrieven en informatiebijeenkomsten, waarbij de raad wordt geïnformeerd over de voortgang van (onderdelen van) het Uitvoeringsplan Bestaanszekerheid.

Ook de raad zelf wint informatie in over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid. Raadsleden ontvangen signalen via inwoners en de eigen achterban. En ook via de Nationale Ombudsman, het Platform Sociale Zekerheid, de SRT⁵⁴ en via onderzoek zoals het Panteia onderzoek uit 2018. De fracties stellen artikel 41 vragen aan het college⁵⁵, stellen vragen aan de portefeuillehouder en houden zogenoemde 'koffiekamergesprekken' met de portefeuillehouder.

⁵³ Gemeente Tilburg (30 mei 2023). Raadsbrief 'Motie bomen en bos regelingen'.

⁵⁴ De SRT is een adviesorgaan van het college over het sociaal domein en een schakel tussen de inwoners en de gemeente

⁵⁵ Artikel 41 vragen zijn politieke vragen die binnen een bepaalde termijn door het college moeten worden beantwoord.

4. Sturen op actualiteit bestaanszekerheidsbeleid en aansluiting op doelgroepen

Hoofdstuk 4 beschrijft op basis van veldonderzoek (interviews) in hoeverre en hoe er wordt gestuurd op de actualiteit in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid, inclusief de aansluiting op ‘bekende’ en ‘nieuwe’ doelgroepen (deelvraag 4). Daarbij zijn de volgende vragen gesteld:

- 4a. In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van ontwikkelingen in de samenleving in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid plaats?
- 4b. In hoeverre vindt (systematisch) monitoring van de effecten van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?
- 4c. In hoeverre vindt (systematisch) evaluatie en eventuele actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid plaats?
- 4d. Wat is de rol van de raad bij de monitoring van ontwikkelingen en effecten, en bij evaluatie en actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid?

4.1 Monitoring van effecten van beleid

De gemeente heeft, zoals in hoofdstuk 1 is gebleken, gekozen voor een brede definitie van bestaanszekerheid. Wethouder Lahlah, met bestaanszekerheid in haar portefeuille, legt uit waarom:

“Enkele jaren geleden is het armoedebeleid geëvalueerd. Daarin stond een vijftal regelingen en voorzieningen centraal, vooral gericht op het dempen van de gevolgen van armoede, maar minder op arbeidsparticipatie of een betaalde baan ter voorkoming van de oorzaken van armoede. Het was de wens om de inwoners die gebruik maakten van regelingen en voorzieningen, en wel of geen uitkering hadden, te activeren. In Tilburg sijpelt nu het besef door dat eerst het fundament, de financiële basis, op orde moet zijn; het wegnemen van financiële stress draagt bij aan het voorkomen van vele andere problemen die vanuit daar ontstaan. Ook ligt bestaanszekerheid niet alleen op het bord van de verantwoordelijk wethouder, maar ook bij andere portefeuillehouders. Een dak boven het hoofd, voldoende te eten, zorg en onderwijs, het raakt ons immers allemaal. Daarom is gekozen voor een brede definitie.” *Wethouder Lahlah*

De portefeuillehouder benadrukt hiermee dan ook dat het bestaanszekerheidsbeleid gericht is op zowel het dempen van de gevolgen van armoede, als ook op het weghalen van de oorzaken waardoor inwoners in armoede terecht komen.

De gemeente grijpt terug op verschillende manieren om (systematisch) data te verkrijgen om het bestaanszekerheidsbeleid te monitoren en waar nodig tussentijds bij te stellen. De Armoedemonitor (c.q. Monitor bestaanszekerheid) is volgens de portefeuillehouder daarbij leidend; de monitor geeft de indicatoren en streefwaarden en stand van zaken weer zoals deze in de Beleidsnota bestaanszekerheid en Kadernota zijn benoemd.

Data worden daarnaast verkregen via:

- De stand van zaken en resultaten van het ‘Uitvoeringsplan bestaanszekerheid’.
- Contact met inwoners, wat de laatste jaren geïntensiveerd is. Contact rechtstreeks via de raad of via het college, maar met name via de afdeling W&I. Medewerkers van de afdeling Sociaal zetten in op contact met inwoners door in wijkcentra te werken, lokale bijeenkomsten bij te wonen (wijkrechtspraak), door mee te werken op de dag dat de gemeente inwoners ondersteunt bij het afsluiten van de CZM en mee te lopen met o.a. schuldhulpverlening. Medewerkers van de afdeling W&I gaan op huisbezoek bij inwoners. Dit gebeurt bij 150 65+ en 750 65- huishoudens vóór einde 2023. Via de afdeling W&I spreken klantregisseurs (voor inwoners met een algemene bijstandsuitkering), consultants bestaanszekerheid (voor niet-uitkeringsgerechtigden, zogenoemde NUG-ers) en ‘verbindende schakels’ als onderdeel van de Toegang en Team SHV eveneens met inwoners (o.a. via vroegsignalering en het project bestaanszekerheid). Daarbij wordt informatie op vijf levensgebieden verzameld; financiën, wonen, zorg, gezin en werk.
- Contact met professionele partners en vrijwilligersorganisaties en informatie uit kwartaalrapportages of (half)jaarlijkse rapportages van partners. Denk aan ContourdeTwern, IMW regio Tilburg, stichting TOF, Quiet Community Tilburg etc.

- Het Platform Sociale Zekerheid waarbij maatschappelijke organisaties onderling overleg voeren en informatie delen met de gemeente.
- Gemeentelijke overleggen zoals het maandelijks overleg tussen afdeling Sociaal en afdeling W&I over beleid en uitvoering, overleg met andere gemeenten - met name in B-5 verband – en de lobby richting het Rijk.

4.2 Vindplaats nieuwe inwoners

Met de data die de gemeente (systematisch) verzamelt (zie vorige paragraaf) wordt het bestaanszekerheidsbeleid door de gemeente frequent beoordeeld. Daarbij stelt de gemeente steeds de vraag of de regelingen en voorzieningen nog passen bij de bestaande doelgroepen die al van de generieke regelingen en voorzieningen gebruik maken. Het vinden van nieuwe groepen binnen of buiten de doelgroep sociaal minima gebeurt echter niet systematisch vanuit de data. Zoals wethouder Lahlah het verwoordt: “Als de doelgroep niet bekend is, zijn er ook geen data.”

Wel heeft de EET regeling ervoor gezorgd dat een nieuwe groep inwoners bij de gemeente in beeld kwam (zo’n 6.000 a 7.000 huishoudens). Afdeling W&I gaat in 2023 aan de slag gaan om te bepalen voor welke regelingen en voorzieningen, naast de EET, deze nieuwe groep nog meer in aanmerking kan komen.

De gemeente beseft dat zij momenteel niet iedereen bereikt die wel voor hulp in aanmerking zou moeten kunnen komen. De gemeente schat op basis van de aanvragen EET en CBS cijfers in dat van de minimahuishoudens tot 120% ongeveer 3% geen energietoeslag heeft aangevraagd (bijna 500 huishoudens). De gemeente zet zich in voor het vinden en hulp bieden aan nieuwe doelgroepen.

4.3 Monitoring maatschappelijke ontwikkelingen

De gemeente refereert via de programmabegroting 2023 aan energiearmoede (als gevolg van de oorlog in Oekraïne) - en daarmee de bredere inflatie - als een van de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen die de bestaanszekerheid van inwoners momenteel beïnvloed (pg. 5):

“De bestaanszekerheid van een steeds groter deel van onze inwoners is in het geding mede als gevolg van de almaar stijgende energieprijzen. Deze problematiek blijft niet beperkt tot mensen met een uitkering maar strekt zich uit tot een flink deel van de modale inkomensgroep en kleine ondernemers in onze stad. De energiearmoede tast rechtstreeks de bestaanszekerheid van mensen aan... Gelukkig wordt dit ook herkend en erkend door het Rijk. Met verschillende maatregelen wordt voorkomen dat mensen in een armoedeval terecht komen. Het gaat om generieke maatregelen zoals een hoger minimum loon en het structureel verlagen van de lasten op arbeid. Ook een hogere zorg- en huurtoeslag, verhoging van AOW uitkeringen, een hogere arbeidskorting en een hoger kindgebonden budget helpen voorkomen dat mensen in armoede terecht komen.”

Bron: Gemeente Tilburg (7 oktober 2022). Programmabegroting 2023 – Gemeente Tilburg.

Ook noemt de gemeente tijdens één van de interviews de gevolgen van de coronacrisis en de woningcrisis als maatschappelijke ontwikkeling. De SRT noemt, naast een hogere energierekening, ook de duurdere boodschappen als belangrijke maatschappelijke ontwikkeling.

Via data komen de maatschappelijke ontwikkelingen die bestaanszekerheid van inwoners (dreigen te) raken, indirect in beeld bij de gemeente. Doordat inwoners te maken krijgen met bijvoorbeeld gestegen energieprijzen – een van de maatschappelijke ontwikkelingen -, komt een deel van de Tilburgers in de (financiële) problemen en maakt daardoor gebruik van bepaalde regelingen of voorzieningen. Er is echter geen methodiek waarbij de gemeente de maatschappelijke ontwikkelingen systematisch monitort. Zoals wethouder Lahlah dit verwoordt: “De gemeente moet anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen, naast de reguliere zaken. Dit is dan ook lastig systematisch bij te houden.”

4.4 Evaluatie en actualisatie van beleid

Het college voert het beleid uit binnen de kaders die door de raad zijn gesteld, houdt de stappen die worden gezet en de resultaten die met het beleid worden bereikt in zicht, stuurt waar nodig bij en rapporteert hierover richting de raad. Na een periode van vier jaar, geeft het college de raad inzicht in de evaluatie en eventuele actualisatie van het beleid.

Het huidige bestaanszekerheidsbeleid omvat vier jaar (2020 – 2023). Dit beleid wordt aan het einde van deze periode geëvalueerd door het college. Voor de Beleidsnota 'Bestaanszekerheid' gebeurt dat in het derde kwartaal van 2023, waarna de raad wordt geïnformeerd en de raad de balans op kan maken en eventueel beleid kan herijken. Op basis van de evaluatie wordt besloten of er al dan niet een nieuwe Beleidsnota wordt geschreven, of dat er kleinere wijzigingen in de visie en accenten moeten worden aangebracht. Er volgt eveneens een terugblik op de Kadernota voor de periode 2020-2023. Dit vindt niet in de vorm van een evaluatie plaats. Immers, de Kadernota is eerder geanalyseerd op actualiteit (zie Programmabegroting 2023, paragraaf 1.1.5) en vastgesteld is dat deze Kadernota nog steeds voldoende aansluit op het Akkoord 'Meer voor elkaar' wat betreft doelen en indicatoren. Over de terugblik wordt de raad nog geïnformeerd.

Bij de evaluatie van het bestaanszekerheidsbeleid zullen data wederom van belang zijn. De portefeuillehouder is duidelijk over wat de evaluatie zou moeten opleveren:

- Ten eerste, inzicht in of de huisbezoeken vanuit afdeling W&I een toevoeging zijn. Dat wil zeggen, een toevoeging indien inwoners daardoor beter bekend zijn geworden met de regelingen en voorzieningen én er daardoor meer activering plaats heeft gevonden naar arbeidsparticipatie en een betaalde baan voor zowel uitkeringsgerechtigden als niet-uitkeringsgerechtigden. Dit laatste heeft wel enige vertraging opgelopen door de coronacrisis, aldus de portefeuillehouder.
- Ten tweede, dat op basis van data (ook vanuit andere portefeuilles) er manieren gevonden zijn om generieke regelingen en voorzieningen zoals de Meedoenregeling, CZM, bijzondere bijstand en IIT te versterken.
- Ten derde, dat er op basis van data (ook vanuit andere portefeuilles) nieuwe regelingen en voorzieningen gecreëerd kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan ouderen die weliswaar niet geactiveerd kunnen worden naar arbeidsparticipatie of een betaalde baan, maar waarvan wel in grotere mate de medische kosten kunnen worden vergoed.

4.5 Kaderstellende en controlerende rol raad

De raad is kaderstellend bij de vaststelling van gewijzigd of nieuw bestaanszekerheidsbeleid. De raad is controlerend bij het bestaanszekerheidsbeleid met name via de P&C-cyclus; door vaststelling van de jaarlijkse Programmabegroting, Jaarstukken en Tussentijdse rapportages.

Vanuit de raad wordt door de gemeente veel betrokkenheid ervaren bij het bestaanszekerheidsbeleid. Er zijn vaste woordvoerders bestaanszekerheid vanuit de fracties, er zijn verschillende moties en een amendement ingediend bij de laatste Programmabegroting (2023) en er worden regelmatig schriftelijke vragen gesteld door raadsleden. Bij de voorbereiding van het geldende bestaanszekerheidsbeleid, zijn er meerdere sessies vanuit de gemeente geweest om de raad mee te laten denken bij de totstandkoming van het beleid.

5. Ervaringen en verbeteringsuggesties inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties

Hoofdstuk 5 beschrijft op basis van veldonderzoek (interviews/storytelling) hoe het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan door inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties wordt ervaren en welke verbeteringsuggesties er vanuit betrokkenen gegeven kunnen worden (deelvraag 5). Daarbij zijn de volgende vragen gesteld:

- 5a. Wat zijn de verbeteringsuggesties van inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties?
- 5b. Wat zijn de verbeteringsuggesties van de Sociale Raad Tilburg?
- 5c. Wat zijn de verbeteringsuggesties vanuit het mystery guest onderzoek van de Rekenkamer Tilburg?

De Rekenkamer heeft tijdens de gesprekken met inwoners, gemeente en professionele partners en vrijwilligersorganisaties de methode van 'storytelling' gehanteerd. Ook worden de verbeteringsuggesties van de SRT, het adviesorgaan van het college, meegenomen. Om ervaringen verder te staven, heeft een van de leden van de RKT bovendien een mystery guest onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop het aanvragen van een regeling of voorziening verloopt en hoe het contact met de gemeente daarbij wordt ervaren.

5.1 Volgens inwoners

De RKT heeft met acht inwoners gesproken die in hun bestaanszekerheid geraakt werden of nog steeds worden. Deze inwoners zijn benaderd via afdeling W&I en via de professionele partners en vrijwilligersorganisaties die de RKT heeft gesproken. De rode lijn uit de ervaringen van deze inwoners met het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan wordt hieronder weergegeven. Dit geeft een indruk van de ervaringen van inwoners, maar het kan niet als representatief worden gezien voor de ervaringen van de totale inwonerspopulatie.

Rode lijn ervaringen inwoners:

- Geraakt worden in bestaanszekerheid kan iedere inwoner overkomen. Door zaken als bijvoorbeeld werkloosheid, arbeidsongeschiktheid of een scheiding, kunnen inwoners in financiële problemen komen. Vaak stapelen problemen zich dan verder op; rekeningen kunnen dan niet of slechts af en toe worden betaald.
- Er bestaat een groep inwoners die prima zelf de weg weet te vinden naar de juiste regelingen en voorzieningen die zij nodig hebben of aan kloppen bij Team SHV voor hulp bij financiële problemen.
- Er bestaat ook een groep inwoners die dat niet zelf kan. Zij schamen zich om hulp in te roepen of weten niet waar aan te kloppen. Deze inwoners ervaren het als prettig dat de gemeente hen outreachend benaderd aan huis voor het aanbieden van hulp (via vroegsignalering en het project bestaanszekerheid). Anders hadden deze inwoners waarschijnlijk de stap zelf nooit gezet.
- De hulp die de gemeente via vroegsignalering en het project bestaanszekerheid aan inwoners biedt wordt zeer gewaardeerd door inwoners. Inwoners ervaren weer vertrouwen doordat een medewerker een vast contactpersoon wordt die naar hen luistert, als mens ziet, hen aan de hand neemt, niet los laat en écht zaken voor elkaar krijgt ten aanzien van inzicht in de financiële situatie, inzicht in welke regelingen en voorzieningen beschikbaar zijn en de verdere benodigde oplossingen voor problemen bewerkstelligt (maatwerk). Veelal is dit wat de inwoner voorheen zelf niet lukte.
- Niet iedere inwoner wil gebruik maken van alle regelingen en voorzieningen die voor de inwoner van toepassing zijn. Dit komt door schaamte, doordat regelingen en voorzieningen niet altijd voldoende aansluiten bij de behoeften van de inwoner, omdat men niet afhankelijk van regelingen en voorzieningen wilde zijn of uit angst om een regeling of voorziening terug te moeten betalen. Een voorbeeld: De inwoner schaamde zich om in de rij te gaan staan van de Tilburgse Voedselbank. Bovendien vond de inwoner dat er te weinig producten (als groenten, fruit, brood) werden verstrekt die de inwoner juist nodig heeft. Deze inwoner besloot daarom niet langer van de Voedselbank gebruik te maken.

De inwoners die de RKT gesproken heeft benoemen ook een aantal verbeteringen die de gemeente kan doorvoeren (zonder specifiek rekening te houden met welke vrijheid de gemeente wel of niet heeft in de vormgeving van haar beleid). De belangrijkste verbeteringsuggesties worden hieronder weergegeven:

Vindbaarheid	Aanvraag	Inwoner centraal	Regelingen en voorzieningen	Nazorg
<ul style="list-style-type: none"> Inwoners beter op de hoogte brengen van de vindbaarheid van bestaande regelingen en voorzieningen Inwoners outreachend ('huisbezoek') benaderen met de vraag wat er speelt en informeren over bestaande regelingen en voorzieningen De term 'huisbezoek' klinkt niet uitnodigend en wordt soms verkeerd geïnterpreteerd De drempel om contact te leggen met de gemeente verlagen (bijv. kaartje bij 'niet thuis' voorzien van foto en contactgegevens van de medewerker) 	<ul style="list-style-type: none"> Eén loket voor de intake met één intakeformulier Tevens de aanwezigheid van juridische en psychologische specialisten bij dit loket Eén vast contactpersoon (weinig personele wisselingen) Digibeten (zonder beschikking over een telefoon en/of internet) dienen eenvoudiger een hulpvraag te kunnen doen Niet alle gegevens steeds opnieuw in te moeten leveren. 'Elke aanvraag dezelfde stapel formulieren.' 	<ul style="list-style-type: none"> Met een luisterend oor het verhaal van de inwoner horen en mensgericht (blijven) handelen, vanuit vertrouwen Kijk niet alleen naar waar de inwoner recht op heeft (vanuit het systeem), maar wat nodig is voor de inwoner (leefwereld) Indien nog niet alle benodigde documentatie van de inwoner is ontvangen, toch kunnen starten met onderdelen van de hulpverlening (bijv. budget beheer) 	<ul style="list-style-type: none"> Gemeentelijke kwijtschelding van belastingen niet wel of niet toekennen, maar naar rato van inkomen en spaartegoeden⁵⁶ 	<ul style="list-style-type: none"> Beter nazorgtraject om te monitoren of er geen nieuwe problemen voor de inwoner ontstaan Mentale ondersteuning voor inwoners die dat nodig achten na het overwinnen van financiële problemen

5.2 Volgens gemeenteraad

Vanuit de raad gaven de woordvoerders bestaanszekerheid tijdens een gesprek met de RKT op 17 april 2023 aan dat een aantal zaken verbeterd kan worden. De woordvoerders benoemen de volgende verbeteringspunten:

Periodiek informeren	In gesprek met college	Overige zaken
<ul style="list-style-type: none"> Vooraf inzicht in op welke momenten de raad over welke onderdelen van het bestaanszekerheidsbeleid zal worden geïnformeerd (logica in waarom de informatievoorziening gebeurt op moment x en over onderdeel y). Meer periodiek en op een uniforme wijze (middels eenzelfde methode) door het college geïnformeerd worden over de uitvoering van het bestaanszekerheidsbeleid en de bereikte effecten van het bestaanszekerheidsbeleid. 	<ul style="list-style-type: none"> Het (informele) gesprek met het college voeren zodra de eerste signalen over maatschappelijke ontwikkelingen die bestaanszekerheid van inwoners raken en over mogelijk nieuwe doelgroepen in beeld komen. Een pro-actieve houding van het college (en afdeling Sociaal) om de raad al bij de eerste signalen te informeren is van groot belang. 	<ul style="list-style-type: none"> Aanstellen van een onafhankelijke partij om signalen over maatschappelijke ontwikkelingen en over mogelijk nieuwe doelgroepen op te pikken en bij de raad onder de aandacht te brengen⁵⁷. Zo kan sneller worden geschakeld dan nu, er moet meer versneld worden om op signalen te kunnen anticiperen. Actualisering van het Panteia onderzoek uit 2018 om inzicht te krijgen in hoe bestaande en nieuwe doelgroepen worden geraakt in hun bestaanszekerheid

⁵⁶ Vanuit de afdeling W&I wordt hierover opgemerkt dat dit helaas geen verbetering is die de gemeente kan doorvoeren. De gemeente heeft hierin geen beleidsvrijheid, maar moet de criteria van de Rijk volgen. Het Rijk heeft het alleenrecht tot inkomenspolitiek.

⁵⁷ Vanuit de afdeling Sociaal wordt hierover opgemerkt dat De Vonk en het Platform Sociale Zekerheid deze functie deels vervult.

		<p>en daarmee beleid en uitvoering beter op elkaar aan te laten sluiten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De raad zou meer met inwoners moeten spreken over wat hen raakt in hun bestaanszekerheid en of de regelingen en voorzieningen hen voldoende helpen, dan wel waar verbetering nodig is. • De raad zou meer agenda bepalend moeten worden via de Lange Termijn Agenda (vanaf nu: LTA).
--	--	--

5.3 Volgens ambtelijke organisatie

Medewerkers van de ambtelijke organisatie benoemen verschillende verbeteringen in het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan. De belangrijkste zijn:

Beleid en uitvoering	Inwoner centraal	Overige zaken
<ul style="list-style-type: none"> • Het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering dienen beter op elkaar aangesloten te zijn. Een voorbeeld: • In het huidige bestaanszekerheidsbeleid valt een kleine groep buiten de boot als het gaat om duurzame gebruiksgoederen. Het gaat om de groep die inkomen heeft die net boven de grens van alle toeslagen ligt. Ze krijgen daardoor geen huurtoeslag, zorgtoeslag, energietoeslag en andere toeslagen waardoor ze feitelijk onder bijstandsniveau leven. Voor duurzame gebruiksgoederen kijkt de gemeente naar de reserveringscapaciteit en daar wordt geen rekening gehouden met aftrekposten zoals bij de draagkrachtberekening. Hierdoor komt deze groep wel in aanmerking voor andere aanvragen voor bijzondere bijstand, maar niet voor een aanvraag voor duurzame gebruiksgoederen. Theorie en praktijk sluiten daarbij onvoldoende bij elkaar aan. Met het bestaanszekerheidsbeleid op maatschappelijke ontwikkelingen inspelen gaat in golfbewegingen. Een maatschappelijke ontwikkeling zorgt voor aanpassingen in het beleid, maar dit heeft tijd nodig. Om dit flexibeler en sneller te kunnen doen zou het beleid de ruimte moeten bieden voor de uitvoering om meer mee te kunnen bewegen met maatschappelijke ontwikkelingen en de hulp die geboden kan worden. Zo vallen minder inwoners tussen wal en schip. 	<ul style="list-style-type: none"> • De bestaande regelingen en voorzieningen zouden beter onder de aandacht moeten komen bij inwoners die vallen onder of net boven het sociaal minimum. Ook zouden deze inwoners beter op de hoogte moeten worden gesteld op welke wijze zij contact op kunnen nemen voor vragen over de regelingen en voorzieningen. Er bestaat nog een grote groep die onder de radar van de gemeente blijft en niet bereikt wordt. • Er is sprake van te veel verschillende loketten voor het aanvragen van regelingen en voorzieningen en hier zit soms overlap in. Bijv. Stichting Leergeld verstrekt zwemlessen, afdeling W&I verstrekt een bijdrage voor sportcontributie vanuit de Meedoen-regeling. • Binnen afdeling W&I verstrekt Team uitkeringsbeoordeling verhuiskosten, maar dit wordt ook gedaan vanuit de WMO. Een betere interne afstemming tussen teams in de uitvoering werkt effectiever en efficiënter; bijv. door niet naar elkaar door te verwijzen maar als team een casus over te nemen waardoor de inwoner niet tweemaal een aanvraag en stukken aan dient te leveren. Voor de inwoner is er één gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een sterkere lobby richting het Rijk om een nog stevigere uitwisseling van data en inkomensgegevens mogelijk te maken om de juiste hulp te kunnen bieden aan nog onbekende doelgroepen. Denk aan een zorgverzekering op maat. Voor een dergelijke koppeling tussen data en inkomensgegevens zit een belemmering wat betreft privacy.

<ul style="list-style-type: none"> • Het beter inzichtelijk krijgen voor welke zaken inwoners gebruik maken van de maatwerkconstructie vanuit stichting TOF en vanuit de bijzondere bijstand om daarmee generieke regelingen en voorzieningen te versterken of nieuw in te richten. Het leervermogen om van maatwerk systematisch aangepast of nieuw bestaanszekerheidsbeleid te maken (de inbedding van maatwerk), ontbreekt nog. • Het balanceren tussen het toekennen van generieke regelingen en voorzieningen en het leveren van maatwerk kan verder geoptimaliseerd worden. Generieke regelingen en voorzieningen toekennen voor een grote groep betekent een lichtere toets en snelheid voor inwoners, maatwerk leveren voor een kleinere groep betekent een zwaardere toets om de hulpvraag goed in beeld te krijgen - waarbij professionals brede kennis nodig hebben en een grotere tijdsinvestering moeten doen - en exact doen voor inwoners wat nodig is. 		
--	--	--

5.4 Volgens professionele partners en vrijwilligersorganisaties

De RKT heeft met zes professionele partners en vrijwilligersorganisaties gesproken die mede uitvoering geven aan het bestaanszekerheidsbeleid. Dit zijn de maatschappelijke organisaties ContourdeTwern/Humanitas (Thuisadministratie), IMW regio Tilburg, stichting TOF, stichting Tilburgse Voedselbank, stichting Quiet Community Tilburg en stichting BroodNodig.

De ervaringen die deze partners hebben met het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan (d.w.z. het vinden en bedienen van bestaande en nieuwe doelgroepen en de ondersteuning vanuit de gemeente) wordt in bijlage 9 weergegeven. Dit geeft een indruk van de ervaringen door professionele partners en vrijwilligersorganisaties, maar het kan niet als representatief worden gezien voor de ervaringen van het totaal aan partners.

De professionele partners en vrijwilligersorganisaties die de RKT gesproken heeft, benoemen ook een aantal verbeteringen die de gemeente zou kunnen doorvoeren. De belangrijkste verbeteringsuggesties worden hieronder weergegeven:

Vindbaarheid	Processen	Budgetten	Samenwerking met partners
<ul style="list-style-type: none"> • Vindbaarheid regelingen en voorzieningen en hoe daarvoor in aanmerking te komen verbeteren en op één locatie houden • Nieuwe doelgroepen actiever zoeken (bijv. via scholen, huisartsen, sociaal werkers, kerken en moskeeën) 	<ul style="list-style-type: none"> • Eén loket voor de intake met één intakeformulier • Denken en handelen vanuit wat de inwoner nodig heeft (leefwereld) ipv vanuit waar heeft de inwoner recht op (systeemwereld), incl. werken vanuit vertrouwen • Criteria om in aanmerking te komen voor 	<ul style="list-style-type: none"> • Beter benutten van budgetten voor verschillende regelingen en voorzieningen (nu sprake van onderbesteding) 	<ul style="list-style-type: none"> • Professionele partners en vrijwilligersorganisaties de ruimte geven om meer vraag ipv aanbod gestuurd te werken (minder vastzitten in regels); doen wat nodig is voor inwoners ipv wat subsidiepartner aan inwoner te bieden heeft • Professionele partners en vrijwilligersorganisaties zijn een vindplaats

	<p>regelingen en voorzieningen minder begrenzen</p> <ul style="list-style-type: none"> • De afgelopen 20 jaar zijn er vele professionele partners en vrijwilligersorganisaties in Tilburg bijgekomen. Er bestaan overlappende diensten en activiteiten, voor soms dezelfde doelgroepen. De gemeente dient een regierol te vervullen om versnippering te voorkomen en de cohesie te verbeteren. Het gaat dan specifiek om regie op welke professionele partners en vrijwilligersorganisaties welke diensten leveren en welke activiteiten zij ondernemen, welke doelgroepen daarmee worden bediend en op basis van welke financieringsstromen⁵⁸. 		<p>voor nieuwe doelgroepen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sommige professionele partners en vrijwilligersorganisaties wensen zelf actiever op zoek te gaan naar nieuwe doelgroepen
--	---	--	---

5.5 Volgens Sociale Raad Tilburg

Ook de SRT benoemt een aantal verbeteringen in het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan:

- Een grote groep inwoners die in hun bestaanszekerheid worden geraakt, komt bij de gemeente niet in beeld. Volgens de SRT kennen veel inwoners de regelingen en voorzieningen van de gemeente niet, terwijl zij daar wel voor in aanmerking zouden kunnen komen. Bijvoorbeeld omdat zij voorheen hier nog nooit mee te maken hebben gehad, omdat zij zich schamen om hulp te vragen of omdat zij in het algemeen geen vertrouwen (meer) hebben in de overheid en geen hulp willen inschakelen. En wanneer inwoners de regelingen en voorzieningen wel kennen, daarvoor in aanmerking komen en ook hulp durven vragen, is het (digitaal) aanvragen van regelingen en voorzieningen voor een grote groep lastig. Inwoners die dit niet zelf voor elkaar krijgen nemen vervolgens vaak geen contact op met de gemeente voor hulp bij de aanvraag.
- De maatschappelijke ontwikkelingen die een deel van de inwoners hard in hun bestaanszekerheid raken vragen om (snelle) compensatie aan de achterkant, terwijl de gemeente juist gericht is op preventie aan de voorkant. De gemeente moet waken voor het creëren van afhankelijkheid van regelingen en voorzieningen bij inwoners. Daarbij zouden regelingen en voorzieningen niet gestapeld moeten worden.
- Bij een deel van de inwoners die in hun bestaanszekerheid worden geraakt ontbreekt het vertrouwen in de overheid waardoor zij niet open staan voor hulp. Meer inzetten op wijkgericht werken, met name op het gebied van inwoners meer verantwoordelijkheid geven en inwoners meer laten beslissen, kan helpen in het terugwinnen van het vertrouwen in de overheid. Wijkgericht werken en bestaanszekerheid dienen dan ook sterker verbonden te worden.

5.6 Mystery guest onderzoek

Een RKT-lid heeft in mei 2023 een mystery guest onderzoek gedaan naar de wijze waarop het doen van een aanvraag voor één van de regelingen van de gemeente verloopt.

Er is in eerste instantie gekozen voor het doen van een aanvraag voor de Meedoenregeling. Via de gemeentelijke website www.tilburg.nl is de link naar de 'Meedoenregeling' gevonden. Op de volgende pagina is een knop

⁵⁸ Vanuit de afdeling sociaal wordt hierover opgemerkt dat in de nieuwe subsidieregelingen is opgenomen dat de diensten/activiteiten aanvullend op het bestaande Tilburgse aanbod dient te zijn. Echter, zijn er ook organisaties actief die geen subsidie ontvangen. Deze regierol kan de gemeente slechts beperkt pakken.

‘Meedoenregeling aanvragen’ te vinden. Er diende vervolgens ingelogd te worden met DigiD of eIDAS. Het RKT lid koos voor aanmelding via DigiD. Er kwam echter een foutmelding met de vraag of DigiD wel op het betreffende apparaat (in dit geval een desktop) stond. Dit was het geval. Vervolgens heeft het RKT lid getracht om de ‘download de app’ link te gebruiken. Deze werkte helaas niet omdat DigiD al op het apparaat geïnstalleerd stond. Er is dan ook een andere route geprobeerd. Via Google werd uitgekomen bij de website www.t-helpt.nl waar de Meedoenregeling werd genoemd. Het RKT lid heeft de ‘ik wil de meedoenregeling aanvragen’ link gebruikt. Vervolgens volgde de hoofdpagina van de gemeentelijke website www.tilburg.nl. Omdat aanmelding met DigiD eerder niet lukte, heeft het RKT lid het op dat moment daarbij gelaten. Deze ervaring staft de opmerking van de SRT dat het doen van een (digitale) aanvraag van regelingen en voorzieningen lastig kan zijn.

Vervolgens heeft het RKT lid besloten tot het aanvragen van bijzondere bijstand voor een koelkast en een diepvries. Via de gemeentelijke website www.tilburg.nl, inwoners\laag inkomen, kwam het RKT-lid op een pagina waar diverse regelingen en toeslagen in een overzicht staan en koos voor bijzondere bijstand.

Voor een aanvraag bijzondere bijstand diende er via de link ‘direct aanvragen’ ingelogd te worden met DigiD of eIDAS. Dit lukte de vorige keren niet, dus heeft het RKT lid een andere route gekozen. Via de iPad (waar geen DigiD op staat) kon de aanvraag gedaan worden. In deze aanvraag heeft het RKT-lid gemeld dat het een test van de RKT betrof. Diezelfde dag nog is het RKT lid gebeld door een vriendelijke medewerker van de afdeling W&I, Team Uitkeringsbeoordeling, die nog enkele aanvullende vragen had over de aanvraag voor een eventuele vergoeding. De medewerker gaf er rondom de beoordeling van de aanvraag geen blijk van te weten dat het een mystery guest onderzoek van de RKT betrof en gaf achteraf aan hier niet van op de hoogte te zijn. De aanvraag is daarmee beoordeeld als een reguliere aanvraag. Deze medewerker gaf goede uitleg onder welke omstandigheden een inwoner in aanmerking kan komen voor een vergoeding. De medewerker en RKT lid kwamen samen tot de conclusie dat in dit geval er geen aanspraak op een vergoeding gemaakt kan worden. De aanvraag is telefonisch door het RKT lid ingetrokken. Er volgde een schriftelijke brief naar het RKT lid met de datum wanneer de aanvraag was gedaan, voor welke regeling en dat de aanvraag door de inwoner telefonisch is ingetrokken.

Nadere verdieping in de gemeentelijke website levert een aantal bevindingen op:

- Via de gemeentelijke website komt door te klikken op de button ‘inwoners’, de optie ‘laag inkomen’ in beeld. Vervolgens verschijnt er een overzicht met 12 regelingen en toeslagen zoals bijzondere bijstand en energietoeslag. Opvallend is dat in dit overzicht de stichting Tilburgse Voedselbank niet vermeld staat en ook als zoekterm niet naar boven komt op de gemeentelijke website. Naar bijvoorbeeld stichting Leergeld en stichting TOF wordt wel op diverse plekken verwezen.
- Via de gemeentelijke website onder de button ‘projecten’ vindt de RKT onder andere ‘Vroeg Erbij voor inwoners met beginnende schulden’ en ‘Gelukkig en Gezond oud in Tilburg’ zoals eten bij Van Harte Resto.
- Via de gemeentelijk website onder de button ‘belastingen’ vindt de RKT kwijtschelding gemeentelijke belastingen.
- Via de gemeentelijke website onder de button ‘inwoners’ vindt de RKT in de categorie ‘subsidies’ de mogelijkheid voor organisaties om verschillende subsidies aan te vragen om de bestaanszekerheid van inwoners te verbeteren zoals jeugdsportsubsidie, subsidie ‘Samen voor Bestaanszekerheid’ en subsidie ‘Bestaanszekerheid’.

Vastgesteld kan worden dat de regelingen, voorzieningen, toeslagen, tegemoetkomingen, kwijtscheldingen en subsidies op verschillende plekken op de gemeentelijke website te vinden zijn en dat stichting Tilburgse Voedselbank hierbij niet genoemd wordt.

LIJST MET AFKORTINGEN

Gemeente Tilburg	Gemeente
Rekenkamer Tilburg	RKT
Sociale Raad Tilburg	SRT
Afdeling Werk & Inkomen	Afdeling W&I
Team Schuldhulpverlening	Team SHV
Eenmalige Energietoeslag	EET
Wet Maatschappelijke ondersteuning	WMO
Stichting Tilburgs Ondersteuningsfonds	Stichting TOF
Tilburg investeert in Perspectief	TiiP
Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen	WSNP
Instituut voor maatschappelijk werk	IMW
Collectieve Zorgverzekering Minima	CZM
Individuele Inkomenstoeslag	IIT
Impact gericht subsidiëren	IgS
Maatschappelijke Opgaven	MO's
Niet-uitkeringsgerechtigden	NUG-ers
Lange Termijn Agenda	LTA

BIJLAGEN

Bijlage 1: Vragenlijsten voor interviews

Vragen aan inwoners

1. Door welke maatschappelijke ontwikkelingen wordt u momenteel geraakt in uw bestaanszekerheid? (denk aan stijgende energieprijzen, duurdere boodschappen, duurdere kosten voor wonen, of anders).
2. Van welke regelingen en voorzieningen voor sociaal minima maakt u momenteel gebruik / gaat u binnenkort gebruik van maken / zou u gebruik van willen maken?
3. Hoe heeft u de weg gevonden naar deze regelingen en voorzieningen?
4. Bent u daarbij geholpen door de gemeente, organisatie of anders?
5. Hoe ervaart u de contactmomenten tussen u en de gemeente of hulporganisatie over de regelingen en voorzieningen?
6. Helpen de regelingen en voorzieningen u voldoende en op welk vlak?
7. Wat kan de gemeente of hulporganisatie volgens u verbeteren om u nog beter te kunnen ondersteunen?

Vragen aan de gemeenteraad

1. Hoe wordt u geïnformeerd over de relatie tussen maatschappelijke ontwikkelingen en het bestaanszekerheidsbeleid? Hoe ziet u de huidige én ideale rol van de raad bij de monitoring van maatschappelijke ontwikkelingen in relatie met het bestaanszekerheidsbeleid?
2. Hoe wordt u geïnformeerd over de effecten van het bestaanszekerheidsbeleid? Hoe ziet u de huidige én ideale rol van de raad bij de monitoring van de effecten van het bestaanszekerheidsbeleid?
3. Hoe wordt u geïnformeerd over evaluatie en actualisatie van het bestaanszekerheidsbeleid? Hoe ziet u de huidige én ideale rol van de raad bij evaluatie en actualisatie van het beleid?
4. Hecht u eraan dat nieuwe doelgroepen in beeld komen? Hoe ziet u daarbij uw rol?
5. Van welke kaderstellende instrumenten maakt de raad gebruik in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid?
6. Van welke controlerende instrumenten maakt de raad gebruik in relatie tot het bestaanszekerheidsbeleid?

Vragen aan de portefeuillehouder bestaanszekerheid en ambtenaren

1. Hoe krijgt de gemeente zicht op álle onderdelen uit de brede definitie van bestaanszekerheid? Hoe wordt dit gemeten?
2. Hoe houdt de gemeente de maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op het bestaanszekerheidsbeleid bij? Gebeurt dit systematisch?
3. Hoe houdt de gemeente de effecten van het bestaanszekerheidsbeleid bij? Gebeurt dit systematisch?
4. Welke werkwijze hanteert de gemeente om nog onbekende/nieuwe doelgroepen die bedreigd (kunnen) worden in hun bestaanszekerheid te vinden en te bedienen? Gebeurt dit systematisch?
5. Op basis waarvan wordt maatwerk toegepast? Is het nodig het bestaanszekerheidsbeleid daarop aan te passen?
6. Zijn er momenteel onbekende/nieuwe doelgroepen die worden gesignaleerd die nog niet worden bediend vanuit het bestaanszekerheidsbeleid? Wat wordt met die evt. signalen gedaan?
7. Hoe evalueert en actualiseert de gemeente het bestaanszekerheidsbeleid? Gebeurt dit systematisch?
8. Wat is de rol van de raad ten aanzien van kaderstellen en controleren?
9. Waarin zijn verbeteringen mogelijk ten aanzien van het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan?

Vragen aan de professionele partners en vrijwilligersorganisaties

1. Welke doelgroep(en) bedient uw organisatie?
2. Vindt u dat de bestaande doelgroep(en) door uw organisatie voldoende worden bediend?
3. Hoe steunt of hindert de gemeente u daarbij?
4. Ziet u mogelijk nieuwe doelgroep(en) ontstaan die nog niet bediend worden door uw organisatie of door andere partners die u kent of waarmee u samenwerkt?
5. Hoe acteert u, deze andere partners en/of de gemeente hierop?
6. Vindt u in het algemeen dat uw organisatie aansluiting vindt én houdt op bestaande en nieuwe doelgroepen?
7. Heeft u suggesties of, en hoe, aansluiting op en het vinden én in beeld houden van bestaande en nieuwe doelgroepen beter kan?

Bijlage 2: Bijstandsnormen per juli 2023

De bijstandsnormen worden landelijk bepaald. De bijstandsnorm die geldt, hangt af van leeftijd en leefsituatie. Voor verschillende minimaregelingen geldt dat het inkomen niet hoger mag zijn dan een bepaald percentage van de bijstandsnorm. Alle genoemde bedragen zijn netto bedragen met vakantietoeslag. De bedragen wijzigen ieder half jaar. Per juli 2023 gelden de volgende bijstandsnormen⁵⁹:

Bijstandsnormen 21 jaar tot de AOW-leeftijd

	Bijstandsnorm 100%	110% van de bij- standsnorm	120% van de bij- standsnorm	130% van de bij- standsnorm
Gezin of samenwonenden - 100% van het minimumloon	€ 1.738,02	€ 1.911,82	€ 2.085,62	€ 2.259,43
Alleenstaande (ouder) - 70% van het minimumloon	€ 1.216,62	€ 1.338,28	€ 1.459,94	€ 1.581,61

Bijstandsnormen vanaf de AOW-leeftijd

	Bijstandsnorm 100%	110% van de bijstands- norm	120% van de bijstands- norm	130% van de bijstands- norm
Gezin of samenwo- nenden	€ 1.843,60	€ 2.027,96	€ 2.212,32	€ 2.396,68
Alleenstaande (ouder)	€ 1.357,66	€ 1.493,43	€ 1.629,19	€ 1.764,68

Bijstandsnormen van 18 tot en met 20 jaar

	Bijstands- norm	110% van de bij- standsnorm	120% van de bij- standsnorm	130% van de bij- standsnorm
Alleenstaande of alleenstaande ouder	€ 300,36	€ 330,40	€ 360,43	€ 390,47
Gehuwd, beide jonger dan 21 jaar	€ 600,72	€ 660,79	€ 720,86	€ 780,94
Gehuwd, beide jonger dan 21 jaar, met kind	€ 948,32	€ 1.043,15	€ 1.137,98	€ 1.232,82
Gehuwd, één jonger dan 21 jaar	€ 1.169,37	€ 1.286,31	€ 1.403,24	€ 1.520,18
Gehuwd, één jonger dan 21 jaar met kind	€ 1.516,97	€ 1.668,67	€ 1.820,36	€ 1.972,06

⁵⁹ [Bijstandsnormen en inkomensgrenzen minimaregelingen per 1 juli 2023 | GR de Bevelanden](#)

Bijlage 3: Financiële stand van zaken Beleidsnota 'Bestaanszekerheid'

De gemeente ligt (eind 2022) financieel op koers in relatie tot het financieel kader uit de Beleidsnota 'Bestaanszekerheid' 2020-2023. Het budget was voor 2020 € 36.503.977 en voor 2021 en 2022 jaarlijks € 33.424.472. Onderstaand overzicht laat de uitgaven zien in 2020, 2021 en 2022:

Wat hebben we nodig voor bestaanszekerheid		Uitgaven bestaanszekerheid			
		realisatie 2020	realisatie 2021	Realisatie 2022*	2023
A. Iedereen in beeld: perspectief bieden vanuit maatwerk	Nieuw: Inzet taken bestaanszekerheid + maatwerk	€ 5.137	€ 219.700	-	
B. Van compenserend naar kostenverlaging aan de voorkant	Nieuw: verlaging kosten voorkant: onderwijs, sport, energie	€ 63.777	€ 128.419	€ 459.118	
C. Preventie en vroeg signalering - breder dan alleen inkomen en schulden	Schuldhelpverlening programma- en uitvoeringskosten	€ 5.180.898	€ 4.720.008	€ 4.618.606	
	Schuldenoffensief (vanaf 2021 onderdeel schuldhelpverlening)	€ 728.438	€ 961.047	-€ 9.595	
	Nieuw: inzet andere beleidsterreinen tbv bestaanszekerheid	€ 5.000	€ 137.459	€ 110.000	
D. Doorbreken van intergenerationale armoede	Armoedeoffensief kinderen (vanaf 2020 onderdeel PVE subsidies)	€ 516.304	€ 654.305	€ 385.869	
E. Ondersteuning vanuit voorzieningen en minimaregelingen	Minimaregelingen + uitvoeringskosten (excl. Cer, WTCG)	€ 22.205.183	€ 21.425.560	€ 22.166.820	
	Subsidies tbv armoede en schulden (PvE, vanaf 2021 MO)	€ 2.269.845	€ 2.007.699	€ 2.820.103	
	Armoede-overig	€ 250.800	€ 204.343	€ 141.478	
Overig	Organisatiekosten	€ 188.161	€ 188.443	€ 332.193	
	Totaal	€ 31.413.541	€ 30.646.983	€ 31.024.593	-

*Realisatie 2022 onder voorbehoud van vaststelling van de jaarrekening 2022 door de raad.

Bron: Informatie per e-mail ontvangen op 7 maart 2023 vanuit afdeling P&C.

De cijfers uit 2020, 2021 en 2022 laten zien aan welke regelingen en voorzieningen de gemeentelijke financiën zijn besteed (uitgaande van de Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg' voor de periode 2020-2023):

Regelingen en voorzieningen	Uitgaven 2020	Uitgaven 2021	Uitgaven 2022
Bijzondere bijstand	€ 8.035.874	€ 7.892.523	€ 7.551.684
Collectieve Zorgverzekering Minima (CZM)	€ 5.258.159	€ 4.901.766	€ 5.263.240
Individuele inkomensvoetstuk (IIT)	€ 2.622.534	€ 2.657.705	€ 2.861.834
Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen	€ 2.411.978	€ 2.328.586	€ 2.300.150
Meedoenregeling	€ 1.169.235	€ 1.103.486	€ 1.237.134
Schuldhelpverlening	€ 7.878.792	€ 7.261.503	€ 6.771.373
Subsidies	€ 3.542.777	€ 3.110.658	€ 3.396.899
Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	-	€ 726.575	€ 267
Eenmalige energietoeslag (EET)	-	-	€ 24.465.401*
Eindtotaal	€ 30.919.350	€ 29.982.801	€ 53.847.981

*De gemeente heeft dit bedrag ontvangen van het Rijk.

Bron: Informatie per e-mail ontvangen op 24 januari en 7 maart 2023 vanuit afdeling P&C.

In 2022 heeft de gemeente de volgende subsidiepartners voor de volgende bedragen gesubsidieerd (in volgorde van hoog naar laag subsidiebedrag):

Subsidiepartner	Subsidie
Stichting Leergeld	€ 845.733
Thuisadministratie/Formulierenhulp (ContourdeTwern/Humanitas)	€ 478.478
La Poubelle	€ 432.422
Instituut voor Maatschappelijk Werk (IMW regio Tilburg)	€ 350.000
Stichting Tilburgs Ondersteuningsfonds (TOF)	€ 296.507
Stichting Rechtswinkel Tilburg	€ 290.000
Stichting Tilburgse Voedselbank	€ 158.094
Stichting VanHarte (valt onder sociale basis, niet onder bestaanszekerheid)	€ 124.500
Jeugdeducatiefonds	€ 110.000
Stichting Quiet Community Tilburg	€ 110.000
Stichting Broodje Aap & Linke Soep	€ 82.000
SchuldenVrijMaatjes (De Vonk)	€ 54.322
Stichting BroodNodig	€ 47.587
Stichting de Smeetskring	€ 47.505
Ruilwinkels	€ 40.000
Stichting Petje af	€ 30.000
Stichting Weekje Weg	€ 24.550
Stichting Tangent	€ 24.500
Stichting Mens Dier Nood	€ 23.500
Tilburgse Voedselbank verhuizing	€ 16.337
Tilburgse Voedselbank dierenvoedselbank	€ 15.000
Stichting Elimu Mount Elgon	€ 13.250
Stichting Armoedefonds	€ 9.000
T-Primair Onderwijs Coöperatie	€ 8.500
Martens R ⁶⁰	€ 7.500
Stichting Zomerkampen Breda	€ 5.000
Volkstuinvereniging De Vlashof	€ 5.000
Mars A ⁶¹	€ 1.417
Stichting Wijkraad Zuiderkwartier	€ 500
Eindtotaal	€ 3.651.202

Bron: Informatie per e-mail ontvangen op 24 januari 2023 vanuit afdeling P&C.

Het merendeel van bovengenoemde organisaties zijn ook in 2020 en 2021 door de gemeente gesubsidieerd. Het eindtotaal voor 2020 kwam uit op € 3.518.777 en voor 2021 op € 3.272.408.

⁶⁰ Bestuur van I.O.B. Tilburgs winterparadijs. Subsidie voor bonnen voor 750 kinderen in armoede, zodat deze kinderen kunnen deelnemen aan het Tilburgs Winterparadijs.

⁶¹ Subsidie voor de Buurthoeve in oprichting. D.w.z. het houden van een koffie uurtje/informatieve bijeenkomsten om mensen met een laag inkomen te helpen met vragen en te zorgen voor sociale verbinding.

Bijlage 4: Indicatoren en streefwaarden Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg'

Er zijn drie indicatoren met streefwaarden benoemd vanuit de Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg' 2020-2023 voor bestaanszekerheid. Indien er geen termijn achter de indicator staat dan zijn de gegevens 1 keer per 4 jaar beschikbaar. De zwarte waarden zijn gerealiseerde uitkomsten, de blauwe waarden zijn streefwaarden.

3.1. Indicator: % huishoudens met inkomen tot % van sociaal minimum (jaarlijks)

Inkomen tot percentage van sociaal minimum (2016*)										
Bron: CBS				2023*	2023	2023	2024	2024	2024	
	110%	120%	130%	110%	120%	130%	110%	120%	130%	
Tilburg	13,5	17,1	20,2	12,5	16	19	11,5	15	18	
Breda	11,0	14,1	16,7							
Eindhoven	13,0	16,2	19,4							
Helmond	13,8	17,5	20,6							
's-Hertogenbosch	11,3	14,2	16,8							

* Cijfers van 2016 zijn pas in 2019 beschikbaar, dus cijfers van 2017 in 2020 etc. betekent dat inspanningen 2020 pas in 2023 e.v. bekend zijn

3.2. Indicator: % inwoners dat moeite heeft met rondkomen

% Inwoners dat moeite heeft met rondkomen					
Bron: GGD	2009	2012	2016	2020*	2024
Tilburg	25	27	20	18	16
Breda	21	22	18		
Eindhoven	23	26	23		
Helmond	22	21	19		
's-Hertogenbosch	25	27	20		

*gegevens zijn in juni 2020 beschikbaar.

3.3 Indicator: % kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezinnen

Kinderen in uitkeringsgezinnen					
Bron: Kinderen in Tel Verwey Jonker Instituut	2016	2018*	2020	2022	2024
Tilburg	10,39		9,3	8,3	7,8
Breda	6,88				
Eindhoven	8,62				
Helmond	7,16				
's-Hertogenbosch	6,43				

* Gegevens voor 2018 zijn nog niet afgerond. Publicatie volgt nog. Betreft een 2-jaarlijkse publicatie.

Bron: Gemeente Tilburg (18 mei 2020). Bijlage 1: Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg: Doelen, indicatoren en streefwaarden ten behoeve van programmabegroting'.

Bijlage 5: Subdoelen, indicatoren en streefwaarden Beleidsnota 'Bestaanszekerheid'

Vanuit de Beleidsnota 'Visie bestaanszekerheid 2020-2023: Activeren vanuit nabijheid en maatwerk' zijn de volgende subdoelen, indicatoren en (indien mogelijk) streefwaarden benoemd:

A. In beeld: perspectief bieden vanuit nabijheid en maatwerk

Doel: Tilburgers zijn minimaregeling onafhankelijk

Indicator voor Tilburg	Bron	2020
Hoeveel gesprekken zijn door de consulenten bestaanszekerheid gevoerd?	Gemeente	nulmeting
Bij hoeveel mensen is de voorgenomen versoering van de minimaregelingen te dragen?	Gemeente	nulmeting
Bij hoeveel mensen is er een actie in gang gezet om hen richting verdere bestaanszekerheid te brengen?	Gemeente	nulmeting

B. Van compenserend achteraf naar kostenverlaging aan de voorkant

Doel: kostenverlaging aan de voorkant

Indicator voor Tilburg	Bron	2020
Aantal minimahuishoudens dat energiekosten weet te verlagen	Gemeente	Nulmeting

C. Preventie en vroeg signalering: breder dan alleen inkomen

Doel: voorkomen van schulden, eenzaamheid en een slechte gezondheid bij minimahuishoudens

Indicator voor Tilburg	Bron	2020
% huishoudens met problematische schulden	Gemeente	Nulmeting
% inwoners in bewindvoering of budgetbeheer	Gemeente	Nulmeting
% inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat eenzaamheid ervaart	Gemeente	Nulmeting
% inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat de eigen gezondheid als goed ervaart	Gemeente	Nulmeting

D. Doorbreken van intergenerationale armoede

Doel: voorkomen van uitsluiting van kinderen door armoede

Indicator voor Tilburg	Bron	2019	2020
% kinderen uit huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat lid is van een sportvereniging	Gemeente		Nulmeting
% kinderen uit huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum dat lid is van een cultuurvereniging / muziekles	Gemeente		Nulmeting
Aantal unieke kinderen dat bereikt wordt via Leergeld	Gemeente	3512	3680

E. Ondersteuning vanuit minimaregelingen en voorzieningen - tijdelijk en waar nodig

Doel: Voorkomen van uitsluiting door armoede

Indicator aantal verstrekkingen	Bron	2019*	2020
Bijzondere Bijstand	Gemeente		
Meedoenregeling	Gemeente		
Collectieve ziektekosten Verzekering Minima	Gemeente		
Individuele inkomenstoeslag	Gemeente		

* Cijfers volgen z.s.m.

Bron: Gemeente Tilburg (18 mei 2020). Bijlage 2 – Kadernota 'Versterken sociaal en veerkrachtig Tilburg': Subdoelen, indicatoren en streefwaarden Beleidsnota's Positieve gezondheid, Integrale ouderenaanpak en Bestaanszekerheid.

Bijlage 6: Stand van zaken Uitvoeringsplan bestaanszekerheid

De stand van zaken ten aanzien van het 'Uitvoeringsplan bestaanszekerheid' is begin 2023 als volgt:

Activiteiten	Stand van zaken
Activering doelgroep via huisbezoeken en vindplaatsen	150 bezoeken aan senioren zijn afgerond. Van de overige doelgroep zijn 210 van de 750 huisbezoeken afgerond.
Smart Start	Smart Start is in de fase van 'plan van aanpak' en 'Data Protection Impact Assessment (DPIA)'. Door wisseling van beleidsmedewerkers, gebrek aan capaciteit (privacy officer) en andere prioriteiten, is deze activiteit vertraagd.
-Energiecoaches -Isolatiekaravaan -Zon op je Dak/Zonnepark Kempenbaan	Deze activiteiten zijn of worden uitgevoerd. Er worden momenteel nieuwe activiteiten ondernomen ter bestrijding van de energiar-moede ⁶² . Hierover is de raad in oktober 2022 geïnformeerd ⁶³ .
Abonnementencoach	Deze activiteit wordt meegenomen in reguliere werkwijze mede-werkers bestaanszekerheid en medewerkers SHV.
Geldzorgen in de spreekkamer	Deze activiteit is gestart en loopt. Er komen echter heel weinig vra-gen. Er zijn ook andere projecten gestart zoals de sociaal makelaar, wat mogelijk een oorzaak is dat dit niet oplevert wat de gemeente had verwacht. Dit wordt komende periode onderzocht.
Optimalisatie aanpak consultatiebureaus	Deze activiteit is gestart maar uitgesteld wegens de coronacrisis. De gemeente is in gesprek met de GGD hoe consultatiebureaus als vindplaats ingezet kunnen worden.
Experiment aanpak veel-gebruikers zorg met CZ	Deze activiteit is gerealiseerd. De gemeente zet zowel regionaal als lokaal in op de groep veel-gebruikers via het Maatpact. Deze aanpak is geborgd in de kernagenda 2023-2027 van Regio Hart van Brabant.
Zorggebruik onder minima met CZ	Deze activiteit is gestart en loopt. De gemeente zet gezamenlijk met CZ in op meer bekendheid geven aan de vergoedingen uit de CZM.
Verlengde schooldagen, weekendscholen, huiswerk-begeleiding, mentorprojecten, versterken ouderparticipatie Ouderkamers *	De gemeente werkt nauw samen met het beleidsterrein onderwijs om gezamenlijke initiatieven op te zetten en te borgen. Zo verleent de gemeente subsidie aan Stichting Tangent om in te zetten op het stimuleren van taalvaardigheid, ontwikkeling van cognitieve, sociale en motorische ontwikkeling van kinderen.
Loslaten inkomenstoets Stichting Leergeld	Deze activiteit is gerealiseerd.
Kinderontbijt	Deze activiteit is gerealiseerd op een aantal scholen via Kinderont-bijtproject Dikke Mik.
Fietscentrale en Kinderfietsenplan	Deze activiteit is gerealiseerd. De gemeente is nog bezig met een goede inbedding.
Alleen jij bepaalt wie je bent	Deze activiteit (programma van het Rijk) speelt voornamelijk op het snijvlak van jeugd en sport. Dit programma loopt erg goed in Til-burg. De basketbal vereniging High Five is in gesprek om uit te brei-den met een extra groep en onderzoekt of het mogelijk is uit te breiden naar een basisschool. Gesprekken met sportclubs over dit programma verlopen via de beleidsmedewerkers sport en jeugd en niet via bestaanszekerheid.
Hernieuwde opzet subsidiesystematiek	Deze activiteit is gerealiseerd.

* Nader te bepalen pilots en projecten

Bron: Informatie per e-mail ontvangen op 7 februari 2023 vanuit afdeling Sociaal, Team Bestaanszekerheid.

⁶² Het gaat om: vergroten doelgroep eenmalige energietoeslag naar 130%, verlengen aanvraagtermijn TOF tot 1 januari 2023, fashioncheques, uitbreiden energiecoaches, ondersteuning activiteiten woningbouwcorporaties, vouchers voor kleinere energiebesparende maatregelen, verkenning wigtoedregeling, ondersteuning lokale initiatieven, uitbreiden energieadviseurs, project Tilburg VerduurzaamT en voorbereiding subsidieregeling, ondersteuning bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

⁶³ Gemeente Tilburg (7 oktober 2022). Bijlage 1 – Raadsbrief energiar-moede Tilburg.

Bijlage 7: Gemeentelijke regelingen en voorzieningen bestaanszekerheid

De gemeente heeft verschillende regelingen en voorzieningen anno 2023. Deze worden hieronder kort toegelicht.

Bijzondere bijstand

Bijzondere bijstand is voor noodzakelijke kosten die inwoners zelf niet kunnen betalen. Iedereen met een laag inkomen en weinig vermogen kan bijzondere bijstand aanvragen. Dus ook mensen met een minimumloon of AOW. De voorwaarden zijn:

- Het betreft inwoners van de gemeente Tilburg.
- De kosten zijn bijzonder, noodzakelijk en worden niet op een andere manier vergoed.
- Het vermogen -bijvoorbeeld auto of spaargeld- is niet hoger dan € 7.605 voor alleenstaanden en € 15.210 voor alleenstaande ouders, gehuwden/samenwonenden.
- Het betreft inwoners met een laag inkomen. Hoe hoog het inkomen mag zijn, ligt aan de leeftijd en persoonlijke omstandigheden. De volgende bedragen zijn richtlijnen (netto per maand, exclusief vakantiegeld): € 1.363 alleenstaanden, € 1.752 alleenstaande ouders, € 1.947 gehuwd/samenwonend.

Bijzondere bijstand is niet mogelijk voor gewone dagelijkse zaken, zoals eten, kleding, een paspoort, boete of alimentatie. Of voor zaken die andere instanties betalen zoals een verzekering, belastingdienst of zorgverzekering. Ook medische kosten worden niet vergoed via bijzondere bijstand. Er kan wél bijzondere bijstand aangevraagd worden voor extra kosten nierdialyse, maaltijdvoorziening, alarmering en aanleunkosten, bewassing, dieet, kleding, verwarmingskosten of de eigen bijdrage WMO/Hulp aan huis.

Als het inkomen hoger is dan sociaal minimum, dan wordt een draagkrachtberekening gemaakt. Daaruit blijkt of iemand een eigen bijdrage moet betalen en hoeveel. De volgende inkomsten tellen niet mee met de draagkrachtberekening: kinderbijslag, huurtoeslag, zorgtoeslag, studietoelage voor directe studiekosten en kinderkortingen van de Belastingdienst.

Energie besparen

Steeds meer mensen hebben moeite om de energiekosten te betalen. De gemeente geeft tips om te besparen op gas en stroom. Tips die weinig tot geen geld kosten, maar de energierekening wel flink verlagen. Deze tips zijn te vinden op de website www.duurzamertilburg.nl.

Ook krijgen inwoners korting op een onafhankelijk energieadvies via een energieadviseur. De energieadviseur geeft advies over wat inwoners kunnen doen om een woning energiezuiniger te maken (o.a. isoleren, zonnepanelen plaatsen, een warmtepomp installeren) en geeft tips. Ook hiervoor wordt verwezen naar de website www.duurzamertilburg.nl.

Kosten kinderopvang

Indien een inwoner gebruik maakt van de peuteropvang of kinderopvang, dan heeft deze inwoner mogelijk recht op een gemeentelijke bijdrage in de kosten naast de opvangtoeslag die de Belastingdienst vergoed.

De voorwaarden zijn:

- De inwoner is mantelzorger.
- De inwoner heeft om sociale of medische redenen kinderopvang nodig en krijgt geen kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst.
- De inwoner ontvangt een bijstandsuitkering terwijl hij/zij een re-integratietraject volgt of parttime werkt. De inwoner vraagt dan een vergoeding aan voor de eigen bijdrage die overblijft nadat hij/zij kinderopvangtoeslag bij de Belastingdienst heeft aangevraagd.

Studietoelage

Voor studenten met een beperking is bijverdienen middels een bijbaan vaak moeilijk. Studietoelage is een steuntje in de rug om een opleiding te volgen of af te maken. Het is geen lening. Het gaat in 2023 om een bedrag tussen € 98 tot € 329 netto per maand, afhankelijk van leeftijd.

Voorwaarden zijn:

- De inwoner heeft een medische, psychische en/of verstandelijke beperking.
- De inwoner heeft recht op studiefinanciering of een bijdrage op grond van de WTOS.
- De inwoner is niet in staat een bijbaan te hebben naast de studie.
- De inwoner ontvangt geen Wajong van het UWV.

Budgetcursus

De cursus 'Uitkomen met inkomen' is voor alle inwoners, die willen leren omgaan met geld. In de cursus leren inwoners in vier lessen alles over geldzaken en administratie. De cursus is gratis. Inwoners krijgen in de cursus informatie en tips over:

- Omgaan met geld en waarde van geld.
- Minder uitgeven en geld besparen.
- Aanvragen van subsidies en kortingen.
- Administratie opzetten, ordenen en bijhouden.
- Omgaan met schuldeisers.

Er is ook een speciale workshop voor kleine zelfstandigen. Hierbij wordt speciaal aandacht besteed aan zaken die anders zijn dan iemand met een inkomen uit loondienst of uitkering.

Formulierenhulp

Er zijn tientallen regelingen waarmee inwoners hun inkomen kunnen verhogen. Soms maken mensen daar geen gebruik van omdat ze de formulieren niet hebben of niet kunnen invullen. Voor die mensen is er de Formulierenhulp. Formulierenhulp is een gratis service van ContourdeTwern en Humanitas. Zij helpen mensen bij het zoeken naar regelingen om hun inkomen te verhogen. De hulp is gratis. De vrijwilligers kunnen inwoners helpen met het aanvragen van bijzondere bijstand, CZM (niet voor advies over de verzekeringen), energietoeslag, kwijschelding gemeentelijke belastingen, leerlingenvervoer, Meedoenregeling en huurtoeslag, kindgebonden budget en zorgtoeslag (vanuit het Rijk). 6 maal per week is er spreekuur in diverse wijkcentra. Inwoners kunnen zonder afspraak langs komen. Is het niet mogelijk naar een wijkcentrum te komen, dan komt Formulierenhulp bij inwoners thuis. Hiervoor kan een afspraak gemaakt worden.

Formulierenhulp kan niet helpen met aangifte inkomstenbelasting en zakelijke administratie. Voor hulp bij aangifte inkomstenbelasting kunnen inwoners terecht bij de Belastingtelefoon, Per Saldo (voor mensen met een persoonsgebonden budget), KBO-Brabant en stichting De Smeetskring (voor mensen met een laag inkomen).

Individuele Inkomstenstoelag (IIT)

De Individuele Inkomstenstoelag (IIT) is een bedrag voor inwoners die vijf jaar of langer van een laag inkomen moeten leven (110% van het sociaal minimum). Het inkomen van de partner telt ook mee. De IIT varieert van € 466 voor alleenstaanden, € 600 voor alleenstaande ouders, € 666 voor getrouwde stellen of samenwonenden zonder kinderen of met kinderen jonger dan 12 jaar en € 906 voor getrouwde stellen of samenwonenden met kinderen van 12 t/m 17 jaar.

De voorwaarden zijn:

- Het betreft inwoners van de gemeente Tilburg.
- De inwoner is 21 jaar of ouder en heeft geen recht op pensioen of AOW.
- De inwoner heeft de laatste 5 jaar in Nederland gewoond.
- De inwoner ontvangt geen tegemoetkoming in de studiekosten (DUO).
- De inwoner heeft de laatste 12 maanden geen IIT ontvangen, ook niet van een andere gemeente.
- De inwoner moet minimaal 60 maanden (5 jaar) rond zijn gekomen van een inkomen op het sociaal minimum.
- De inwoner heeft weinig vermogen (spaargeld of bezittingen).
- De inwoner heeft de laatste 12 maanden geen 100% maatregel ontvangen op zijn of haar uitkering.
- De inwoner zit momenteel niet in detentie.

Schulden

Team Schuldhelpverlening (afdeling Werk & Inkomen van de gemeente Tilburg) biedt gratis hulp doormiddel van informatie en advies aan inwoners die schulden hebben of andere financiële problemen. Dit wordt

aangeboden aan inwoners van de gemeente Tilburg van 18 jaar of ouder. Team Schuldhulpverlening verleent de volgende diensten:

- **Geldzaken in kaart brengen:** Samen wordt de financiële situatie in kaart gebracht door een overzicht te maken van inkomsten, vaste lasten en schulden. Er wordt gekeken of de inwoner maximaal gebruik maakt van de diverse regelingen waarmee het inkomen kan worden verhoogd. Denk hierbij aan toeslagen of regelingen van de gemeente. Ook kunnen zij adviseren over de mogelijkheden om te besparen.
- **Aanpassen beslagvrije voet:** Deurwaarders kunnen beslag leggen op inkomen. Soms is het bedrag te hoog. Team Schuldhulpverlening helpt met de verlaging van het beslag.
- **Schuldenoverzicht:** Samen wordt uitgezocht bij wie de inwoner precies schulden heeft. Soms is dat lastig na te gaan vanwege de vele brieven en e-mails waardoor het overzicht kwijt is geraakt.
- **Betalingsregeling:** Team Schuldhulpverlening helpt met het treffen van betalingsregelingen met schuldeisers. Er wordt berekend wat de inwoner per maand kan betalen aan schuldeisers en er wordt geholpen bij het schrijven van brieven of e-mails.
- **Schuldregeling:** Soms is een schuldregeling de enige manier om schulden op te lossen. In 3 jaar tijd betaalt de inwoner (een gedeelte van) de schulden. Daarna is de inwoner schuldenvrij. Team Schuldhulpverlening begeleidt inwoners gedurende het gehele traject.
- **Budgetcursus 'Uitkomen met inkomen':** De inwoner leert in enkele weken alles over geldzaken en administratie.
- **Andere hulpverlening:** Er wordt gezocht naar passende hulp wanneer het niet lukt voor een inwoner om zelf de financiën bij te houden of wanneer er andere zaken in het leven van de inwoner speelt waardoor het niet lukt.

Energietoeslag

Bij een laag inkomen tot 120% van het sociaal minimum, kunnen inwoners aanspraak maken op een (door het Rijk geïntroduceerde) energietoeslag van € 1.300 (in 2022)⁶⁴ waarmee een deel van de energiekosten kunnen worden betaald. Dit geldt ook voor studenten vanaf 18 jaar met een laag inkomen, een zelfstandige woning en die zelf een energiecontract hebben. Van de circa 15.500 Tilburgse huishoudens met een laag inkomen, hebben in totaal 14.750 huishoudens de toeslag gekregen (d.d. 13 september 2022), een bereik van 95%⁶⁵. Voor 2023 geldt dat het Rijk ook een energietoeslag verstrekt aan inwoners die in 2022 een aanvraag hebben gedaan voor de energietoeslag en/of reeds hebben gekregen. In februari 2023 is bekend geworden dat gemeenten € 500 kunnen uitkeren aan deze doelgroep. De nieuwe wet Energietoeslag 2023 vanuit het Rijk, waarin de definitieve hoogte van het bedrag wordt opgenomen, is naar verwachting in de zomer van 2023 gereed⁶⁶.

T-Kindpakket

Voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen is er het T-Kindpakket. Dit is een verzameling regelingen en bijdragen waardoor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen mee kunnen doen op school en met activiteiten in hun vrije tijd. Het gaat dan om:

- **Een financiële bijdrage van stichting Leergeld (toekenning op basis van maatwerk):**
 - om deel te nemen aan (buitenschoolse) activiteiten op het gebied van sport, cultuur, educatie zoals voetbal en muzieklessen.
 - voor het volgen van zwemlessen diploma A en/of diploma B.
 - voor (noodzakelijke) schoolbenodigdheden op de basisschool en voortgezet onderwijs.
 - voor de startersbox. Ouders die een ouderbijdrage betalen kunnen in aanmerking komen voor een financiële bijdrage die het mogelijk maakt om schoolspullen, een schooltas of een fiets te betalen, zodat kinderen de overstap naar de brugklas makkelijk kunnen maken.
- **De Meedoenregeling:** Een bijdrage van € 135 voor leuke, leerzame of gezonde activiteiten.
- **De Tjippas** waarmee kinderen allerlei kortingen en voordelen kunnen krijgen. De pas kost € 20 voor het eerste jaar en € 10 voor opvolgende jaren, die kosten zijn via de Meedoenregeling te verrekenen.
- **Een gratis bibliotheekpas** voor kinderen tot 18 jaar.
- **Bijzondere bijstand** waar nodig. Toekenning is op basis van maatwerk.

⁶⁴ In juli 2022 heeft het Rijk de eenmalige energietoeslag voor 2022 verhoogd van € 800 naar € 1.300. De beleidsregels zijn door de gemeente daarop aangepast aan de hand van een collegebesluit op 5 april 2022 genaamd 'Beleidsregels Eenmalige Energietoeslag gemeente Tilburg 2022'.

⁶⁵ Gemeente Tilburg (13 september 2022). Brief beantwoording art. 41-vragen energietoeslag studenten.

⁶⁶ [500 euro energietoeslag voor zo'n 18.300 huishoudens - Gemeente Tilburg](#).

Meedoenregeling

Inwoners moeten kunnen meedoen aan leuke, leerzame of gezonde activiteiten. Ook inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Daarvoor is er de Meedoenregeling. Gezinsleden uit een gezin kunnen daarmee een keuze maken uit diverse activiteiten ter waarde van € 135 per gezinslid (in 2023). Kost een activiteit meer, dan legt de inwoner het resterende bedrag zelf bij. Kost een activiteit minder, dan houdt de inwoner budget over voor een andere activiteit. Het bedrag dient te worden besteed in het jaar van toekenning. De voorwaarden zijn:

- De inwoner woont in de gemeente Tilburg.
- De inwoner heeft (samen met de partner) een netto-inkomen tot 120% van het sociaal minimum.
- De inwoner heeft (samen met de partner) niet meer vermogen dan toegestaan (bijvoorbeeld een auto of spaargeld).
- De inwoner volgt geen MBO, HBO of studie aan de Universiteit. Voor gezinsleden die niet studeren kan de regeling wel worden aangevraagd.

Het maximaal toegestaan vermogen is (in 2023) voor een alleenstaande € 7.605 en voor een alleenstaande ouder en gehuwden € 15.210. Het maximaal toegestane inkomen varieert (in 2023) van € 337 netto per maand tot € 2.060, afhankelijk van type huishouden en leeftijd. Bedragen zijn zonder vakantietoeslag.

<https://winkel.tilburg.nl/formulieren/server/start/MeedoenregelingBurger>

Collectieve Zorgverzekering Minima (CZM)

Voor inwoners met een laag inkomen is er een Collectieve Zorgverzekering Minima (CZM) van zorgverzekeraar CZ of VGZ. De gemeente betaalt mee aan de premie. Voorwaarden zijn:

- Het betreft inwoners van de gemeente Tilburg.
- De inwoner is 18 jaar of ouder.
- De inwoner heeft (samen met de partner) een netto-inkomen tot 120% van het minimum.
- De inwoner heeft (samen met de partner) niet meer vermogen dan toegestaan.

Het maximaal toegestaan vermogen is (in 2023) voor een alleenstaande € 7.605 en voor een alleenstaande ouder en gehuwden € 15.210. Het maximaal toegestane inkomen varieert (in 2023) van € 1.363 netto per maand tot € 2.060, afhankelijk van type huishouden en leeftijd. Bedragen zijn zonder vakantietoeslag.

Meer informatie is te vinden op de website www.gezondverzekerd.nl.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Als een inwoner de gemeentelijke belastingen niet of niet op tijd kan betalen, is het mogelijk kwijtschelding aan te vragen of een betalingsregeling te treffen voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, onroerendezaakbelasting en soms ook hondenbelasting.

Of een inwoner in aanmerking komt is afhankelijk van het vermogen, inkomen, uitgaven en persoonlijke omstandigheden. In ieder geval moet aan deze voorwaarden worden voldaan:

- Het betreft een inwoner van de gemeente Tilburg.
- De belastingaanslag staat op de inwoner zijn/haar naam.
- Er is geen overwaarde op een eigen woning.
- De inwoner bezit geen motorvoertuig(en) die meer waard is (zijn) dan € 2.269. Tenzij de inwoner kan aantonen dat het motorvoertuig onmisbaar is vanwege ziekte/invaliditeit/werk.

Bij kwijtschelding wordt rekening gehouden met de kostendelersnorm. Dit betekent dat als een inwoner een woning deelt met meer dan twee volwassenen, de toetsingsnorm daarop mogelijk wordt aangepast. Hoe meer personen van 21 jaar of ouder in de woning wonen, hoe lager de toetsingsnorm.

Witgoedregeling (vanaf najaar 2023)

Huishoudens met een laag inkomen kunnen via een waardebon van een nog vast te stellen bedrag hun oude koelkast, koelvries-combinatie of wasmachine omruilen voor een zuiniger apparaat. Huishoudens die in de tweede helft van 2023 de landelijke energietoeslag krijgen, hebben recht op de witgoedregeling.

Inwoners die recht hebben op de witgoedregeling, krijgen automatisch bericht. De gemeente gaat op zoek naar een partij die de witgoedregeling uitvoert van begin tot eind⁶⁷.

⁶⁷ [Regeling vervangen witgoed voor lage inkomens - Gemeente Tilburg](#)

Bijlage 8: Samenwerking tussen professionele partners en vrijwilligersorganisaties

De professionele partners en vrijwilligersorganisaties werken, in het kader van bestaanszekerheid, op verschillende wijze samen. Onderstaand overzicht geeft aan op welke wijze.

Stichting Tilburgse Voedselbank	<ul style="list-style-type: none"> • Verwijst zelf door naar: Kiet. • Overige samenwerkingen: o.a. BSH, stichting Leergeld, La Poubelle, Speelgoedbank.
Stichting Leergeld	<ul style="list-style-type: none"> • Partners die hiernaar doorverwijzen (indienen aanvragen): IMW, GGD, Voedselbank, Schuldhulpverlening, scholen, Thuisadministratie, verenigingen, partnerfondsen, burgerinitiatieven, combinatiefunctionarissen, professionals, intermediairs.
Ruilwinkels	Geen samenwerking
La Poubelle	<ul style="list-style-type: none"> • Partners die hiernaar doorverwijzen (leveranciers): IMW, Amarant, ASVZ, Traverse, Reclassering. • Overige samenwerkingen: Gemeente Tilburg/afdeling Sociaal, Gemeente Tilburg/afdeling W&I, Gemeente Tilburg/Veiligheidshuis, Gemeente Tilburg/afdeling BAT, Goederenbank, Justitie en reclassering, praktijkscholen in Tilburg.
Stichting Tilburgs Ondersteuningsfonds (TOF)	<ul style="list-style-type: none"> • Verwijst zelf door naar: hulpverlenende organisaties en andere voorliggende voorzieningen en fondsen.
Stichting Mens Dier Nood	<ul style="list-style-type: none"> • Partners die hiernaar doorverwijzen: Quiet, Voedselbank, Feniks, Dierenopvang en andere Tilburgse hulpinstellingen in het sociaal domein (bewindvoerders en maatschappelijk werkers). • Overige samenwerkingen: Tilburgse dierenartsen, dierenklinieken, regionale dierenziekenhuizen, lokale/regionale/landelijke dierenwelzijn organisaties (stichting Dierenlot).
Stichting BroodNodig	Geen samenwerking
Thuisadministratie/Formulierenhulp (ContourdeTwern/Humanitas)	<ul style="list-style-type: none"> • Partners die hiernaar doorverwijzen: De Toegang, Bibliotheek Midden-Brabant/Informatiepunt Digitale Overheid, woningcorporaties, sociaal werkers, ambulante hulpverlening, thuiszorgorganisaties, Rechtswinkel Tilburg, Schuldhulpverlening, taalhuizen. • Overige samenwerkingen: Thuisadministratie is een gezamenlijk project van ContourdeTwern en Humanitas. Er is landelijke en lokale expertise op het gebied van financiële/administratieve ondersteuning en lokale aansluiting in het wijkgericht werken. Thuisadministratie sluit aan bij het project SchuldenVrijMaatjes; het helpen van mensen met schulden bij het volhouden van het schuldhulpverleningstraject en daarna indien nodig ondersteuning bieden om schuldenvrij te blijven.
SchuldenVrijMaatjes (De Vonk)	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerkingen: Schuldhulpverlening, de Toegang, Voedselbank, stichting Leergeld, Thuisadministratie, ContourdeTwern, kerken, stichting TOF, Sociaal Raadslieden, 'T Eftal tegen Armoede, Tante Pollewop, Vincentiusvereniging Tilburg, de PKN. De meest voorkomende route is dat inwoners hulp krijgen van de Thuisadministratie, doorverwezen worden naar Schuldhulpverlening en dan bij De Vonk terecht komen.
Juridische rechtshulp (stichting Rechtswinkel Tilburg)	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerkingen: de Toegang, het Juridisch Loket, Smeetskring, Vluchtelingenwerk en sociale advocatuur, bewindvoerders, ContourdeTwern, het Ronde Tafelhuis, Urban Living Lab in wijk het Zand, project Gekantelde Buurt in wijk Gewonenhoeke, (landelijke) initiatieven als project Geschiloplossing in het Huurdomen).
Financiële hulp (de Smeetskring)	<ul style="list-style-type: none"> • Partners die hiernaar doorverwijzen: De rechtswinkel Tilburg, Vluchtelingenwerk Brabant, IMW.
Budgetbeheer/coaching (IMW regio Tilburg)	<ul style="list-style-type: none"> • Verwijst zelf door naar: SchuldenVrijMaatjes, Formulierenhulp, Thuisadministratie, de Smeetskring, de Toegang. Wmo-zorgaanbieders, bewindvoerders. • Overige samenwerkingen: o.a. La Poubelle, Tante Pollewop, stichting Vincentius, Voedselbank, RIBW, Amarant, Traverse.
Jeugdeducatiefonds	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerkingen: Gemeente Tilburg, scholen, stichting Leergeld.
Stichting Weekje weg	<ul style="list-style-type: none"> • Partners die hiernaar doorverwijzen: Quiet
Stichting Petje af	<ul style="list-style-type: none"> • Partners die hiernaar doorverwijzen: Quiet, scholen.
Stichting Resto VanHarte	Geen samenwerking

Stichting Poels	<ul style="list-style-type: none"> Partners die hiernaar doorverwijzen: Voedselbank, Poels Hofje, wijkraad, ContourdeTwern.
Stichting Quiet Community Tilburg	<ul style="list-style-type: none"> Verwijst zelf door naar: ANWB Kinderfietsenplan/Gemeente Tilburg, La Poubelle, stichting Leergeld, ContourdeTwern, Mondzorgkaravaan, pilot menstruatie-armoede/Gemeente Tilburg, Feniks, Armoedefonds, Rode Kruis, Voedselbank. Overige samenwerkingen: Gemeente Tilburg/afdeling Sociaal, Schuldhulpverlening, IMW regio Tilburg, Traverse, PACT 400, Fontys Hogeschool, Tilburg University, Serviceclubs Kiwanis/Ladies Circle/Ronde Tafel), Ontdekstation, Resto Van Harte, Menss, MST Krachtcentrale 013, Sociaal Krachtig 013, Kinderhulp, stichting Babyspullen, stichting het Vergeten Kind.
Tilburgs Kinderontbijt Dikke Mik (ContourdeTwern)	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerkingen: de Johan Stekelenburg stichting, ContourdeTwern, Xpect primair, basisscholen, JOGG, GGD, Rabobank.
Stichting Broodje Aap & Linke Soep	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerkingen: basisscholen, ouderkamers, taalkamers, MBO's, R-newt, Avans, Fontys, Bibliotheek, LocHal, Taalnetwerk, De Reinevaer, ContourdeTwern en de woningbouwverenigingen.
Stichting Tangent	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerkingen: scholen.

Bron: Informatie per e-mail ontvangen op 7 februari 2023 vanuit afdeling Sociaal, Team Bestaanszekerheid.

Bijlage 9: Ervaringen professionele partners en vrijwilligersorganisaties

De RKT heeft verschillende professionele partners en vrijwilligersorganisaties gesproken ten aanzien van het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente. De ervaringen die zij hebben in het kader van aansluiting bij bestaande en nieuwe doelgroep(en) en de ondersteuning door de gemeente, wordt hieronder beschreven.

ContourdeTwern/Humanitas (Thuisadministratie)

Doelgroep(en)	Iedereen vanaf 18 jaar die ondersteuning kan gebruiken, behoort tot de doelgroep van ContourdeTwern/Humanitas. Een van hun partners kan een inwoner doorverwijzen of een inwoner kan zichzelf aanmelden. De dienst Thuisadministratie draait op vrijwilligers en heeft enkele beroepskrachten die de vrijwilligers ondersteunen. Er wordt een koppeling gemaakt tussen financieel/administratieve zaken en sociale zaken, immers financieel/administratieve chaos is vaak een gevolg van andere onderliggende (sociale) problemen. Gemiddeld maakt een inwoner voor vijf maanden gebruik van de dienst.
Aansluiting bij bestaande en nieuwe doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> • De dienst is laagdrempelig voor inwoners; er kan al snel gebruik van worden gemaakt. • De inloopsprekuren lopen momenteel over, er zijn veel meer inwoners die binnen komen (2400 resp. 400-600 inwoners per jaar) en er zijn veel meer ondersteuningsvragen behandeld dan in de subsidie-aanvraag is opgenomen (2350 resp. 750 per jaar). • Het blijkt dat niet iedereen zelfstandig verder kan na geboden hulp (zo'n 20%). De ondersteuning die dan nodig is wordt geboden door de gemeente en professionals vanuit maatschappelijke organisaties. • De vrijwilligers blijken niet altijd in staat om complexe casussen op te kunnen pakken, bijvoorbeeld door een taalbarrière of meervoudige problematiek. • ContourdeTwern is actief in de wijken en houdt daardoor goed zicht op de inwoners en hun problematiek. Humanitas speelt een rol in het landelijke Netwerk Schuldhulpverlening en in het Platform Sociale Zekerheid. Inzichten vanuit deze hoeken brengen de organisaties samen om de juiste aansluiting te vinden bij inwoners.
Ondersteuning door gemeente	Er zijn korte lijnen met de verschillende afdelingen van de gemeente. Er wordt actief met elkaar meegedacht. Wel veel personele wisselingen bij de gemeente waardoor relaties en werkwijzen steeds opnieuw opgebouwd moeten worden.

IMW regio Tilburg

Doelgroep(en)	IMW regio Tilburg begeleidt inwoners bij geldzaken indien de inwoner onvoldoende zelfredzaam is om de financiën zelfstandig vorm te geven. Dit wordt langdurig budgetbeheer genoemd. Het betreft inwoners waarbij de onderliggende, vaak complexe en meervoudige, problematiek reeds opgepakt is en de verwachting is dat de inwoner uiteindelijk zelfredzaam kan worden. Inwoners komen binnen via ContourdeTwern/Humanitas (Thuisadministratie), de Schuldhulpverlening of de Toegang. Dit vormt een vrijwillig traject voor de inwoner. Momenteel worden ongeveer 200 inwoners begeleidt.
Aansluiting bij bestaande en nieuwe doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Het lukt niet altijd om de inwoner op de juiste plek te laten landen. • Een verandering in de doelgroep is bij IMW na ongeveer een jaar na de maatschappelijke verandering zichtbaar. • Het aantal cliënten bij IMW neemt af, het is onduidelijk waar de 'missende' groep zich bevindt (mogelijk bij de Thuisadministratie). • Er wordt onvoldoende afgestemd tussen instanties om inzicht te krijgen in welke vragen van inwoners waar landen, er is geen periodiek overleg tussen de instanties. Op casus niveau vindt er wel overleg plaats en weten de instanties elkaar goed te vinden.

Ondersteuning door gemeente	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente hanteert een flexibel, ruim en snel bestaanszekerheidsbeleid. De gemeente streeft ernaar meer te doen dan wettelijk verplicht. Tot 2022 werden zorgaanbieders gesubsidieerd naar resultaatgebieden. Budgetbeheer hoorde daar bij. Nu is er geen sprake meer van resultaatgebieden maar van een hoofdelijk bedrag die de zorgaanbieder ontvangt. De gebieden die daaronder vallen zijn niet benoemd. Het is daardoor onvoldoende duidelijk wanneer het onder de zorgaanbieder valt en wanneer onder IMW. De zorgaanbieder schaaft ook graag af naar de Toegang (dubbele financiering). Dit proces moet duidelijker ingericht worden. Dit signaal wordt momenteel opgepakt door de gemeente.
-----------------------------	---

Stichting Tilburgs Ondersteuningsfonds (TOF)

Doelgroep(en)	Inwoners die financieel in de knel komen en niet voor de generieke regelingen en voorzieningen van de gemeente voor sociaal minima in aanmerking komen, vormen de doelgroep voor stichting TOF. Er is sprake van een besteedbaar inkomen vergelijkbaar met rond 130% van het sociaal minimum. Stichting TOF helpt bij het op een rij zetten van het budget van inwoners, verwijst inwoners door naar regelingen en voorzieningen waar de inwoner voor in aanmerking komt en helpt bij het aanvragen hiervan. Daarnaast helpt stichting TOF bij het (mee) betalen van medische kosten, en het verstrekken van de HER (compensatie voor de energierekening) en door het verstrekken van de WLC (woonlastencompensatie voor een tekort bovenop de huursubsidie voor maximaal 6 maanden, in samenwerking met woningbouwcorporaties). Een aanvraag kan niet rechtstreeks door inwoners gedaan worden, maar verloopt via een hulpverlener, met uitzondering van de HER. Een commissie van Stichting TOF besluit vervolgens over de aanvragen.
Aansluiting bij bestaande en nieuwe doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> De groep tot 120% van het sociaal minimum kent vaak de regelingen en voorzieningen en de weg daarnaartoe veel beter dan de groep boven 120% a 130% van het sociaal minimum. De groep boven 130% van het sociaal minimum is niet bekend bij de gemeente. Dit betekent vaak dat deze groep werkt, een uitkering uit arbeid heeft of AOW ontvangt. Vaker wisselt het inkomen en komen inwoners niet altijd in aanmerking voor een regeling of voorziening maar moeten wel ieder dubbeltje omdraaien. Met deze groep heeft stichting TOF ook contact. Vaak zijn financiële gegevens van inwoners niet paraat. Een voorbeeld: een ouder echtpaar heeft AOW en aanvullend pensioen. Mevrouw is ziek en ondergaat chemo. Het lukt meneer niet om een lijst in te vullen met vragen over het inkomen. Het aanvragen van regelingen en voorzieningen wordt dan lastig. Inwoners met financiële problemen maken pas laat gebruik van stichting TOF. Veel regelingen en voorzieningen hadden dan al veel eerder aangevraagd kunnen worden.
Ondersteuning door gemeente	De samenwerking met de gemeente is goed. Ook acteert de gemeente regelmatig op signalen van stichting TOF. Wel zijn er verschillende verbeter suggesties benoemd voor het bestaanszekerheidsbeleid en de uitvoering daarvan.

Stichting Tilburgse Voedselbank

Doelgroep(en)	De Voedselbank richt zich op het geven van voedsel en noodzakelijke verzorgingsproducten aan sociaal minima. Zo'n 60% van de inwoners die bij de Voedselbank komen zijn doorverwezen vanuit instanties (bewindvoerders en maatschappelijke organisaties), zo'n 40% komt zelf zonder tussenkomst van instanties. Voordat inwoners van de diensten van de Voedselbank gebruik kunnen maken, wordt een inkomens- en vermogenstoets gedaan. Het gaat daarbij om het maandelijks te besteden bedrag dat iemand heeft als van de inkomsten de vaste lasten af zijn getrokken ⁶⁸ . Daarnaast blijft er maatwerk voor inwoners die net buiten de marges vallen. Daarbij wordt zorgvuldig gekeken of hulp vanuit de Voedselbank mogelijk is. Hulp wordt geboden aan inwoners met of zonder uitkering, gezinnen met kinderen, tweeverdieners, jongeren, studenten, daklozen en allochtonen waaronder Eritreeërs en Oekraïners. De
---------------	--

⁶⁸ Dit komt neer op: 1 persoon €300 per maand, 2 personen €410 per maand, 3 personen €520 per maand, 4 personen €630 per maand, 5 personen €740 per maand, en voor ieder volgende persoon € 110 per maand erbij. Mocht het te besteden bedrag net buiten de grenzen vallen, dan wordt een marge van zo'n 20% a 30% toegepast.

	Voedselbank draait op zo'n 200 vrijwilligers. Momenteel maken zo'n 750 alleenstaanden en gezinnen gebruik van de Voedselbank.
Aansluiting bij bestaande en nieuwe doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Bij toekenning vanuit de Voedselbank is het uitgangspunt 'geen pakket zonder traject'; de Voedselbank streeft ernaar dat inwoners die voedselpakketten ontvangen, ook een traject ingaan om financiële en/of maatschappelijke problemen te boven te komen. • De Voedselbank werkt samen met maatschappelijke organisaties als stichting Quiet Community Tilburg, stichting Vincentius, stichting Leergeld en Vluchtelingenwerk. Veel maatschappelijke organisaties hebben toegang tot het aanmelden van inwoners voor de Voedselbank. Er zijn met hen korte lijnen en zaken zijn vaak snel te regelen voor inwoners (bijvoorbeeld een vervangende wasmachine). • Er zijn ongeveer 2000 alleenstaanden en gezinnen in Tilburg die leven rond het sociaal minimum. De Voedselbank heeft geen zicht op waar de 'missende' groep van zo'n 1250 alleenstaanden en gezinnen zich bevindt. Zij zijn niet doorverwezen en komen ook niet zelf. Mogelijk is er sprake van schaamte bij mensen om naar de Voedselbank te stappen. • Om potentieel nieuwe klanten te vinden, schreef de Voedselbank huismeesters van huurwoningen aan over haar diensten. Het lukte niet daardoor meer inwoners te bewegen hulp te vragen bij de Voedselbank. • Een taalbarrière is vaak een groot probleem om hulp te kunnen vragen en de weg te vinden naar regelingen en voorzieningen. Er is bij de Voedselbank daarom een vertaler aanwezig. Echter, uitleg over welke hulp er nog meer is naast de Voedselbank landt vaak niet bij inwoners die een andere taal spreken.
Ondersteuning door gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente denkt mee en gaat frequent met de Voedselbank in gesprek. • Naast financiële problemen zijn er vaak ook maatschappelijke problemen bij inwoners. Deze blijven vaak onderbelicht. Daarom is Loket Z (onderdeel van de gemeente) naar de locatie van de Voedselbank gehaald; eens per week is er nu een inloopspreekuur. Bij Loket Z kan iedereen terecht met vragen over wmo, (voormalige) AwbZ, persoonsgebonden budget (PGB), eigen bijdragen en vragen over zorg en ondersteuning. • De Voedselbank is wel ontevreden over de duur van de toekenning van bijstandsuitkeringen en toeslagen. Een voorbeeld: Een inwoner verhuisde van Oisterwijk naar Tilburg. Het heeft drie maanden geduurd voor de overschrijving rond was en in die tijd bleef de bijstandsuitkering, die deze inwoner al jaren ontving, uit. Ondertussen ontstonden wel financiële problemen voor de huur en voor gas, water en licht. Deze inwoner ontving toen een voedselpakket vanuit de Voedselbank. Schuldhulpverlening moest vervolgens inspringen om de ontstane schulden aan te pakken. Na drie maanden was deze inwoner weer uit de schulden toen ook de bijstandsuitkering weer verstrekt werd.

Stichting Quiet Community Tilburg

Doelgroep(en)	Stichting Quiet Community Tilburg, bestaande uit 4 fte in vaste dienst en zo'n 30 a 40 vrijwilligers, helpt inwoners die onder de armoedegrens leven. Vaak gaat het om mensen die minder dan € 50 per week te besteden hebben. Zij zijn een schakelplatform; er wordt contact gelegd met bedrijven die producten, diensten of middelen (waarvoor producten worden gekocht) aanbieden of sponsoren. De stichting verdeelt deze producten en diensten onder inwoners (zogenoemde 'members'). De stichting ontvangt ook donaties. Ook deze worden omgezet in producten en diensten en vervolgens verdeeld onder members. Het streven is om zo'n 6 a 7 keer per jaar producten en diensten aan members te verstrekken. Members mogen levenslang lid blijven indien gewenst. Op dit moment zijn er zo'n 1300 members (c.q. gezinnen).
Aansluiting bij bestaande en nieuwe doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Members stromen in via IMW regio Tilburg, Fenix, ContourdeTwern en de Tilburgse Voedselbank (de belangrijkste toegang). • De instroom neemt momenteel toe; er zijn zo'n 70 nieuwe gezinnen (een stijging van 80%). Daardoor zijn meer aangeboden producten en diensten, sponsoren en donaties nodig. • Er is sprake van een toename in het aantal werkende members, vaak members met onderliggende problematiek dan enkel financieel. Denk bijvoorbeeld aan een scheiding. Deze groep heeft vaak geen recht op kwijtscheldingen e.d. vanwege het inkomen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Het project 'matchmaker' (waar ook de gemeente partner in is) zorgt dat de stichting als verbinder optreedt tussen inwoners en externe instanties. Hiermee wordt getracht het wantrouwen tegen instanties weg te nemen.
Ondersteuning door gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • De stichting ontvangt een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Dit vormt ongeveer 20% van de inkomsten voor de stichting. De gemeente vormt tevens één van de leveranciers. Ook wordt er soms projectmatig gebruik gemaakt van het Armoedefonds. Een voorbeeld: Serviceclub Kiwanis heeft matrassen gekocht. De stichting heeft een extra aanvraag via het Armoedefonds gedaan voor dekens en kussens. Daarnaast wordt veel steun van wethouder Lahlah en de raad ervaren.

Stichting BroodNodig

Doelgroep(en)	<p>Stichting BroodNodig is een laagdrempelig burgerinitiatief, waarbij geen uitsluitel plaatsvindt van bepaalde doelgroepen. De stichting biedt de minstbedeelden hun dagelijks brood en biedt een luisterend oor voor diegenen die daar behoefte aan hebben. Deze mensen moeten vaak een hoge drempel over om hulp te vragen, hebben vaak schaamte en het gevoel het niet meer zelf op te kunnen lossen. Cliënten van de stichting zijn maatschappelijk breed vertegenwoordigd. Het gaat om zowel jongeren als ouderen, om autochtonen en allochtonen, om gezinnen en alleenstaanden, om inwoners met of zonder woning. Inwoners kloppen soms zelf aan, maar worden met name vanuit professionals vanuit de hulpverlening (bijv. via bewindvoerders, vanuit Voedselbank, vanuit IMW of CdT) naar de stichting doorgestuurd. Vaak uit voorzorg omdat hulpverleners zien dat het inkomen slinkt of gaat slinken en problemen te verwachten zijn.</p>
Aansluiting bij bestaande en nieuwe doelgroep(en)	<p>Door continuïteit van dezelfde locatie met dezelfde dienstverlening, weten inwoners de stichting steeds beter te vinden.</p>
Ondersteuning door gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente zet te weinig in op de vindbaarheid van regelingen en voorzieningen. Veel inwoners weten niet waar de regelingen en voorzieningen te vinden zijn of hoe daarvoor in aanmerking te komen. • Er is een tegenstelling in het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente; het beleid gaat er van uit dat eerst het eigen sociale netwerk ingezet wordt. Maar als dit lukt, dan wordt de inwoner vervolgens gekort op de uitkering waardoor men alsnog in de problemen komt of blijft. • Het gaat er niet om waar je recht op hebt, maar om wat je nodig hebt als inwoner. Impactgericht werken zou dan ook niet méér beleid moeten betekenen, maar méér flexibiliteit in de functies van medewerkers om oplossingen voor inwoners te creëren. Het is namelijk onmogelijk om beleid te maken voor alle situaties in de praktijk. Dit houdt wel het risico van willekeur in; wat mogelijk is, is afhankelijk van welke medewerker de inwoner tegenover zich heeft.